

Çölde

Giriş

Çölde kitabynda ysraýyl halkynyň müsür gulçulygyndan soňky taryhy beýan edilýär. Ysraýyl halky Sinaý dagyndan wada berlen Kengan ýurduna ýetýänçä, kyrk ýyllap çölde gezmeli bolýar. Şonuň üçin-de, bu kitap *Çölde* diýip atlandyrylyp, şol kyrk ýylyň dowamynda bolup geçen wakalary beýan edýär.

Kitap üç bölümden ybaratdyr. Birinji bölümde (1:1–9:23) Hudaý Musa pygambere ysraýyl halkyny sanamagy buýurýar. Soňra Ol Musa ysraýyl halkyna düşelge gurup, lewileri hyzmata bellemek üçin görkezmele berýär. Bu bölüm hemmeleriň Pesah baýramçylygyny belläp, Rebbe gurbanlyklar hödürlemegi bilen tamamlanýar.

Ikinji bölümde (10:1–21:35) ysraýyllaryň Iordan derýasynyň gündogarynda ýaşayan millete tarap, ýagny Mowaba barýarkalar, ýolda bolup geçen wakalar beýan edilýär. Çölün içinden geçilen bu ýol gaty agyrdy. Halk ýygy-ýygdydan arz-şikayät edip, Musanyň we Hudaýyň garşysyna baş göterýär. Ysraýyllar Kenganda ýaşayan milletler barada eşidip, ýurda girmekden boýun towlaýarlar. Şonuň üçin-de, Reb olary jezalandyryp, kyrk ýyllap çölde ýaşadýar. Bu bölüm halkyň Mowapdaky Pisga dagynyň golaýynda düşlemegi bilen tamamlanýar.

Üçünji bölüm (22:1–36:13) ysraýyllaryň ýurduň diňe Iordan derýasynyň gündogar tarapyny – günortada Mowap araçäginden demirgazykda Jelile kölüne çenli aralygy basyp almagy bilen başlanýar. Mowap patyşasy ysraýyl halkyna nälet okatmak üçin, keski Bilgam pygamberi hakyna tutýar. Emma ol pygamber halka nälet okaman, Rebbiň buýrugyna görä ony ýalkaýar.

Ysraýyllar Iordan derýasyndan geçip, Kengan ýurduny basyp almaga taýýarlyk görýärler. Yöne halkyň bir bölegi Iordan derýasynyň gündogarynda galmagy makul bilýär. Şeýdip, Ysraýyllar ikinji gezek hasaba alynýar. Reb Ýeşuwany Ysraýyla baştutan belleýär we oňa tireleriň arasynda ýurdy paýlamaga kömek eder ýaly, başga baştutanlary-da saýlaýar. Kitap Rebbiň ysraýyllara goşmaça kanunlary bermegi bilen tamamlanýar.

Çölde kitaby gozgalaňçy, ruhdan düşen we Rebbiň öz aladasyny etjegine ynanmakdan boýun gaçyran halk hakyndadyr. Kitapda Rebbiň uruşda halky gorap, ýowuz çölde olary azyk, suw bilen üpjün edişi görkezilýär. Reb Özünüň ysraýyllary ýok etmek islemeýändigini ençeme gezek aýdýar. Reb, edil Harunyň

dileg edişi ýaly, olary ýalkamak
isleýär:

«Goy, Reb sizi ýalkap, Öz pena-
synda saklasyn! Reb güler ýüzi

*bilen baksyn, size merhemet etsin!
Reb size nazaryny salyp, salamat-
lyk bersin!»*

6:24-26.

Mazmuny

Sinaý dagynda: ýola düşmäge taýýarlyk..... 1:1–9:23
Çölde: başbozarlar, ölüm we ýeňiş..... 10:1–21:35
Mowap düzlüğünde: ýurda girmäge taýýarlyk..... 22:1–36:13

1-nji bap

Musa ysraýyllary hasaba alýar

¹Reb Sinaý çölünde ysraýyl halkynyň Müsürden çykanynyň ikinji ýylynyň ikinji aýynyň birinji güni Özüne ýüz tutulýan çadyryň içinde Musa şeýle diýdi: ²«Uruglaryna we kowumlaryna görä bütin ysraýyl halkynyň her bir erkegin ýekeme-ýeke hasaba al. ³Ýaşy ýigrimi we ondan ýokary bolan ysraýyl goşunynda söweşe ukyply hemme adamy Harun ikiniz topar-topar edip, ýazyp hasaba almalysyňyz. ⁴Ýanyňyzda her tireden bir adam, ýagny öz urugynyň baştutany bolsun. ⁵Size kömek etmeli adamlar şulardyr:

Ruben tiresinden Şedeýuryň ogly
Elisur;

⁶şimgon tiresinden Suryşadaýyň
ogly Şelumýýel;

⁷ýahuda tiresinden Eminadabyň
ogly Nahşon;

⁸ysakar tiresinden Sugaryň ogly
Netanel;

⁹zebulun tiresinden Helonyň ogly
Eliýap.

¹⁰Ýusubyň ogullaryndan:
efraýym tiresinden Emihudyň
ogly Elişama;
manaşa tiresinden Pedahsuryň
ogly Gamlyýel.

¹¹Benýamin tiresinden Gidgonynyň
ogly Abydan;

¹²dan tiresinden Emişadaýyň ogly
Ahygezer;

¹³aşer tiresinden Okranyň ogly
Pagýýel;

¹⁴gat tiresinden Deguwalyň ogly
Elýasap;

¹⁵naftaly tiresinden Eýnanyň ogly
Ahura».

¹⁶Bular öz kowumlary we tireleri üçin ysraýyl halkynyň içinden bellenen baştutanlardy.

¹⁷Musa bilen Harun bu atlary bellenen adamlary ýanlaryna alyp, ¹⁸⁻¹⁹ikinci aýyň birinji güni halky ýygnaýdylar. Rebbiň Musa buýruşy ýaly edip, ýaşy ýigrimi we ondan ýokary bolan adamlar öz uruglaryna we kowumlaryna görä atlaryny ýekeme-ýeke mälüm etdiler. Şeýdip, Musa Sinaý çölünde olaryň sanyny ýazyp aldy. ²⁰Ysraýylyň nowbahar ogly Rubeniň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşy ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. ²¹Ruben tiresinden hasaba alnanlar kyrk alty müň baş ýüz adam boldy.

²²Şimgonyň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýigrimi we ondan ýokary ýaşly, sanawda bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke

hasaba alyndy. ²³Şimgon tiresinden hasaba alnanlar elli dokuz müň üç yüz adam boldy.

²⁴Gatyň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşı ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. ²⁵Gat tiresinden hasaba alnanlar kyrk baş müň alty yüz elli adam boldy.

²⁶Ýahudanyň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşı ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. ²⁷Ýahuda tiresinden hasaba alnanlar ýetmiş dört müň alty yüz adam boldy.

²⁸Ysakaryň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşı ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. ²⁹Ysakar tiresinden hasaba alnanlar elli dört müň dört yüz adam boldy.

³⁰Zebulunyň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşı ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. ³¹Zebulun tiresinden hasaba alnanlar elli ýedi müň dört yüz adam boldy.

³²Ýusubyň, ýagny Efraýymyň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşı ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. ³³Efraýym tiresinden hasaba alnanlar kyrk müň baş yüz adam boldy.

³⁴Manaşanyň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşı ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. ³⁵Manaşa tiresinden hasaba alnanlar otuz iki müň iki yüz adam boldy.

³⁶Benýaminiň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşı ýigrimi we ondan

ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä, ýekeme-ýeke hasaba alyndy. ³⁷Benýamin tiresinden hasaba alnanlar otuz baş müň dört yüz adam boldy.

³⁸Danyň nesillerinden, söweşmäge ukyply, ýaşı ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. ³⁹Dan tiresinden hasaba alnanlar altmış iki müň ýedi yüz adam boldy.

⁴⁰Aşeriň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşı ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. ⁴¹Aşer tiresinden hasaba alnanlar kyrk bir müň baş yüz adam boldy.

⁴²Naftalynyň nesillerinden söweşmäge ukyply, ýaşı ýigrimi we ondan ýokary bolan erkek adamlar uruglaryna we kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba alyndy. ⁴³Naftaly tiresinden hasaba alnanlar elli üç müň dört yüz adam boldy.

⁴⁴Her biri öz tiresine wekilçilik edýän Ysraýylyň on iki baştutanynyň kömegi bilen Musanyň we Harunyň tarapyndan hasaba alnanlar şulardy. ⁴⁵Ysraýyl goşunynda söweşe ukyply, ýaşı ýigrimi we ondan ýokary bolanlaryň ählisi öz kowumlaryna görä hasaba alyndy. ⁴⁶Olaryň jemi alty yüz üç müň baş yüz elli adam boldy.

⁴⁷Emma lewiler öz tirelerine görä hasaba alynmadylar. ⁴⁸Reb Musa şeýle diýipdi: ⁴⁹«Diňe lewi tiresiniň adamlaryny hasaba alma, olary ysraýyl halky bilen bile sanama. ⁵⁰Oňa derek olary mukaddes äht çadyryna, onuň ähli esbaplaryna we oňa degişli zatlaryň hemmesine jogapkär edip goý. Mukaddes çadyry we onuň ähli esbaplaryny olar götersinler we oňa gözegçilik etsinler, öz çadyrlaryny onuň töwereginde diksinsler.

⁵¹Mukaddes çadyr göçürilmeli bolanda, ony lewiler ýygnasynlar. Mukaddes öý dikilmeli bolanda, ony lewiler diksinler. Lewilerden başga, kim oňa golaýlaşsa, onuň jezasy ölümdir. ⁵²Ysraýyllaryň hersi bölünen tire toparyna görä, öz düşelgesinde öz tугy astynda düşlesinler. ⁵³Emma lewiler ysraýyl halkynyň başyna Hudaýyň gazaby inmez ýaly, çadyrlaryny mukaddes äht çadyrynyň töwereginde diksinler. Mukaddes äht çadyryny goramak keşigini-de lewiler çeksinler». ⁵⁴Ysraýyllar edil Rebbiň Musa tabşyryşy ýaly etdiler.

2-nji bap

Tireleriň ýerleşiş we ýöriş tertibi

¹Reb Musa bilen Haruna şeýle diýdi: ²«Ysraýyl tireleri düşlände, hersi öz düşelgesinde öz uruglarynyň tугy astynda çadyrlaryny diksinler. Olar çadyrlaryny Rebbe ýüz tutulýan çadyrdan uzagrakda diksinler. ³Ýahuda goşunlary mukaddes çadyryň gündogarynda öz tугy astynda düşelgesini gursun. Ýahudalaryň baştutany Eminadabyň ogy Nahşondyr. ⁴Onuň goşunynda hasaba alnanlar ýetmiş dört müň alty ýüz adamdyr. ⁵Onuň ýanynda ysakar tiresiniň düşelgesi bolsun. Ysakarlaryň baştutany Sugaryň ogy Netanelidir. ⁶Onuň goşunynda hasaba alnanlar elli dört müň dört ýüz adamdyr. ⁷Onuň gapdalynda zebulun tiresi çadyryny diksin. Zebulunlaryň baştutany Helonyň ogy Eliýapdyr. ⁸Onuň goşunynda hasaba alnanlar elli ýedi müň dört ýüz adamdyr. ⁹Ýahuda düşelgesindäki hasaba alnan goşunyň jemi bir ýüz segsen alty müň dört ýüz adam. Ýörişe ilkinji bolup şolar çyksynlar.

¹⁰Günorta gapdalynda, öz tугy astynda ruben goşunlarynyň düşelgesi bolsun.

Rubenleriň baştutany Şedeýuryň ogy Elisurdyr. ¹¹Onuň goşunynda hasaba alnanlar kyrk alty müň baş ýüz adamdyr. ¹²Onuň ýanynda şimgon tiresiniň düşelgesi bolsun. Şimgonlaryň baştutany Suryşadaýyň ogy Şelumyýeldir. ¹³Onuň goşunynda hasaba alnanlar elli dokuz müň üç ýüz adamdyr. ¹⁴Onuň gapdalynda gat tiresi çadyryny diksin. Gatlaryň baştutany Reguwalyň ogy Elýasapdyr. ¹⁵Onuň goşunynda hasaba alnanlar kyrk baş müň alty ýüz elli adamdyr. ¹⁶Ruben düşelgesindäki hasaba alnan goşunyň jemi bir ýüz elli bir müň dört ýüz elli adam. Olar ýörişe ikinji bolup çyksynlar.

¹⁷Lewileriň düşelgesi Rebbe ýüz tutulýan çadyr bilen bilelikde beýleki düşelgeleriň ortasynda ýöremelidir. Edil düşleýişleri ýaly, her bir adam öz ornunda, öz tугy astynda ýörişe çyksyn.

¹⁸Günbatar gapdalynda öz tугy astynda efraýym goşunlarynyň düşelgesi bolsun. Efraýymalaryň baştutany Emihudyň ogy Elişamadyr. ¹⁹Onuň goşunynda hasaba alnanlar kyrk müň baş ýüz adamdyr. ²⁰Onuň ýanynda manaş tiresiniň düşelgesi bolsun. Manaşalaryň baştutany Pedahsuryň ogy Gamalyýeldir. ²¹Onuň goşunynda hasaba alnanlar otuz iki müň iki ýüz adamdyr. ²²Onuň gapdalynda benýamin tiresiniň düşelgesi bolsun. Benýaminleriň baştutany Gidgonynyň ogy Abydandyr. ²³Onuň goşunynda hasaba alnanlar otuz baş müň dört ýüz adamdyr. ²⁴Efraýym düşelgesindäki goşunyň jemi bir ýüz sekiz müň bir ýüz adam. Olar ýörişe üçünji bolup çyksynlar.

²⁵Demirgazyk gapdalynda, öz tугy astynda dan goşunlarynyň düşelgesi bolsun. Danlaryň baştutany Emişadaýyň ogy Ahygezerdir. ²⁶Onuň goşunynda hasaba alnanlar altmış iki müň ýedi ýüz adamdyr. ²⁷Onuň ýanynda aşer tiresiniň

düşelgesi bolsun. Aşerleriň baştutany Okranyň ogly Pagyýeldir. ²⁸Onuň goşunynda hasaba alnanlar kyrk bir müň baş ýüz adamdyr. ²⁹Onuň gapdalynda naftaly tiresiniň düşelgesi bolsun. Naftalylaryň baştutany Eýnanyň ogly Ahuradyr. ³⁰Onuň goşunynda hasaba alnanlar elli üç müň dört ýüz adamdyr. ³¹Dan düşelgesindäki goşunyň jemi bir ýüz elli ýedi müň alty ýüz adam. Olar iň soňky bolup, hersi öz tугy astynda ýörişe çyksynlar».

³²Ysraýyllaryň uruglaryna görä hasaba alnanlarynyň jemi şeýledi. Düşelgelerdäki hasaba alnan goşunyň jemi alty ýüz üç müň baş ýüz elli adam boldy. ³³Rebbiň Musa buýruşy ýaly, lewiler beýleki ysraýyllaryň arasynda hasaba alynmady.

³⁴Ysraýyllar edil Rebbiň Musa buýruşy ýaly etdiler. Olaryň her biri öz tугy astynda ýerleşip, öz urugyna we kowumyna görä, aýdylan tertipde ýörişe çykdylar.

3-nji bap

Harunyň ogullary

¹Rebbiň Sinaý dagynda Musa bilen gepleşen wagty Harunyň we Musanyň nesilleri şulardy: ²Harunyň dört ogly bardy, olaryň atlary şulardyr: Nadap, Abyhu, Elgazar we Ytamar. Nadap onuň nowbahar ogludy. ³Harunyň ogullaryndan ruhanyçylyga bellänip, bagyş edilenleri şulardyr. ⁴Emma Nadap bilen Abyhu Sinaý çölünde mukaddes bolmadyk ody Rebbiň huzurynda hödür edendikleri üçin öldüler. Olardan zürýat galmady. Elgazar bilen Ytamar bolsa atalary Harunyň ýaşan döwründe ruhany bolup hyzmat etdiler.

Lewileriň borçlary

⁵Onsoň Reb Musa şeýle diýdi: ⁶«Le-wi tiresini getir-de, ruhany Harunyň

hyzmatynda goý, olar oňa kömek etsinler. ⁷Olar mukaddes çadyryň hyzmatyny edip, Harun we tutuş halk üçin Rebbe ýüz tutulýan çadyryň goramak keşigini çeksinler. ⁸Olar ysraýyllaryň hatyrasyna mukaddes çadyryň hyzmatyny edip, Rebbe ýüz tutulýan çadyryň ähli esbaplaryna gözegçilik etsinler. ⁹Lewileri Harunyň we onuň nesilleriniň ygtyýaryna ber. Olar ysraýyllaryň arasyndan Harunyň ygtyýaryna doly berlendir. ¹⁰Haruny we onuň ogullaryny hasaba al. Ruhanyçylyk wezipesini diňe şolar ýerine ýetirmelidirler, olardan başga kim mukaddes çadyra golaýlaşsa, onuň jezasy ölümdir». ¹¹Onsoň Reb Musa şeýle diýdi: ¹²«Men lewileri ysraýyllaryň nowbahar ogullaryna derek kabul edip aldym. Lewiler Meniňkidir, ¹³çünki nowbahar ogullaryň bary Maňa degişlidir. Müsürde nowbahar ogullary öldüren günüm, Ysraýylda haýwanu-ynsanyň ilkinji doglanlarynyň baryny Özüme bagyş etdim. Olar Meniňkidir. Men Rebdindir».

Musa lewileri hasaba alýar

¹⁴Soňra Sinaý çölünde Reb Musa: ¹⁵«Lewileriň bir aýlyk we ondan ýokary ýaşda bolan erkek göbeklileriniň hemmesini uruglaryna we kowumlaryna görä ýazyp hasaba al» diýdi. ¹⁶Onsoň Musa Rebbiň sözüne görä olary özüne buýrulyşy ýaly hasaba aldy. ¹⁷Lewi ogullarynyň atlary şulardyr: Gerşon, Kohat, Merary. ¹⁸Uruglaryna görä Gerşonyň ogullarynyň atlary şulardyr: Libni we Şimgi. ¹⁹Uruglaryna görä Kohadyň ogullary: Imran, Ýishar, Hebron we Uzyýel. ²⁰Uruglaryna görä Merarynyň ogullary: Mahly we Muşy. Kowumlaryna görä lewi uruglary şulardyr.

²¹Gerşondan libni we şimgi uruglary gelip çykandyr, bularyň ikisi hem

Gerşonyň uruglarydyr. ²²Olaryň bir aýlyk we ondan ýokary ýaşda bolan erkek göbeklileriniň sany ýedi müň baş ýüz adam boldy. ²³Gerşon uruglary mukaddes çadyryň ýeňsesinde, günbatar gapdalynda çadyr dikmelidiler. ²⁴Gerşon uruglarynyň baştutany Laýeliň ogly El-ýasapdy. ²⁵Gerşon ogullary Rebbe ýüz tutulýan çadyra degişli gorag hyzmatlaryndan şulara: mukaddes çadyryň içki we daşky örtüklerine, çadyryň girelgesi üçin ýapynja, ²⁶haýadyň perdelerine, mukaddes çadyryň we gurbanlyk sypasynyň daşyndaky haýadyň derwezesiniň ýapynjasyna, onuň zynjyrlaryna we bulara degişli ähli hyzmatlara jogapkärdirler.

²⁷Kohatdan imram, ýishar, hebron, uzyýel uruglary gelip çykandyr, bularyň bary Kohadyň uruglarydyrlar. ²⁸Bularyň ýaşy bir aýlyk we ondan ýokary bolan erkek göbeklileriniň sany sekiz müň alty ýüz boldy. Bular mukaddes zatlary goramaklyga jogapkärdirler. ²⁹Kohat uruglary mukaddes çadyryň günorta gapdalynda düşlemelidiler. ³⁰Kohat uruglarynyň baştutany Uzyýeliň ogly Elisapandy. ³¹Olar gorag hyzmatlaryndan şulara: sandyga, hantagta, çyradana, gurbanlyk sypasyna, mukaddes öýüň enjamlaryna, ýapynja we bulara degişli ähli hyzmatlara jogapkärdirler. ³²Ruhany Harunyň ogly Elgazar lewi baştutanlarynyň başlygydy we mukaddes zatlara jogapkärçilik çekýän lewileriň üstünden garaýardy.

³³Merarydan mahly we muşy uruglary gelip çykandyr. Bularyň ikisi hem Merarynyň urugydyr. ³⁴Olaryň bir aýlyk we ondan ýokary ýaşda bolan erkek göbeklileriniň sany alty müň iki ýüz boldy. ³⁵Merary uruglarynyň baştutany Abyhaýyl ogly Suryýeldi. Olar mukaddes çadyryň demirgazyk

tarapynda düşlemelidiler. ³⁶Merary ogullary mukaddes çadyra degişli gorag hyzmatlaryndan şulara: onuň çarçuwalaryna, taýaklaryna, sütünlerine we olary saklaýan dabanlara, ähli esbaplaryna we bulara degişli ähli hyzmatlara jogapkärdirler. ³⁷Şeýle hem haýadyň daşyndaky sütünleriň dabanlary, gazyklary we zynjyrlary bilen bile olara tabşyryldy.

³⁸Musa bilen Harunyň we onuň ogullarynyň düşelgesi gündogar tarapda, Rebbe ýüz tutulýan öýüň önünde, ýagny mukaddes çadyryň girelgesiniň önünde bolsun. Olar ysraýyllaryň hatyrasyna mukaddes öýi goramak keşigini çekerler. Olardan başga kim muňa golaýlaşsa, onuň jezasy ölümdir. ³⁹Rebbiň buýrugyna görä, Musa bilen Harunyň uruglaryna görä hasaba alan, bir aýlyk we ondan ýokary ýaşda bolan lewileriň erkek göbeklileriniň sany ýigirmi iki müň boldy.

Ysraýylyň nowbahar ogullary yzyna satyn alynýar

⁴⁰Soňra Reb Musa şeýle diýdi: «Ysraýylyň bir aýlyk we ondan ýokary ýaşda bolan ähli nowbahar ogullaryny ýeke-meýeke sana we ýazga geçir. ⁴¹Olaryň deregine lewileri Men–Reb üçin kabul et, olaryň mallaryny bolsa ysraýyllaryň ilkinji doglan mallarynyň öwezine kabul et». ⁴²Şeýdip, Musa Rebbiň özüne buýruşy ýaly, ysraýyllaryň nowbahar ogullarynyň ählisini hasaba aldy. ⁴³Atlary bilen hasaba alnan bir aýlyk we ondan ýokary ýaşda bolan erkek göbeklileriň jemi sany ýigirmi iki müň iki ýüz ýetmiş üç boldy.

⁴⁴Onsoň Reb Musa şeýle diýdi: ⁴⁵«Ysraýyllaryň nowbahar ogullarynyň deregine lewileri, mallarynyň deregine bolsa lewileriň mallaryny kabul et. Lewiler Meniňkidir, Men Rebdirin. ⁴⁶Ysraýylyň

nowbahar ogullary lewilere garanda iki ýüz ýetmiş üç adam artykmaç boldy. Olary satyn almak üçin, ⁴⁷adam başyna mukaddes öýüň resmi ölçegi boýunça baş şekel kümüş al. Bir şekel iki mys gala ^a deňdir. ⁴⁸Lewileriň sanyn-dan artykmaçlary satyn almaga tölenen puly Haruna we onuň ogullaryna ber». ⁴⁹Şeýdip, Musa lewileriň sanyn-dan artyk bolanlaryň öwezine töleg pullaryny aldy. ⁵⁰Ysraýylyň nowbahar ogullaryndan mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen ol bir put ^b kümüş aldy. ⁵¹Onsoň Rebbiň buýrup aýdyşy ýaly, Musa töleg pullaryny Haruna we onuň ogullaryna berdi.

4-nji bap

Lewi uruglarynyň borçlary

¹Reb Musa bilen Haruna şeýle diýdi: ²«Beýleki lewilerden aýratynlykda, uruglaryna we kowumlaryna görä kohatlaryň ³Rebbe ýüz tutulýan çadyrda işlemäge ýarawly, otuz ýaşdan elli ýaş çenli bolanlarynyň hemmesini hasaba al.

⁴Kohatlaryň Rebbe ýüz tutulýan çadyrda ýerine ýetirmeli hyzmaty in mukaddes zatlar bilen baglanyşyklydyr. ⁵Düşelge göçmeli bolanda, Harun we onuň ogullary çadyra girip, in mukaddes otagy bölüp duran tutyny aýyrsynlar we onuň bilen Äht sandygyny basyrsynlar. ⁶Onuň üstüni saýlama deriden edilen ýapynja bilen ýapyp, üstüne gök keteni çeksinler we sandygyň syryklaryny ýerine goýsunlar. ⁷Hödür çörekleri goýulýan hantagtanyň üstüne gök keteni ýazyp, onuň üstünde tabaklary we jamlary, içgi sadakasy üçin küzeleri we şakäseleri goýsunlar. Hemişelik çörek hem onuň üstünde bolsun.

⁸Soňra olaryň üstünden gyrmyzy mata ýapyp, ony hem saýlama deriden edilen ýapynja bilen basyrsynlar we onuň syryklaryny ýerine oturtsynlar. ⁹Çyradany, onuň çyralaryny, müçeneklerini, nowalaryny we zeýtun ýagy salynýan ähli gaplaryny gök keteni bilen basyrsynlar. ¹⁰Onsoň ähli enjamlary bilen bilelikde ony saýlama deriden edilen ýapynja bilen basyryp, zemmeriň üstünde goýsunlar. ¹¹Altyndan edilen sypanyň üstüne gök keteni ýapyp, ony saýlama deriden edilen ýapynja bilen basyrsynlar we onuň syryklaryny ýerine oturtsynlar. ¹²Mukaddes öýde ybadat edilende ulanylýan ähli enjamlary alyp, olary gök ketenä dolasyňlar we saýlama deriden edilen ýapynja bilen basyrsynlar. Onsoň olary zemmeriň üstünde goýsunlar. ¹³Gurbanlyk sypasynyň üstünden küli aýryp, üstüne gyrmyzy matany ýapsynlar. ¹⁴Onuň üstüne gurbanlyk sypasynyň ähli enjamlaryny, ýagny ybadat edilende ulanylýan maňňallary, çarşaklary, kül atarlary, legenleri goýup, üstüne saýlama deriden edilen ýapynjany ýapsynlar we syryklaryny ýerine oturtsynlar. ¹⁵Düşelge göçmeli bolanda, Harun we onuň ogullary mukaddes öýi we onuň ähli esbaplaryny basyryp bolansoňlar, kohatlar bulary götermäge gelerler. Ýöne olar mukaddes zatlara galtaşmasyňlar, ýogsam ölerler. Ine, kohatlaryň çadyrdaky görjek zatlary şulardyr. ¹⁶Ruhany Harunyň ogly Elgazara çyra ýagyna, ýakymly ysly tütetgä, adaty galla sadakasyna we mesh ýagyna gözegçilik etmek tabşyrylsyn. Şeýle hem oňa tutuş mukaddes çadyr we onuň içindeki ähli enjamlary, mukaddes otag we onuň enjamlary tabşyrylsyn».

^a 3:47 *Iki mys gal* – ýewreýçe *ýigrimi gera*. Bu takm. 10 gr deňdir.

^b 3:50 *Bir put* – ýewreýçe *bir müň üç ýüz altмыш baş şekel*. Bu takm. 15,5 kg deňdir.

¹⁷Onsoň Reb Musa bilen Haruna şeýle diýdi: ¹⁸«Lewileriň arasynda kohat urugynyň ýok bolup gitmegine ýol bermäň.

¹⁹Olar iň mukaddes zatlara galtaşanlarynda ölmän aman galarlary ýaly, siz şeýle ediň: Harun we onuň ogullary içeri girip, kohatlaryň hersiniň ýerine ýetirmeli hyzmatyny ýa-da görtermeli ýüküni görkezsiz. ²⁰Emma kohatlar mukaddes zatlara sähel salymlyk hem seretmeli däldirler, ýogsam olar ölerler».

²¹Soňra Reb Musa şeýle diýdi: ²²⁻²³«Uruglaryna we kowumlaryna görä gerşonlaryň Rebbe ýüz tutulýan çadyrda işlemäge ýarawly, otuz ýaşdan elli ýaşa çenli bolanlarynyň hemmesini ýazyp hasaba al. ²⁴Gerşon uruglarynyň etmeli işleri we daşamaly ýükleri şulardan ybarat: ²⁵olar mukaddes çadyryň tutularyny, Rebbe ýüz tutulýan çadyry we onuň ýapynjasyny, onuň saýlama deriden edilen daşky ýapynjasyny we girelgesindäki perdäni, ²⁶haýadyň perdelerini, mukaddes çadyryň we gurbanlyk sypasynyň daşyndaky haýadyň derwezesiniň ýapynjasyny we onuň zynjyrlaryny, olara degişli ähli esbaplary götersinler. Bu zatlar bilen baglanyşykly işleriň hemmesini etsinler. ²⁷Ýük daşamagy we başga işleri – ähli hyzmatlary gerşonlar Harunyň we onuň ogullarynyň buýrugy esasynda bitirsinler. Göterýän zatlaryny goramaklyga olary borçly ediň. ²⁸Ruhany Harunyň ogly Ytamaryň gözegçiligi astynda gerşonlaryň Rebbe ýüz tutulýan çadyr bilen baglanyşykly etmeli işleri we gorag wezipeleri, ine, şulardyr.

²⁹⁻³⁰Indi bolsa uruglaryna we kowumlaryna görä merarylary Rebbe ýüz tutulýan çadyrda işlemäge ýarawly otuz ýaşdan elli ýaşa çenli bolanlarynyň hemmesini ýazga geçir. ³¹Rebbe ýüz tutulýan çadyrda hyzmat etmek bilen olaryň

götermeli we goramaly zatlary şulardyr: mukaddes çadyryň çarçuwalary, taýaklary, sütünleri we olary saklaýan dabanlary, ³²haýadyň sütünleri we dabanlary, gazyklary, zynjyrlary, olara degişli ähli enjamlar. Olaryň görtermeli zatlaryny atma-at sanap tabşyryň.

³³Ruhany Harunyň ogly Ytamaryň gözegçiligi astynda merarylaryň Rebbe ýüz tutulýan çadyr bilen baglanyşykly etmeli işleri, ine, şulardyr». ³⁴Onsoň Musa bilen Harun we halkyň ýolbaşçylary uruglaryna we kowumlaryna görä kohatlary ýazga geçirdiler. ³⁵Rebbe ýüz tutulýan çadyrda işlemäge ýarawly otuz ýaşdan elli ýaşa çenli bolanlarynyň ³⁶uruglaryna görä hasaba alnany iki müň ýedi ýüz elli adam boldy. ³⁷Bu Rebbe ýüz tutulýan çadyrda hyzmat eden ähli kohatlaryň uruglarynyň baş sanydyr. Rebbiň Musanyň üsti bilen buýruşy ýaly, olary Musa bilen Harun hasaba aldy. ³⁸Uruglaryna we kowumlaryna görä hasaba alnan gerşonlaryň sany şudur: ³⁹Rebbe ýüz tutulýan çadyrda işlemäge ýarawly otuz ýaşdan elli ýaşa çenli bolanlary ⁴⁰uruglaryna we kowumlaryna görä iki müň alty ýüz otuz adam boldy. ⁴¹Bu Rebbe ýüz tutulýan çadyrda hyzmat eden ähli gerşonlaryň uruglarynyň baş sanydyr. Rebbiň buýruşy ýaly, olary Musa bilen Harun hasaba aldy. ⁴²Uruglaryna we kowumlaryna görä, merarylaryň sany şudur: ⁴³Rebbe ýüz tutulýan çadyrda işlemäge ýarawly otuz ýaşdan elli ýaşa çenli bolanlary ⁴⁴uruglaryna görä jemi üç müň iki ýüz adam boldy. ⁴⁵Bu Rebbe ýüz tutulýan çadyrda hyzmat eden ähli merarylaryň uruglarynyň baş sanydyr. Rebbiň Musanyň üsti bilen buýruşy ýaly, olary Musa bilen Harun hasaba aldy. ⁴⁶Musa bilen Harunyň we ysraýyl ýolbaşçylarynyň uruglaryna we

kowumlyryna görä hasaba alan, ⁴⁷Rebbe ýüz tutulýan çadyrda işlemäge we ýük götermäge ýarawly, otuz ýaşdan elli ýaş çenli bolan ⁴⁸lewileri sekiz mün baş ýüz segsen adam boldy. ⁴⁹Rebbiň Musanyň üsti bilen beren buýrugyna görä, her bir adamyň ýerine ýetirmeli işi we götermeli ýüki belli edildi. Rebbiň buýruşy ýaly, olar Musa tarapyndan hasaba alyndylar.

5-nji bap

Düşelgäni tämiz saklamak

¹Reb Musa şeýle diýdi: ²«Ysraýyllara buýruk ber: ýokançly deri we akma kessellini ýa-da ölä galtaşyp haram bolany, ³erkek kişimi ýa aýal parhy ýok, Ysraýyl düşelgesini harama çykarmaz ýaly, düşelgeden hökman çykaryň, çünki olaryň arasynda Men ýaşaýaryn». ⁴Ysraýyllar şeýle hem etdiler, olary düşelgeden çykardylar. Rebbiň Musa diýenleriniň ählisini ysraýyllar berjaý etdiler.

Günäniň öwezini dolmak

⁵Reb Musa şeýle diýdi: ⁶«Ysraýyllara aýt: eger erkek ýa-da aýal bir adamyň garşysyna günä etse we Rebbe dönüklük edip, günä gazansa, ⁷ol eden günäsini boýun alsyn we günäsi üçin öwezlik tölegini tölesin. Ýene onuň üstüne öwezlik tölegiň başdan bir bölegini goşup, jebir çeken kişä bersin. ⁸Eger jebir çeken ölse we hun almaga hossary bolmasa, onda edilen günä üçin tölenen hun Rebbe bagyş edilip, ruhana berilsin. Bu günäkärini günäsini saplamak üçin üstesine goç hem berilsin. ⁹Ysraýyllaryň ähli mukaddes sadakalarynyň arasyndan getirilen her bir sadaka ruhanyňkydyr. ¹⁰Hemmäniň berýän mukaddes sadakalary ruhanyňkydyr, kim näme berse ruhanyňkydyr».

Biwepa aýal hakynda

¹¹Reb Musa şeýle diýdi: ¹²«Ysraýyllara aýt: eger biriniň aýaly ters ýola düşüp, biwepalyk etse, ¹³başga bir adam bilen ýatyp, muny äri bilmese, şeýdibem, aýal günäli bolsa-da, aýyby äşgär bolmasa, garşysyna şaýat tapylmasa we ol bu iş üstünde tutulmasa, ¹⁴äri bolsa was-was keseline uçrap, günäli aýalyňa münkürlük bolsa ýa-da aýaly günäli bolmasa-da oňa münkürlük etse, ¹⁵onda äri aýalyny ruhanynyň ýanyna alyp gelsin. Aýaly üçin berilmeli sadakany, ýagny bir batmanyň ondan biri arpa ununy getirsin. Munuň münkürlük galla sadakasydygy, ýagny etmiş äşgär edýän sadakadygy üçin, onuň üstüne zeýtun ýagy guýulmasyn, onuň üstüne ýakymly ysly tütetgi-de goýulmasyn. ¹⁶Onsoň ruhany ol aýaly getirip, Rebbiň huzurynda duruzsyn. ¹⁷Ruhany mukaddes suwdan toýun gaba guýup alsyn we mukaddes çadyryň içinden toprak alyp, suwa guýsun. ¹⁸Ruhany ol aýaly Rebbiň huzurynda durzup, onuň saçyny ýaýsyn we onuň goşawujyna münkürlük sadakasy, ýagny etmiş ýatladyp durýan aýyplama sadakasy guýsun. Ruhany öz elinde nälet getirjek ajylyk suwuny saklasyn. ¹⁹Ruhany aýala kasam içirip şeýle diýsin: „Eger sen başga bir adam bilen ýatmadyk bolsaň, öz äriňiň ygtyýaryndakaň günä etmedik bolsaň, onda nälet getirýän bu ajylyk suwy saňa zeper ýetirmesin“. ²⁰⁻²¹Ruhany aýala nälet antyny içirip şeýle diýsin: „Emma sen öz äriňiň ygtyýaryndakaň ters ýola düşüp, günäli bolsaň we başga adam bilen ýatan bolsaň, Reb seni Öz halkyňyň arasynda ýigrenje we gargyşa sezewar etsin. Goý, Reb seniň uýat ýeriňi guratsyn, garnyň çişip gitsin. ²²Bu nälet getirýän suw seniň içine ornap, garnyňy çişirsin, uýat ýeriňi guratsyn!“

Aýal hem „Omyň. Omyň“ diýsin. ²³Onsoň ruhany bu nälet sözlerini ýazyp, ony ajylyk suwunda ýuwsun. ²⁴Nälet getirýän ajylyk suwuny aýala içirmeli. Nälet getirýän ajylyk suwy aýalyň içine ornap, güýçli agyry döreder. ²⁵Ruhany münkürlük sadakasyny aýalyň elinden alyp, ony Rebbiň huzurynda ýokary galdyrsyn we gurbanlyk sypasyna alyp gelsin. ²⁶Onsoň ruhany Rebbiň ýoluna berilýän paý hökmünde galla sadakasyn-dan bir goşawujyny alyp, ony gurbanlyk sypasynda ýaksyn. Soňra aýala suwy içirsin. ²⁷Aýala suwy içirenden soň, eger aýal günäli bolup, ärine biwepalyk eden bolsa, nälet getirýän suw onuň içine ornap, güýçli agyry döreder. Ol aýalyň uýat ýeri gurur, garny çişer. ²⁸Emma aýal günäli bolman tämiz bolsa, oňa hiç hili zeper etmez we ýene-de çaga dogrup biler. ²⁹Aýal öz äriňiň ygtyýaryndaka ters ýola düşüp, özüniň günälidigine münkürlük bolan ýagdaýynda kanun şudur. ³⁰Ýa-da äri was-was keseline uçrap, aýalyňa münkürlük edip başlasa, onda ol aýalyny Rebbiň huzuryňa getirsin we ruhany ol aýal babatda bu kanuny ulansyn. ³¹Äri ýazykly bolmaz, emma aýaly welin eden günäsi üçin jezasyny çeksin».

6-njy bab

Nazyrlyk düzgüni

¹Reb Musa şeýle diýdi: ²«Ysraýyllara aýt: eger erkek ýa aýal nazyr bolmaga kasam içip, özüni Rebbe bagyş etse, ³onda ol şerapdan we çakyrdaň datmasyn. Şerap sirkisini-de, başga sirke-de ulanmasyn, üzüm şerbedini-de içmesin, ter üzüm-de, kişmiş-de içmesin. ⁴Nazyrlyk döwrüniň bütin dowamynda üzüm-den öndürilen hiç bir zady, hatda üzümniň ga-bygyny ýa dānesini-de agzyna almasyn.

⁵Nazyr bolmaga kasam içen döwrüniň bütin dowamynda onuň kellesine hiç bir päki degmesin, özüni Rebbe bagyş eden günleri gutarýança, nazyr bolan adam mukaddesdir, ol saçyny ösdürsin. ⁶⁻⁷Onuň saçy Rebbe bagyş edilendiginiň nyşanydyr. Özüni Rebbe bagyş eden günlerinde ol jesede golaýlaşmasyn. Hatda onuň atasy ýa enesi, dogany ýa uýasy öläýende-de, ol özüni haram etmesin. ⁸Nazyrlyk döwrüniň bütin dowamynda bu adam Rebbe bagyş edilen adamdyr.

⁹Eger gapdalyndakylaryň biri duýdansyzlykda ölüp, nazyryň mukaddes saçyny haram etse, onda ol tämizlenilýän gün bolan ýedinji günü saçyny syrsyn. ¹⁰Sekizinji gün ol iki gumryny ýa-da iki kepderi çagasyny getirip, Rebbe yüz tutulýan çadyryň girelgesinde ruhana bersin. ¹¹Ruhany olaryň birini günä gurbanlygy, beýlekisini bolsa ýakma gurbanlygy hökmünde hödür edip, nazyry günäsinden saplasyn, çünki ol jesede golaýlaşandygy zerarly ýazykly bolupdy. Nazyr şol günüň özünde saçyny täzedan bagyş etsin. ¹²Ol nazyrlyga täzedan başlamak üçin, özüni Rebbe bagyş etsin we ýazyk gurbanlygy hökmünde birýaşar erkek tokly getirsin. Çünki mukaddes edilen saçyň haram bolandygy üçin, öňki günler hasap edilmeýär.

¹³Nazyrlyk möhleti gutaranda, nazyrlar üçin şu düzgüni berjaý etsinler: ony Rebbe yüz tutulýan çadyryň girelgesine getirsinler. ¹⁴Ol Rebbe öz peşgeşini hödür etsin, birýaşar şikessiz erkek toklyny ýakma gurbanlygy hökmünde, birýaşar şikessiz urkaçy toklyny günä gurbanlygy hökmünde, şikessiz bir goçy bolsa salamatlyk gurbanlygy hökmünde hödür etsin. ¹⁵Bir sebet petiri, saýlama bugdaý unundan zeýtun ýagyna ýugrulan külçeleri, ýüzüne zeýtun ýagy çalnan çelpekleri,

olar bilen bile galla we içgi sadakasyny bersin. ¹⁶Ruhany bulary Rebbiň huzurynda hödür etsin, olaryň günä hem-de ýakma gurbanlygyny-da hödür etsin. ¹⁷Bir sebet petir bilen goçy salamatlyk gurbanlygy hökmünde hödür etsin. Şeýle hem ruhany galla hem içgi sadakasyny-da hödür etsin. ¹⁸Soňra nazyr Rebbe ýüz tutulýan çadyryň girelgesinde, Rebbe bagyş edilen saçyny syryp, salamatlyk gurbanlygynyň aşagynda ýanyp duran oda taşlasyn. ¹⁹Nazyr Rebbe bagyş edilen saçyny syryp bolansoň, ruhany goçuň gaýnan bir buduny, sebetden bir petiri we ýüzüne zeýtun ýagy çalnan bir çelpegi alyp, olary nazyryň eline bersin. ²⁰Onsoň ruhany göterme sadakasy hökmünde olary Rebbiň huzurynda ýokary galdyrsyn. Göterme sadaka hökmünde döş hem, üwreme sadaka hökmünde but hem ruhany üçin mukaddes paýdyr. Şondan soňra nazyr bolan adam şerap içip biler. ²¹Ine, kasam içip, nazyr bolandygy we onuň Rebbe bagyş edilendigi üçin berilýän nazyrylyk gurbanlyklary hakyndaky düzgün şulardan ybaratdyr. Eger ol nazyrylyk kasamynyň talap edýän zatlaryndan başga-da sadaka bermegi wada beren bolsa, onda beren wadasyny doly berjaý etsin».

Ruhany patasy

²²Reb Musa şeýle diýdi: ²³«Haruna we onuň ogullaryna aýt, ysraýyllara pata bersinler. Siz olara şeýle diýiň:

²⁴„Goý, Reb sizi ýalkap, Öz penasynda saklasyn!

²⁵Reb güler ýüzi bilen baksyn, size merhemet etsin!

²⁶Reb size nazaryny salyp, salamatlyk bersin!

²⁷Şeýdip, Harun we onuň ogullary ysraýyllara Meniň adym bilen pata bersinler, Men hem olary ýalkaryn“».

7-nji bap

Baştutanlar sadakalaryny getirýärler

¹Musa mukaddes çadyry dikip bolup, içiniň ähli esbaplary bilen birlikde onuň üstüne ýag sepeläp mukaddes etdi. Gurbanlyk sypasyny-da onuň ähli enjamlary bilen birlikde onuň üstüne ýag sepeläp mukaddes etdi. ²⁻³Şondan soň ilat sanawyna ýolbaşçylyk eden ysraýyl baştutanlary, ýagny urugbaşlary we tirebaşlary öz sadakalaryny Rebbiň huzuryna getirdiler. Olar alty sany üsti örtülgi araba bilen on iki öküzi – her iki baştutan üçin bir araba we her baştutan üçin bir öküzi mukaddes çadyryň önüne getirdiler. ⁴Onsoň Reb Musa şeýle diýdi: ⁵«Olaryň sadakalaryny kabul edip al, Rebbe ýüz tutulýan çadyrda edilýän işler üçin gerek bolar. Olary lewilere her biriniň bitirýän işlerine görä ber». ⁶Musa arabalary we öküzleri getirip, lewilere berdi. ⁷Ol edýän işlerine görä iki araba bilen dört öküzi gerşonlara berdi. ⁸Dört araba bilen sekiz öküzi bolsa edýän işlerine görä merarylara berdi. Olar ruhany Harunyň ogly Ytmaryň ýolbaşçylygy astynda işleýärdiler. ⁹Emma ol kohatlara hiç zat bermedi, çünki olaryň wezipesi mukaddes zatlary eginlerinde daşamakdy.

¹⁰Gurbanlyk sypasynyň üstüne ýag sepeläp, mukaddes edilenden soň, baştutanlar hem onuň bagyş ediliş dabarasyna sadakalar hödürlediler. Olar öz sadakalaryny gurbanlyk sypasynyň önüne getirdiler. ¹¹Reb Musa: «Gurbanlyk sypasynyň bagyş edilişine her gün bir baştutan öz sadakalaryny hödür etsin» diýdi.

¹²Birinji gün ýahuda tiresinden Emi-nadabyň ogly Nahşon sadakalaryny hödür etdi. ¹³Onuň sadakalary şulardan

ybaratdy: Mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç ýüz elli mysgal ^a bolan kümüş tabak, agramy ýüz elli mysgal ^b bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ¹⁴İçi tütetgiden doly, agramy ýigrimi mysgal ^c bolan altyn jam. ¹⁵Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ¹⁶Günä gurbanlygy üçin bir teke. ¹⁷Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş sany birýaşar erkek tokly. Ine, şular Eminadabyň ogy Nahşonyň sadakalarydy.

¹⁸Ikinji gün ysakarlaryň baştutany Sugaryň ogy Netanel sadakalaryny hödür etdi. ¹⁹Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç ýüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy ýüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ²⁰İçi tütetgiden doly, agramy ýigrimi mysgal bolan altyn jam. ²¹Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ²²Günä gurbanlygy üçin bir teke. ²³Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş sany birýaşar erkek tokly. Ine, şular Sugaryň ogy Netaneliň sadakalarydy.

²⁴Üçünji gün zebulunlaryň baştutany Helonyň ogy Eliýap sadakalaryny hödür etdi. ²⁵Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç ýüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy ýüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen gary-

lan saýlama bugdaý unundan doludy. ²⁶İçi tütetgiden doly, agramy ýigrimi mysgal bolan altyn jam. ²⁷Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ²⁸Günä gurbanlygy üçin bir teke. ²⁹Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş sany birýaşar erkek tokly. Ine, şular Helonyň ogy Eliýabyň sadakalarydy.

³⁰Dördünji gün rubenleriň baştutany Şedeýuryň ogy Elisur sadakalaryny hödür etdi. ³¹Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç ýüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy ýüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ³²İçi tütetgiden doly, agramy ýigrimi mysgal bolan altyn jam. ³³Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ³⁴Günä gurbanlygy üçin bir teke. ³⁵Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş sany birýaşar erkek tokly. Ine, şular Şedeýuryň ogy Elisuryň sadakalarydy.

³⁶Bäşinji gün şimgonlaryň baştutany Suryşadaýyň ogy Şelumýel sadakalaryny hödür etdi. ³⁷Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç ýüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy ýüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ³⁸İçi tütetgiden doly, agramy ýigrimi mysgal bolan altyn jam. ³⁹Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ⁴⁰Günä gurbanlygy

^a 7:13 *Üç ýüz elli mysgal* – ýewreýçe *ýüz otuz şekel*. Bu takm. 1,5 kg deňdir.

^b 7:13 *Ýüz elli mysgal* – ýewreýçe *ýetmiş şekel*. Bu takm. 800 gr deňdir.

^c 7:14 *Ýigrimi mysgal* – ýewreýçe *on şekel*. Bu takm. 110 gr deňdir.

üçin bir teke. ⁴¹Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş birýaşar erkek tokly. Ine, şular Suryşadaýyň ogly Şelumyýeliň sadakalarydy.

⁴²Altynjy gün gatlaryň baştutany Deguwalyň ogly Elýasap sadakalaryny hödür etdi. ⁴³Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç ýüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy ýüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ⁴⁴Içi tütetgiden doly, agramy ýigirmi mysgal bolan altyn jam. ⁴⁵Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ⁴⁶Günä gurbanlygy üçin bir teke. ⁴⁷Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş birýaşar erkek tokly. Ine, şular Deguwalyň ogly Elýasabyň sadakalarydy.

⁴⁸Ýedinji gün efraýymlaryň baştutany Emihudyň ogly Elişama sadakalaryny hödür etdi. ⁴⁹Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç ýüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy ýüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ⁵⁰Içi tütetgiden doly, agramy ýigirmi mysgal bolan altyn jam. ⁵¹Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ⁵²Günä gurbanlygy üçin bir teke. ⁵³Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş birýaşar erkek tokly. Ine, şular Emihudyň ogly Elişamanyň sadakalarydy.

⁵⁴Sekizinji gün manaşalaryň baştutany Pedahsuryň ogly Gamlyýel sadakalaryny hödür etdi. ⁵⁵Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç ýüz elli mysgal bolan

kümüş tabak, agramy ýüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ⁵⁶Içi tütetgiden doly, agramy ýigirmi mysgal bolan altyn jam. ⁵⁷Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ⁵⁸Günä gurbanlygy üçin bir teke. ⁵⁹Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş birýaşar erkek tokly. Ine, şular Pedahsuryň ogly Gamlyýeliň sadakalarydy.

⁶⁰Dokuzynjy gün benýaminleriň baştutany Gidgonynyň ogly Abydan sadakalaryny hödür etdi. ⁶¹Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç ýüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy ýüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ⁶²Içi tütetgiden doly, agramy ýigirmi mysgal bolan altyn jam. ⁶³Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ⁶⁴Günä gurbanlygy üçin bir teke. ⁶⁵Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş birýaşar erkek tokly. Ine, şular Gidgonynyň ogly Abydanyň sadakalarydy.

⁶⁶Onunjy gün danlaryň baştutany Emişadaýyň ogly Ahygezer sadakalaryny hödür etdi. ⁶⁷Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç ýüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy ýüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeýtun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ⁶⁸Içi tütetgiden doly, agramy ýigirmi mysgal bolan altyn jam. ⁶⁹Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ⁷⁰Günä gurbanlygy üçin bir teke. ⁷¹Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki

öküz, baş goç, baş teke we baş sany birýaşar erkek tokly. Ine, şular Emişa-daýyň ogly Ahygezeriň sadakalarydy.

⁷²On birinji gün aşerleriň baştutany Okranyň ogly Pagýýel sadakalaryny hödür etdi. ⁷³Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç yüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy yüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeytun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ⁷⁴Içi tütetgiden doly, agramy ýigirmi mysgal bolan altyn jam. ⁷⁵Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ⁷⁶Günä gurbanlygy üçin bir teke. ⁷⁷Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş birýaşar erkek tokly. Ine, şular Okranyň ogly Pagýýeliň sadakalarydy.

⁷⁸On ikinji gün naftalylaryň baştutany Eýnanyň ogly Ahura sadakalaryny hödür etdi. ⁷⁹Onuň sadakalary şulardan ybaratdy: Mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen agramy üç yüz elli mysgal bolan kümüş tabak, agramy yüz elli mysgal bolan kümüş legen. Olaryň ikisem galla sadakasy üçin zeytun ýagy bilen garylan saýlama bugdaý unundan doludy. ⁸⁰Içi tütetgiden doly, agramy ýigirmi mysgal bolan altyn jam. ⁸¹Ýakma gurbanlygy üçin bir öküzçe, bir goç, birýaşar erkek tokly. ⁸²Günä gurbanlygy üçin bir teke. ⁸³Salamatlyk gurbanlygy üçin hem iki öküz, baş goç, baş teke we baş birýaşar erkek tokly. Ine, şular Eýnanyň ogly Ahuranyň sadakalarydy.

⁸⁴Gurbanlyk sypasynyň üstüne ýag sepelep, mukaddes edilenden soň, ysraýyl

baştutanlarynyň onuň bagyş ediliş dabarasyna hödür eden sadakalary, ine, şulardan ybaratdy: on iki kümüş tabak, on iki kümüş legen we on iki altyn jam. ⁸⁵Her kümüş tabagyň agramy üç yüz elli mysgaldy we her kümüş legeniň agramy yüz elli mysgaldy. Ähli kümüş gaplaryň agramy mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen alty müň mysgaldy ^a. ⁸⁶Içi tütetgiden doly, her biriniň agramy ýigirmi mysgal bolan on iki sany altyn kepjäniň jemi agramy mukaddes öýüň resmi ölçegi bilen iki yüz kyrk mysgaldy ^b. ⁸⁷Ýakma gurbanlygy üçin ýanynyň galla sadakasy bilen bagyş edilen mallaryň sany on iki öküz, on iki goç, on iki birýaşar erkek tokly we günä gurbanlygy üçin on iki teke boldy. ⁸⁸Salamatlyk gurbanlygy üçin bagyş edilen mallaryň jemi sany: ýigirmi dört öküz, altmyş goç, altmyş teke we altmyş birýaşar erkek tokly boldy. Bular gurbanlyk sypasyna ýag sepelep, mukaddes edilenden soň, onuň bagyş ediliş dabarasyna hödür edilen sadakalarydyr.

⁸⁹Musa Reb bilen gepleşmek üçin, Rebbe yüz tutulýan çadyra girende, iki kerubyň ^c arasyndan gelyän sesi eşidýärdi. Bu iki kerup Äht sandygynyň gapagynyň üstündedi. Şeýdip, Reb Musa bilen geleşerdi.

8-nji bab

Harun çyralary ýerleşdirýär

¹Reb Musa şeýle diýdi: ²«Haruna aýt: ol çyralary çyradana oturdanda, olaryň ýagtysy çyradanyň öňüne düşer ýaly edip oturtsyn». ³Harun şeýle hem etdi.

^a 7:85 *Alty müň mysgal* – ýewreýçe iki müň dört yüz şekel. Bu takm. 28 kg deňdir.

^b 7:86 *Iki yüz kyrk mysgal* – ýewreýçe yüz ýigirmi şekel. Bu takm. 1,3 kg deňdir.

^c 7:89 *Kerup* – perişdeleriň bir görnüşi. Sözlüğe seret.

Rebbiň Musa buýruşy ýaly, ol çyralary çyradanyň öňüne ýagty saçar ýaly edip ýerleşdirdi. ⁴Çyradanyň gurluşy şeýledi: aýagyndan tä çyra oturdylyan güllerine çenli döwme sap altýndan ýasalandy. Harun çyradany Rebbiň Musa görkezen nusgasy boýunça ýasady.

Lewiler Rebbe bagyş edilýär

⁵Reb Musa şeýle diýdi: «Ysraýyllaryň arasyndan lewileri bölüp aýyr-da, olary tämizle. ⁷Olary tämizlemek üçin şeýle et: olaryň üstüne tämizlik suwuny sepele, onsoň olar bedenindäki ähli tüýleri syrsynlar, eşiklerini ýuwsunlar, şeýdip, özlerini tämizlesinler. ⁸Soňra olar bir öküzçe bilen galla sadakasy üçin zeýtun ýagyna garylan saýlama bugdaý ununy alsynlar. Sen hem günä gurbanlygy üçin bir öküzçe al. ⁹Onsoň lewileri Rebbe ýüz tutulýan çadyryň öňüne getirip, bütin ysraýyl jemagatyny ýygna. ¹⁰Lewileri Rebbiň huzuryňa getiren mahalyň ysraýyllar ellerini lewileriň kellesine goýsunlar. ¹¹Harun lewileri ysraýyllaryň berýän göterme sadakasy hökmünde Rebbe bagyş etsin. Şonda olar Rebbiň hyzmatyny edip bilerler. ¹²Onsoň lewiler ellerini öküzçeleriň kellesine goýsunlar. Olaryň birini günä gurbanlygy üçin, beýlekisini-de lewileri günäsinden saplamak üçin, ýakma gurbanlygy hökmünde Rebbe bagyş etsinler. ¹³Soňra lewileri Harunyň ogullarynyň önünde durzup, olary Rebbe bagyş et.

¹⁴Şeýdip, sen lewileri ysraýyllaryň arasyndan saýlap alarsyň, indi olar Rebbiňki bolarlar. ¹⁵Sen lewileri tämizläp, olary Rebbe bagyş edeninden soň, olar Rebbe ýüz tutulýan çadyrda hyzmat etmek üçin içeri girip bilerler. ¹⁶Çünki ysraýyllaryň arasynda olar indi bütinleý Rebbe degişlidirler. Reb lewileri ähli

ysraýyl aýallarynyň ilkinji dogran ogullarynyň öwezine Özüne aldy. ¹⁷Çünki ysraýyllaryň arasynda haýwan bolsun, ynsan bolsun parhy ýok, ilkinji doglanlar Rebbiňkidir. Müsür ýurdunda nowbahar ogullary gyran günü, Reb olary Özüne bagyş etdi. ¹⁸Ol lewileri bolsa ysraýylyň nowbahar ogullarynyň öwezine tutuşlygyna Özüne aldy. ¹⁹Onuň üstesine-de, Ol ysraýyllardan lewileri Haruna we onuň ogullaryna peşgeş hökmünde berdi. Çünki lewiler ysraýyllara derek Rebbe ýüz tutulýan öýde işleýändigleri üçin, ysraýyllary günälerinden saplarlar. Lewiler ysraýyllary mukaddes zatlara has golaý gelmekden gorarlar, ýogsam ysraýyllar heläk bolarlar».

²⁰Musa bilen Harun we bütin ysraýyl halky lewiler üçin aýdylan zatlary etdiler. Ysraýyllar Rebbiň lewiler hakda Musa buýranlarynyň baryny berjaý etdiler. ²¹Lewiler özlerini tämizläp, eşiklerini ýuwdular. Onsoň Harun olary göterme sadakasy hökmünde Rebbiň huzurynda hödür etdi we tämizlemek üçin, olary günälerinden saplady. ²²Şondan soňra lewiler Harunyň we onuň ogullarynyň ygtyýarlygynda Rebbe ýüz tutulýan çadyra hyzmat etmäge girdiler. Olar lewiler hakda edil Rebbiň Musa buýruşy ýaly hem etdiler. ²³Reb Musa şeýle diýdi: ²⁴«Lewilere degişli düzgün şeýledir: ýaşı ýigirmi baş we ondan ýokary bolanlar Rebbe ýüz tutulýan çadyryň hyzmatyny etmelidirler. ²⁵Elli ýaşdan soň olar hyzmatdan boşadylmalydyrlar we mundan beýläk gulluk etmeli dälidirler. ²⁶Olar Rebbe ýüz tutulýan çadyry goramak keşigini çekýän öz lewi doganlaryna kömek edip bilerler. Ine, sen şeýdip, lewileriň ýerine ýetirýän borçlaryny şunuň ýaly kadalaşdyrgyn».

9-njy bap

Pesah baýramy

¹Ysraýyllaryň Müsürden çykanlaryndan soňky ikinji ýylyň birinji aýynda ^a Reb Sinaý çölünde Musa bilen gepleşip, şeýle diýdi: ²«Ysraýyllar kesgitlenen wagtda Pesah baýramyny bellesinler. ³Şu aýyň on dördüne, bellenen wagtda, agşamara ony ähli düzgünlere we kada-kanuna laýyklykda geçirsinler». ⁴Şeýlelikde, Musa ysraýyllara Pesah baýramyny bellemeliklerini aýtdy. ⁵Şoňa görä, ysraýyllar Sinaý çölünde birinji aýyň on dördüne, agşamara Pesah baýramyny bellediler. Ysraýyllar Rebbiň Musa tabşyran zatlarynyň ählisini berjaý etdiler. ⁶Emma ölä galtaşanlygy zerarly haram bolanlar-da bardy. Olar şol gün Pesah baýramynyň geçirilişine gatnaşyp bilmediler. Şonuň üçin olar Musa bilen Harunyň ýanyna gelip: ⁷«Ölä galtaşyp haram bolsak-da, biz näme üçin beýleki ysraýyllar bilen bile Rebbe bellenen wagtda gurbanlyk bermeli dälmişik?» diýdiler. ⁸Musa olara: «Garaşyň, siz hakda Rebbiň näme tabşyryk berýänini bileýin» diýdi.

⁹Reb Musa şeýle diýdi: ¹⁰«Ysraýyllara aýt, siziň biriňiziň ýa-da nesilleriňizden biriniň ölä galtaşyp, haram bolandygyna ýa-da uzak saparda bolandygyna garamazdan, Rebbiň Pesah baýramyny belläp bilersiňiz. ¹¹Olar ikinji aýyň on dördüne, agşam Pesah gurbanyny soýup, ony petir we ajy otlar bilen iýsinler. ¹²Ertire çenli gurbanlykdan hiç zat galmasyn we onuň ýejeje süňki-de döwürlesin. Pesah baýramy özüniň ähli

kada-kanunlaryna laýyklykda bellensin. ¹³Emma kimde-kim tämizdigine we uzak ýola gitmändigine garamazdan, Pesah baýramyny bellemese, onda ol Rebbe berilmeli sadakany bellenen wagtynda bermänligi üçin, halkyň arasyndan kowlup çykarylsyn. Beýle adam eden günäsi üçin jezasyny çekmelidir. ¹⁴Eger arazyňda ýaşayan gelmişeklerden biri Rebbiň Pesah baýramyny bellese, onda ol ony ähli kada-kanunlara laýyklykda geçirsin. Asly ysraýylly bolan üçin hem, gelmişek üçin hem bir düzgün bolsun».

Mukaddes çadyry бүрүн bulut

¹⁵Mukaddes çadyryň, ýagny äht çadyrynyň gurlan günü, ony bulut gaplap aldy. Agşamdan tä ertire çenli bulut oda meňzäp, mukaddes çadyryň depesinde durdy. ¹⁶Bu hemişe şeýle boldy, gündizlerine mukaddes çadyry бүрөýän bulut gijelerine oda meňzeýärdi. ¹⁷Bulut çadyryň üstünden göterilensoň, ysraýyllar ýola düşerdiler. Bulut nira gelip dursa, ysraýyllar hem şol ýerde düşelge gurardylar. ¹⁸Ysraýyllar Rebbiň buýrugy bilen ýola düşüp, Rebbiň buýrugy bilen hem düşärdiler. Bulut mukaddes çadyryň depesinde näçe wagtlap saklansa, olar hem öz düşelgelerinde şonça wagtlap saklanardylar. ¹⁹Hatda buludyň mukaddes çadyryň depesinde saklanmagy uzaga çekse-de, ysraýyllar Rebbiň buýrugyny berjaý edip göçmezdiler. ²⁰Käwagtlar bulut mukaddes çadyryň depesinde diňe sanlyja gün görnerdi, olar hem Rebbiň buýrugyna görä düşelgelerinde bolup, soňra Rebbiň buýrugy bilen hem ýola düşärdiler. ²¹Käwagtlar bolsa bulut diňe agşamdan ertire çenli saklanardy, bulut irden göterilensoň, olar ýola düşärdiler.

^a **9:1** Ýewreýleriň senenamasy boýunça ýylyň birinji aýy takmynan aprel aýyna gabat gelýär. Seret: Msr 13:4.

Gündiz bolsun, gije bolsun – parhy ýok, bulut ýokary göterilende ysraýyllar hem ýola düşerdiler. ²²Bulut mukaddes çadyryň depesinde iki gün saklansa-da, bir aý saklansa-da, hatda ondan hem uzak wagtlap saklanmagyny dowam etse-de, ysraýyllar düşläň ýerlerinden göçmezdiler. Emma bulut göterilen badyna, olar ýene ýola düşerdiler. ²³Ysraýyllar Rebbiň buýrugy bilen düşläp, Rebbiň buýrugy bilen hem ýola düşerdiler. Olar Rebbiň Musa arkaly berýän buýruklaryny berjaý etdiler.

10-njy bap

Kümüş surnaýlar

¹Reb Musa şeýle diýdi: ²«Özüňe döwme sap kümüşden iki sany surnaý ýasa. Olary jemagaty çagyrmak we düşelgeleri göçürmek üçin ulanarsyň. ³Iki surnaý deň çalmanda, bütin jemagat seniň ýanyňa, Rebbe ýüz tutulýan çadyryň girelgesine ýygnansyn. ⁴Eger surnaýlaryň biri çalynsa, onda ysraýyl ýolbaşçylary, ýagny tire baştutanlary seniň ýanyňa ýygnansynlar. ⁵Surnaý gysga-gysga çalynsa, gündogar tarapdaky düşelgeler ýola çyksyn. ⁶Surnaý ikinji gezek gysga çalynsa, onda günorta tarapdaky düşelgeler ýola düşsün. Düşelgäniň göçmelidigini aňladýan surnaý gysga çalynsın. ⁷Emma jemagaty ýygnamak gerek bolanda, surnaý uzak çalynsın, gysga çalynmasyn. ⁸Surnaýlary ruhany Harunyň ogullary çalsynlar. Bu siziň we geljekki nesilleriňiz üçin ebedilik düzgün bolsun. ⁹Ýurduňyzda siziň üstüňize çozan duşmana garşy söweşe çykanyňyzda, surnaýlar bilen söweş sazyny çalyň. Şonda Hudaýyňyz Reb sizi ýatlar we duşmanlaryňyzdan halas eder. ¹⁰Şat günüňizde, bellemeli baýramlaryňyzda we her aýyň başynda,

ýakma we salamatlyk gurbanlygyňyzyň başynda surnaýlary çalyň. Olar siziň Hudaýyňyz Rebbiň huzurynda ýatlanmagyňyz üçin hyzmat eder. Hudaýyňyz Reb Mendirin».

Ysraýyllar Sinaý dagyndan gidýärler

¹¹Ysraýyllaryň Müsürden çykanlaryndan soňky ikinji ýylyň ikinji aýynda, aýyň ýigirmisi güni mukaddes äht çadyrynyň depesinden bulut göterildi. ¹²Ysraýyllar göçmäge taýýarlanylýp, Sinaý çölünden çykyp ugradylar. Bulut Paran çölüne gelip durdy. ¹³Olar ilkinji gezek Rebbiň Musa arkaly beren buýrugy bilen ýola düşdüler. ¹⁴Ýahudalaryň düşelgesi topar-topar bolup, öz tугy astynda ilkinji bolup ýola düşdi. Bu tutuş topara Eminadabyň ogly Nahşon baştutanlyk edýärdi. ¹⁵Ysakar tiresiniň toparyna Sugaryň ogly Netanel baştutanlyk edýärdi. ¹⁶Zebulun tiresiniň toparyna Helonyň ogly Eliýap baştutanlyk edýärdi.

¹⁷Onsoň mukaddes çadyr söküldi we ony göterýän gershonlar bilen merarylar ýola düşdüler. ¹⁸Soňra rubenleriň düşelgesi topar-topar bolup, öz tугy astynda ýola düşdi. Bu tutuş topara Şedeýuryň ogly Elisur baştutanlyk edýärdi. ¹⁹Şimgon tiresiniň toparyna Suryşadaýyň ogly Şelumyýel baştutanlyk edýärdi. ²⁰Gat tiresiniň toparyna bolsa Deguwalyň ogly Elyasap baştutanlyk edýärdi.

²¹Soňra mukaddes zatlary göterýän kohatlar ýola düşdüler. Bular baryp ýetýänçä, gershonlar we merarylar mukaddes çadyry dikediler. ²²Soňra efraýmylaryň düşelgesi topar-topar bolup, öz tугy astynda ýola düşdüler. Bu tutuş topara Emihudyň ogly Elişama baştutanlyk edýärdi. ²³Manaşa tiresiniň toparyna Pedahsuryň ogly Gamlyýel baştutanlyk edýärdi. ²⁴Benýamin tiresiniň toparyna

bolsa Gidgonynyň ogly Abydan baştutanlyk edýärdi.

²⁵In soňunda düşelgeleriň yzky goragy hökmünde danlaryň düşelgesi topar-topar bolup, öz tугy astynda ýola düşdi. Bu tutuş topara Emişadaýyň ogly Ahygezer baştutanlyk edýärdi. ²⁶Aşer tiresiniň toparyna Okranyň ogly Pagýel baştutanlyk edýärdi. ²⁷Naftaly tiresiniň toparyna bolsa Eýnanyň ogly Ahura baştutanlyk edýärdi. ²⁸Ysraýyllar göçenlerinde topar-topar bolup, şu tertipde giderdiler.

²⁹Musa gaýynatasy midýanly Reguwalyň ogly Hobaba: «Biz Rebbiň „size berjek“ diýen ýerine tarap ýola düşýäris. Ýör, biziň bilen git, biz saňa ýagşylyk ederis. Çünki Reb Ysraýyla ýagşylyk etjekdigini wada berdi» diýdi. ³⁰Emma Hobap oňa: «Ýok, men gitjek däl. Men öz ýurduma, garyndaşlarymyň ýanyna gitjek» diýdi. ³¹Musa oňa: «Bizi taşlap gitme! Çünki çölde düşlejek ýerlerimizi sen gowy bilýärsiň, bize ýolbeletçilik et. ³²Eger biziň bilen gitseň, Rebbiň bize etjek ýagşylyklaryny seniň bilen paýlaşarsy» diýdi.

³³Onsoň ysraýyllar Rebbiň dagyndan gaýdyp, üç gün ýörediler. Olaryň düşlejek ýerini tapmak üçin, Rebbiň Äht sandygy hem ýoluň бүтін dowamynda olaryň öňünden barýardy. ³⁴Düşelgeden çykyp ugranlary bári Rebbiň buludy gündiz olaryň üstündedi.

³⁵Her sapar Äht sandygy ýola düşende, Musa şeýle diýerdi:

«Galkyn, eý, Reb! Goý,
düşmanlaryň dargasyn,
seni ýigrenýänler Seniň
öňünden gaçsyn».

³⁶Äht sandygy saklananda bolsa ol şeýle diýerdi:

«Eý, Reb, müňlerçe ysraýyl
kowumlaryna sary öwrül!»

11-nji bap

Halkyň şikayatlary

¹Halk görýän görgüleri hakda Rebbe eşitdirip, şikayat edip başlady. Reb muny eşidende gaty gaharlandy. Onsoň Rebbiň ody olaryň garşysyna tutaşyp, ýangyn düşelgäniň bir çetini ýok etdi. ²Halk Musa perýat etdi, Musa-da Rebbe ýalbaryp dileg etdi. Ot söndi. ³Soňuň üçin hem ol ýere Tabgera^a diýip at goýdular. Çünki Rebbiň iberen ody olaryň garşysyna tutaşypdy.

⁴Ysraýyllaryň arasyndaky gelmişeklerden ýygananlaryň açgözlügi artdy. Hatda ysraýyllar hem sojaşyp, şeýle eňreýärdiler: «Wah, indi et iýmäge-de zar bolduk. ⁵Müsürde mugtja iýýän balyklarymyz, hyýarlarymyz, gawunlarymyz, soganlarymyz, düýp soganlarymyz, sarymsaklarymyz ýat boldy-la. ⁶Mannadan başga görýän zadymyz bolmansoň, ygyn-mydarymyz galmady».

⁷Manna kinzanyň tohumyna meňzeş bolup, reňki-de sakzyzyňky ýaly sarymytl akdy. ⁸Halk çykyp, ony ýygnaýdy we degirmende üwärdi ýa-da sokuda döwerdi. Soňra gazanda gaýnadyp, ondan petir kökeler bişirerdiler. Onuň tagamy zeýtun ýagyna ýugrulyp bişirilen çelpegiň tagamy ýalydy. ⁹Düşelgäniň üstüne gije düşýän çyg bilen bile manna-da ýagardy.

¹⁰Musa halkyň, her maşgalanyň öz çadyrynyň agzynda aglaýandyklaryny eşitdi. Rebbiň muňa juda gaharynyň gelendigi üçin, Musanyň jany ýanýardy.

¹¹Onsoň Musa Rebbe şeýle diýdi: «Näme üçin Sen Öz guluňy beýle gynaýarsyň?

^a 11:3 Ýewreýçe *Tabgera* we *ýanýan* ýer diýen sözleriň aýdylyşy meňzeşdir.

Bütün halkyň ýüküni meniň boýnuma atar ýaly, näme sebäpden men Seniň nazarynda merhemet gazanmadym?

¹²Bu giden halky garnymda göterip, men dogrupmydym näme? Sen maňa: „Olary süýtiden aýrylmadyk çagany enekesiniň göterişi deý, gujagynda göter“ diýer ýaly, olaryň ata-babalaryna ant içip söz beren ýurduňa çenli meniň göterip barmagymy isleýärmiň? ¹³Bütün halka ýeter ýaly eti men nireden tapaýyn? Çünki olar meniň ýanyma gelip: „Bize iýmäge et ber“ diýip, eňreşip durlar. ¹⁴Bütün halkyň garamatyny meniň bir özüm çekip bilmen, çünki bu meniň üçin juda agyr. ¹⁵Maňa beýle daraşandan, eger Seniň nazarynda merhemet gazanan bolsam, gowusy, Sen meniň janymy al, men hem bu azaplardan dynaýyn».

Ýetmiş ýaşuly

¹⁶Reb Musa şeýle diýdi: «Halkyň arasynda olaryň baştutanlary we serkerdeleri hökmünde tanalýan ýetmiş ýaşulyny Meniň ýanyma ýygna. Olary Maňa ýüz tutulýan çadyra getir, goý, olar seniň ýanynda dursunlar. ¹⁷Men aşak inip, ol ýerde seniň bilen gepleşerin. Saňa beren Ruhumdan alyp, olara-da bererin. Ana onsoň, halkyň garamatyny ýeke özüň çekmersiň, halkyň garamatyny olar seniň bilen deň çekişerler. ¹⁸Halka-da aýt, ertir üçin inlerini tämizläp, mukaddes etsinler, çünki ertir olar et iyerler. „Wah, indi et iýmäge-de zar bolduk. Müsürde ýaşaýşymyz, mundan has oňatdy“ diýip nalaýanyňyzy Reb eşitdi. Şonuň üçin Reb size iýer ýaly et berjek. ¹⁹Bir gün ýa iki gün däl, baş gün ýa on gün däl, ýa-da ýigrimi gün däl, ²⁰eýsem, tutuş bir aýlap, tä aşa düşýänçaňiz, tä irýänçaňiz et iýersiňiz. Çünki siz araňyzda bolan

Rebbi ret etdiňiz we Onuň huzurynda: „Näme üçin biz Müsürden çykdyk?“ diýip agladyňyz». ²¹Emma Musa Rebbe şeýle diýdi: «Bu halk alty ýüz müň adamdan ybarat. Sen bolsa olary bir aýlap et bilen bakaryn diýýärsiň. ²²Ähli dowarlary we mal-garalary öldüreniňde, olary doýrup bolarmy? Deňizdäki ähli balyklary tutanyňda, bular doýarmy?» ²³Reb Musa: «Rebbiň güýjüniň çägi barmy näme? Meniň size aýdan sözlerim berjaý bolýarmy ýa ýok, ine, görersiň!» diýdi.

²⁴Musa çykyp, Rebbiň sözlerini halka ýetirdi. Halkyň arasyndan ýetmiş ýaşulyny ýygnaýp, olary çadyryň töwereginde duruzdy. ²⁵Onsoň Reb buludyň içinde aşak inip, Musa bilen gepleşdi. Onuň üstündäki ruhdan alyp, ýetmiş ýaşulynyň üstüne goýdy. Ruh ýaşulularyň üstüne inen badyna, olar joşup pygamberlik edip başladylar, ýöne olar soňra gaýdyp beýle etmediler.

²⁶Eldat we Meýdat atly iki adam düşelgede galypdy. Olar saýlanan ýetmiş ýaşulynyň arasyndadylar, emma çadyra gitmän galypdylar, ine, onsoň olar düşelgede joşup pygamberlik edip başladylar. ²⁷Bir ýaş ýigit ylgaý gelip, Musa: «Eldat bilen Meýdat düşelgede pygamberlik edýär» diýdi. ²⁸Muňa Musanyň kömekçisi, onuň saýlan adamlarynyň biri bolan Nunuň ogly Ýeşuwa: «Agam, Musa, olara gadagan et!» diýdi. ²⁹Emma Musa oňa: «Sen meniň üçin gabanjaňlyk edýärmiň? Kąşgä Rebbiň bütün halky pygamber bolsady we Reb Öz Ruhuny olaryň baryna bersedi!» diýip jogap berdi. ³⁰Soňra Musa bilen ysraýyl ýaşululary düşelgä dolandylar.

Bedeneler

³¹Reb bir ýel öwürsirdi. Düşelgäniň çar tarapy ýelini getiren bedeneleri bilen

gurşaldy. Bedeneler bir günlük ýol aralygynda ýerden iki tirse beýiklikde uçuşyp ýördüler^a. ³²Halk şol günü gije-gündizläp we ertesi günü bedeneleri tutup ýygnady. Iň az ýygnan kişi on eşek ýüki bedene ýygnady. Soňra olary düşelgäniň töweregine serdiler. ³³Emma halk entek etiň hemmesini iýip ýetişmänkä, Reb gazaplanyp, düşelgä elhenç gyrgynçylyk iberdi.

³⁴Şeýlelikde, ol ýer Kibrothatawa^b diýip atlandyryldy, sebäbi olar şol ýerde açgözlük edenleri jaýladylar.

³⁵Onsoň ysraýyl halky Kibrothatawadan Haserota geçdi.

12-nji bap

Merýemiň we Harunyň görüpligi

¹Merýem bilen Harun Musanyň efioپیaly aýala öýlenendigi üçin ýazgardylar. (Hakykatdanam Musanyň ikinji aýaly Efiopiýadandy.) ²Olar: «Reb diňe bir Musa bilen gepleşmän, biziň bilenem gepleşdi ahyryn» diýdiler. Reb olaryň bu diýenlerini eşitdi. ³Musa juda kiçigöwünli adamdy, beýle adam ýer ýüzünde başga ýokdy. ⁴Birdenkä Reb Musa, Haruna we Merýeme: «Üçünizem Maňa ýüz tutulýan çadyra gelin» diýdi. Onsoň olaryň üçüsi-de ol ýere gitdiler. ⁵Reb bulut sütüni görnüşinde aşak indi we çadyryň girelgesinde durup, Harun bilen Merýemi çagyrdy. Olar öňe çykdylar. ⁶Reb olara şeýle diýdi: «Meniň sözlerime gulak salyň:

„Eger arazyňda pygamberler bar bolsa,
Men-Reb görnüşlerde Özümi aýan edip,
Olar bilen düşýde gepleşýärim.

⁷Ýöne gulum Musa bilen beýle däldir,

Ol tutuş halkymyň sadyk ýolbaşçysydyr.

⁸Men onuň bilen syrly däl-de, açyk, ýüzbe-ýüz gepleşýärim. Hatda ol Men Rebbiň keşbini-de görýär.

Siz näme üçin gulum Musanyň ýüzüne gelmäge gorkmadyňyz?“» ⁹Olara garşy Rebbiň gahary geldi we Reb ol ýerden gitdi. ¹⁰Bulut çadyryň depesinden syrylanda, Merýem deri keseline uçrap, ak gar ýaly pis açdy. Harun Merýeme tarap seredip, onuň deri keseline uçrandygyny gördi. ¹¹Onsoň Harun Musa: «Jenabym, akmaklyk edip gazanan günämiz üçin bizi jezalandyрма. ¹²Merýemiň bedeni ýarysy çüýrän halda eneden öli doglan çaganyňka meňzemesin» diýdi. ¹³Onsoň Musa Rebbe perýat edip: «Eý, Hudaýym, oňa şypa ber» diýip ýalbardy. ¹⁴Emma Reb Musa: «Eger atasy onuň ýüzüne tüküren bolsady, ol ýedi günläp utançly halda bolmazmydy? Goý, ol ýedi günläp düşelgäniň daşynda bolsun. Ol soňra ýene düşelgä girip biler» diýip jogap berdi. ¹⁵Şeýdip, Merýem ýedi günläp düşelgäniň daşynda saklanyldy. Ol düşelgä girizilýänçä, halk ol ýerden göçmedi.

13-nji bap

Musa Kengana içalylar iberyär (Kanon taglymaty 1:19-33)

¹Şondan soň halk Haserotdan göçüp gaýdyp, Paron çölünde düşelge gurdy. ²Reb Musa şeýle diýdi: ³«Meniň ysraýyllara berýän Kengan ýurdumy synlamak

^a 11:31 *Düşelgäniň çar tarapy... ýördüler* – ýa-da: *Ýel deňizden bedeneleri getirip, düşelgäniň çar tarapyny, bir günlük ýol aralygyny iki tirse boýy galyňlykda bedene bilen büräp taşlady.*

^b 11:34 *Kibrothatawa* – bu söz açgözler üçin gazylan gabyrlar diýmegi aňladýar.

üçin, tireleriň hersinden bir serdary içaly edip, ol ýere iber». ⁴Musa Rebbiň buýrugy bilen Paran çölünden adamlary ugratdy. Olaryň hemmesi ysraýyl serdarlarydy. ⁵Olaryň atlary şulardyr: ruben tiresinden Zakuryň ogy Şammuwa; ⁶şimgon tiresinden Horynyň ogy Şapat; ⁷ýahuda tiresinden Ýepunnäniň ogy Kalep; ⁸ysakar tiresinden Ýusubyň ogy Ýygal; ⁹efraýym tiresinden Nunuň ogy Hoşeýa; ¹⁰benýamin tiresinden Rapuwyň ogy Palty; ¹¹zebulun tiresinden Sodynyň ogy Gadyýel; ¹²ýusup tiresinden, ýagny manaşa tiresinden Susynyň ogy Gady; ¹³dan tiresinden Gemallynyň ogy Emiýel; ¹⁴aşer tiresinden Mikaýylyň ogy Setur; ¹⁵naftaly tiresinden Wopsynyň ogy Nahby; ¹⁶gat tiresinden Makynyň ogy Gewuwal. ¹⁷Ýurdy gözden geçirmek üçin, Musanyň iberen adamlary şulardyr. Musa Nunuň ogy Hoşeýa Ýeşuwa ^a adyny berdi.

¹⁸Musa olary Kengan ýurduny gözden geçirmek üçin ugradanda, şeýle diýdi: «Mundan göni Negebe gidip, daglyga çykyň. ¹⁹Ýurduň nähilidigini synlaň. Ol ýerde ýaşaýan halk güýçlümi ýa ejiz, köplükmi ýa azlyk? ²⁰Olaryň ýaşaýan ýeri gowumy ýa-da erbet? Olar galalarda ýaşaýarmy ýa-da aýyk meýdanda? ²¹Mes topraklymy ýa arryk, agaçlymy, agaçsyz? Batyrgaý hereket ediň we ol ýurduň miwelerinden getirin».

Ol wagtlar üzümleriň ýetişýän möwsümidir. ²²Şeýdip, olar ýola düşdüler we Sin çölünden tä Lebohamadyň golaýyndaky Rehop galasyna çenli bolan ýerleri gözden geçirdiler. ²³Olar Negebe çykdylar we Hebrona geldiler. Ol ýerde Ahyman, Şeşaý we Talmaý uruglary

hem ýaşapdy. Olar Anagyň nesilleridi. (Hebron Müsürdäki Zogan galasyndan ýedi ýyl öň gurlupdy.) ²⁴Olar Eşkol dere-sine baranlarynda ol ýerden bir salkym üzümi şahasy bilen bile kesip aldylar we ony iki adam bolup taýakdan asyp göterdiler. Olar az-owlak nar bilen injir hem aldylar. ²⁵Ysraýyllaryň kesen üzümlü salkymlaryndan soň, ol ýere Eşkol ^b deresi diýen at galdy.

İçalylaryň getiren habary

²⁶Olar ýurdy kyrk günläp synlansoňlar, yzlaryna gaýtdylar. ²⁷Olar Paran çölündäki Kadeşe, Musa bilen Harunyň we bütün ysraýyl jemagatynyň ýanyna gaýdyp geldiler. Olar tutuş jemagata görüp-eşidenlerini habar berip, ol ýerden getiren miwelerini görkezdiler. ²⁸Olar Musa şeýle diýdiler: «Biz seniň iberen ýurduňa bardyk. Ol ýerde, hakykatdanam, süýt we bal akýar, ine, bular hem şol ýeriň miwelerinden. ²⁹Emma ol ýerde ýaşaýan halk biçäk güýçli eken. Olaryň galalary berk diwarly we örän uly. Hatda ol ýerde biz Anagyň nesillerini-de gördük. ³⁰Negep ülkesinde amalekler, daglyk ýerlerde hetler, ýabuslar, amorlar, deňiz ýakasynda we Iordan derýasynyň boýunda bolsa kenganlar ýaşaýan ekenler».

³¹Emma Kalep Musanyň önünde duran halkyň sesini kesip: «Derrew gideliňde, ol ýurdy basyp alalyň, çünki olary ýeňmäge biziň hökman güýjümüz ýeter» diýdi. ³²Onuň bilen giden adamlar bolsa: «Biz ol halkyň garşysyna çykyp bilmeris, çünki olar bizden has güýçli» diýdiler. ³³Şeýlelikde, olar görüp gelen ýurdy hakynda ysraýyllara ýakymсыз

^a 13:17 *Ýeşuwa* – bu söz *halasgär* diýmegi aňladýar. Sözlükde «Halasgär» sözüne seret.

^b 13:25 *Eşkol* – bu söz *üzüm salkymy* diýmegi aňladýar.

zatlar aýdyp, şeýle diýdiler: «Biziň synlamak üçin içinden geçen ýurdumyz öz ilatyny özi iýip ýören ýurt eken. Ol ýerde ýaşayan adamlaryň hemmesi gaty iri adamlar eken. ³⁴Biz ol ýerde nefilleri ^a (anaklar nefilleriň nesilleridir) gördük. Olaryň ýanynda özümizi edil çekirtge ýaly duýduk. Olara-da biz çekirtge ýalyjak bolup göründik».

14-nji bab

Halk perýat edýär

¹Onsoň bütün halk gaty ses bilen perýat edip, şol gijäni aglap geçirdi. ²Bütün ysraýyl halky Musa bilen Harundan zeyrenişip, şeýle diýdi: «Biz Müsür ýurdunda ýa-da bu çöllükde ölen bolsak, mundan gowy bolardy! ³Näme sebäpden Reb bizi gylyçdan geçirtmek üçin, aýallarymyz bilen çagalarymyzy ýesir etmek üçin bu ýurda alyp barýarka? Müsüre dolansak, gaýtam, biziň üçin gowy bolmazmy?» ⁴Şondan soň olar biri-birilerine: «Geliň, özümize baştutan saýlalyň-da, Müsüre dolanallyň» diýişdiler. ⁵Musa bilen Harun bütün ysraýyl halkynyň önünde ýüzin ýykyldylar. ⁶Ýurdy synlamaga gidenleriň arasynda bolan Nunuň ogly Ýeşuwa bilen Ýepunnäniň ogly Kalep gynançdan ýaňa ýakalaryny ýyrtyp, ⁷bütün ysraýyl halkyna şeýle diýdiler: «Synlamak üçin içinden geçen ýurdumyz juda gowy ýurt eken. ⁸Eger Reb bizdenrazy bolsa, bizi ol ýurda alyp baryp, süýt we bal akýan ýurdy bize berer. ⁹Ýöne siz Rebbiň garşysyna pitne turuzmaň we ol ýurduň ilatyndan gorkmaň. Çünki olar biziň höregimizdir, olaryň goragçysy olardan ýüz dönderdi, ýöne Reb biziň bilendir,

olardan gorkmaň». ¹⁰Emma bütün jemaat olary daşlamaly diýip haýbat atdy.

Şonda Rebbe ýüz tutulýan çadyrda ähli ysraýyllara Rebbiň şöhraty göründi.

Musa halk üçin dileg edýär

¹¹Reb Musa şeýle diýdi: «Bu halk haçana çenli Meni äsgermän gezjekkä? Aralarynda görkezen ähli alamatlarymy görübem, bular haçana çenli Maňa ynamakdan boýun towlajaklalar? ¹²Men bulary gyrgyna bererin we mirasdan mahrum ederin. Senden bulara görä has beýik we has güýçli bir millet dörederin». ¹³⁻¹⁴Musa Rebbe şeýle diýdi: «Onda bu zatlary müsürliler eşiderler, onsoň olar muny biziň baryan ýurdu-myzyň ýaşajylaryna aýdarlar, çünki bu ysraýyl halkyny Öz gudratyň bilen müsürlileriň arasyndan Sen alyp çykdyň. Bu ýurduň ýaşajylary bolsa, ýa Reb, Seniň bu ysraýyl halkynyň arasyndadygyňy, ýa Reb, olar bilen ýüzbe-ýüz görüşändigini, Seniň buludyňyň olaryň depesindedigini we olara gündizine bulut sütüni, gijesine ot sütüni bolup, ýol görkezýändigini eýýäm eşitdiler. ¹⁵Indem Sen, bu halkyň baryny birden gyrgyna berseň, onda Seniň şöhratyňy eşiden milletler: ¹⁶„Reb olary ant içip söz beren ýurduna getirip bilmändigi üçin, olary çölde gyrgyna berdi!“ diýip aýdarlar. ¹⁷Şonuň üçin hem, goý, indi Öz söz berip, şu aýdyşyň ýaly, Sen Rebbiň güýji beýik bolsun! ¹⁸Sen: „Men-Reb – giň göwünli, sadyk söýgä baý. Etmäşi we ýazygy bagyşlaýaryn. Ýöne günälini jezasyz hem goýmaýaryn. Atalarynyň etmişiniň jezasyny çagalaryna, olaryň üçünji we dördünji arkasyna çekdirýärin“ diýipdiň. ¹⁹Müsürden çykalymyz bäri,

^a 13:34 *Nefilleri* – haýbatly we güýçli adamlar. Sözlüğe seret.

bularyň günälerini bagyşlap gelşiň ýaly, halkyň bu etmişini-de Öz beýik sadyk söýgiňiň hatyrasyna bagyşla».

²⁰Reb şeýle jogap berdi: «Men seniň aýdýşyň ýaly bulary bagyşlaryn. ²¹Ýöne Men barlygymdan we bütün dünýäni dolduran şöhratymdan kasam edýärim: ²²Meniň şöhratymy, Müsürde we çölde görkezen alamatlarymy gören, şonda-da Meni on gezek synap, Meniň sözüme boýun bolmadyklaryň hiç biri ²³atalaryna wada beren ýurduma girmez. Meni äsgermedikleriň ýekejesi-de bu ýurdy görmez. ²⁴Emma gulum Kalebiň ruhy olaryňky ýaly däl, ol bütün ýüregi bilen Meniň yzyna eýerdi. Şonuň üçin Men ony özüniň synlan ýurduna alyp bararyn. Onuň nesilleri ony eýelärler. ²⁵Indi bolsa amalekler bilen kenganlaryň jülgerlerde ýaşaýandyklary üçin, ertiriň özünde öwrülüp, Gyzyň deňziň ^a ýoly bilen çöle tarap ýola düşüň».

Reb şikayatçy halky jezalandyryýar

²⁶Reb Musa bilen Haruna şeýle diýdi: ²⁷«Bu azgyn halk haçana çenli Meniň garşyňa şikayat etjekkä? Men ysraýyllaryň Meniň garşyňa şikayat edip hüňürdeşýändiklerini eşitdim. ²⁸Olara aýt, Öz barlygymdan ant içip aýdýaryn, Men siziň nalap aýdan zatlaryňyzyň baryny öz başyňyza getirerin. ²⁹Şu çölde läşiniizi sererin. Ilat sanawynda hasaba alnyp, ýaşy ýigrimi we ondan ýokary bolup, Menden nalanlaryň ³⁰hiç biri Meniň size ornaşmaga söz beren ýurduma girmez. Oňa diňe Ýepunnäniň ogly Kalep bilen Nunuň ogly Ýeşuwa girip biler. ³¹Emma siziň ýesir düşer öýden perzentleriňizi welin Men ol ýere alyp bararyn. Siziň ýüz öwren

ýurduňyzyň nähilidigini olar bilerler. ³²Emma siziň läşleriňiz bu çöllükde serler. ³³Siziň çagalaryňyz hem kyrk ýyllap çölde göçüp-gonup gezerler we siziň biwepadygyňyz üçin jebir çekerler. Bu siziň hemmäňiz ölüp gutarýançaňyz dowam eder. ³⁴Size ol ýurdy gözden geçirmäge kyrk gün gerek bolan bolsa, kyrk günün her günü üçin bir ýyl, jemi kyrk ýyllap etmişleriňiz üçin jeza çekersiňiz. Sizden ýüz öwrenimde, Meniň nähili bolýandygymy siz şondan bilersiňiz. ³⁵Men-Reb şeýle diýmek bilen, bu aýdanlarymy Meniň garşyňa birleşen bu azgyn halkyň başyndan indererin. Şu çöllükde bularyň baryny gyryp, ýok ederin».

³⁶⁻³⁷Musanyň ýurdy gözden geçirmäge iberen adamlary ol ýurt hakda getiren ýaramaz habarlary bilen halky Rebbe garşy öjükdirendikleri üçin, Onuň huzurynda gyrgyna berlip öldüler. ³⁸Olardan diňe Nunuň ogly Ýeşuwa bilen Ýepunnäniň ogly Kalep diri galdy.

³⁹Musa bu sözleri bütün ysraýyllara ýetirende, halk uly gaýga batdy. ⁴⁰Halk daňdan ir bilen turup, daglyga çykмага başlap: «Ine, biz Rebbiň söz beren ýerine barýarys, çünki biz günä gazandyk» diýdiler. ⁴¹Emma Musa olara şeýle diýdi: «Näme üçin siz Rebbiň buýrugyna garşy gitmegiňizi dowam edýärsiňiz? Onyň başa barmaz! ⁴²Söweşe çykmaň, çünki Reb siziň arañyzda däl. Duşmanlaryňyza özüňizi paýhynlatmaň! ⁴³Öňüňizde amalekler bilen kenganlar bardyr we siz gylyçdan geçirilersiňiz. Çünki siz Rebbiň yzyna eýermekden boýun towlaýdyňyz, Reb siziň bilen bolmaz». ⁴⁴Emma olar men-menlik edip, daglyga dyrmaşyp çykdylar. Ýöne olaryň ýanynda Rebbiň

^a 14:25 Gyzyň deňzi – ýewreýçe *Gamyş deňzi*.

Äht sandygy-da, Musa-da ýokdy, olar düşelgedediler. ⁴⁵Onsoň şol daglykda ýaşayan amalekler bilen kenganlar aşak indiler we Horma galasyna çenli olaryň zyzndan kowup, olary kül-peýekun etdiler.

15-nji bap

Sadakalar hakda

¹Reb Musa şeýle diýdi: ²«Ysraýyllara aýt, mesgen tutmagyňyz üçin Meniň size berýän ýurduma gireniňizde, ³garamaly ýa goýun-geçini Rebbe ot üsti bilen hödür edip, ondan aýdylan ýa-da meýletin sadaka hökmünde bereniňizde we bellemeli baýramlaryňyzda edilişi ýaly, ýakma gurbanlyk ýa-da başga gurbanlyk bereniňizde, olaryň ýakymly ysy Rebbe hoş ýakýar. ⁴Şu hili sadakany beren adam onuň ýany bilen bir küýze ^a zeýtun ýagyna ýugrulan, bir batmanyň ondan biri möçberindäki saýlama bugdaý unundan galla sadakasyny hem bersin. ⁵Mundan başga-da, siz ýakma gurbanlyk ýa-da başga gurbanlyk bilen bilelikde her bir toklynyň ýany bilen içgi sadakasy hökmünde bir küýze şeraby hödürläň. ⁶Goçuň ýany bilen bir ýarym küýze ^b zeýtun ýagyna ýugrulan, bir batmanyň ondan iki möçberindäki saýlama bugdaý unundan galla sadakasyny beriň. ⁷Rebbe ýakymly ysly içgi sadakasy hökmünde bir ýarym küýze şeraby hödür ediň. ⁸Rebbe ýakma gurbanlyk ýa başga gurbanlyk, aýdylan sadaka ýa-da salamatlyk gurbanlygy hökmünde öküž hödür etseňiz, ⁹onda öküž bilen birlikde iki küýze ^c zeýtun ýagyna ýugrulan, bir

batmanyň ondan üç möçberindäki saýlama bugdaý unundan galla sadakasyny hödür ediň. ¹⁰Içgi sadakasy hökmünde iki küýze şeraby hödür ediň. Ot üsti bilen berilýän bu sadakanyň ýakymly ysy Rebbe hoş ýakýar.

¹¹Her bir öküzi, goçy, erkek toklyny ýa-da owlasy sadaka bereniňizde şeýle ediň. ¹²Sadaka berilýän mallaryň sanyna görä onuň ýany bilen berilýän sadakanyň hem mukdary artdyrylsyn. ¹³Asly ysraýyl bolan her bir adam ot üsti bilen Rebbe ýakymly ysly sadaka bereninde, şu aýdylanlary berjaý etsin. ¹⁴Araňyzda mydamalyk ýa-da wagtlaýyn ýaşayan gelmişeklerden biri ot üsti bilen Rebbe ýakymly ysly sadaka bermekçi bolsa, ol hem şu kadalary berjaý etsin. ¹⁵Eý, jemagat, siziň üçinem, araňyzda ýaşayan gelmişekler üçinem düzgün birdir. Bu siziň geljekki nesilleriňize-de ebedilik düzgün bolsun. Rebbiň öňünde siz hem, gelmişek hem deňdir. ¹⁶Size-de, araňyzda ýaşayan gelmişeklere-de kada-kanunlar birmeňzeşdir». ¹⁷Reb Musa şeýle diýdi: ¹⁸«Ysraýyllara aýt, Meniň sizi alyp barýan ýurduma gireniňizden soň, ¹⁹şol topragyň çöreginden iýeniňizde, siz ondan Rebbe sadaka berersiňiz. ²⁰Ilkinji ýugran hamyryňyzdan bir çöregi edil harmandan sadaka berşiňiz ýaly edip hödür ediň. ²¹Ilkinji hamyrdan Rebbe berýän bu sadakaňyz nesiller boýy dowam etsin.

²²⁻²³Eger siz tötänlikde ýalňyşyp, Rebbiň Musa aýdan bu buýrukларыny – Rebbiň Musa arkaly size buýran ähli tabşyryklaryny Rebbiň buýran gününden başlap, tä soňky nesilleriňize çenli

^a 15:4 *Bir küýze* – ýewreýçe *hiniň dörtten biri*. Bu takm. 1 litre deňdir.

^b 15:6 *Bir ýarym küýze* – ýewreýçe *hiniň üçden biri*. Bu takm. 1,5 litre deňdir.

^c 15:9 *Iki küýze* – ýewreýçe *bir hiniň ýarysy*. Bu takm. 2 litre deňdir.

berjaý etmeseňiz ²⁴we bu säwligi halk tötänlikde goýberen bolsa, onda bütün halk bir öküzçäni Rebbe ýakymly ysly ýakma gurbanlygy hökmünde hödür etsin. Onuň ýany bilen düzgüne görä galla we içgi sadakasyňy bersinler hem-de bir tekäni günä gurbanlygy hökmünde hödür etsinler. ²⁵Ruhany bütün ysraýyl halkyny günäsinden saplasyn, şonda olaryň günäsi geçiler. Çünki halk tötänlikden günä etdi we olar öz sadakalaryny Rebbe ot üsti bilen berilýän sadaka hökmünde hödür etdiler. Öz ýalňyşlyklary üçin Rebbe günä gurbanlygyny berdiler. ²⁶Bütün ysraýyl halkynyň hem, olaryň arasyndaky gelmişekleriň hem günäsi geçiler, çünki halk tötänlikden günä gazandy.

²⁷Eger bir kişi tötänlikden günä etse, goý, ol günä gurbanlygy üçin birýaşar urkaçy çebşi hödür etsin. ²⁸Ruhany Rebbiň huzurynda ýalňyşyp günä edeni günäsinden saplasyn, onuň günäsi geçiler. ²⁹Tötänlikde günä edip, araňyzda ýaşayan asly ysraýyl bolan üçin hem, gelmişek üçin hem bir kanun bolsun. ³⁰Emma asly ysraýyl bolan biri ýa-da gelmişeklerden biri tekep birlik bilen günä iş edip, Rebbe dil ýetirse, halkyň arasyndan kowlup çykarylsyn. ³¹Rebbiň sözünü äsgermän, Onuň tabşyrygyny bozandygy üçin, beýle adam bütünleý kowlup çykarylsyn, öz jezasyňy çeksin».

Sabat günü işlän adam öldürilýär

³²⁻³³Ysraýyllar çöldekäler, Sabat günü olar odun ýygyp ýören adamy gördüler we olar ony tutup, Musa bilen Harunyň we bütün jemagatyň huzuryna getirdiler. ³⁴Oňa näme edilmelidigi entek belli bolmansoň, olar ony tussag astyna aldylar. ³⁵Onsoň Reb Musa: «Ol adam ölümä höküm edilsin. Ony Ysraýyl düşelgesiniň

daşyna çykaryp, bütün jemagat daşlap öldürsin» diýdi. ³⁶Düşelgäniň daşyna çykaryp, edil Rebbiň Musa buýruşy ýaly, bütün halk ony daşlap öldürdi.

Geyimlerdäki gotazlar

³⁷Reb Musa şeýle diýdi: ³⁸«Ysraýyllara aýt, olar nesilden-nesle geýimleriniň eteginiň her burçuna gotazjyk tiksinler we her bir gotazjyga gök ýüplük goşsunlar. ³⁹Her gezek gotazjyklara gözüniz düşende, siz Rebbiň ähli tabşyryklaryny ýada salarsyňyz we olary berjaý edersiňiz, ýüregiňiziň we gözleriňiziň islegine kowalaşmarsyňyz. ⁴⁰Şeýdip, Meniň ähli tabşyryklarymy ýatda saklap, olary berjaý edersiňiz we öz Rebbiňiz üçin mukaddes bolarsyňyz. ⁴¹Hudaýyňyz Reb Mendirin, Men sizi Müsürden siziň Hudaýyňyz bolmak üçin alyp çykdy. Hudaýyňyz Reb Mendirin!»

16-njy bap

Koranyň, Datanyň we Abyramyň gozgalaňy

¹Ine, lewi tiresiniň kohat urugyndan bolan Ýisharyň ogly Kora, ruben tiresinden Eliýabyň ogullary Danan bilen Abyram we Peletiň ogly On dagy ²Musa garşy baş göterdiler. Olar jemagatdan saýlanyp, halk baştutanlary bolan atly-abraýly ysraýyllaryň iki yüz ellisini ýanlaryna aldylar. ³Olar Musa bilen Harunyň garşysyna ýygnanyp: «Siz juda öte geçdiňiz! Bütün halk, her bir kişi mukaddesdir, Reb hem olaryň arasyndadyr. Şonda-da siz özüňizi näme üçin Rebbiň jemagatyndan ýokary tutýarsyňyz?» diýdiler. ⁴Musa muny eşidip, ýüzin ýykyldy. ⁵Soňra ol Kora we onuň toparyna şeýle jogap berdi: «Özüniň kimdigini, kimiň mukaddesdigini we Rebbiň ýanyna kime

golaýlaşmaga rugsat edilendigini Ol säher bilen aýan eder. Reb Öz saýlanyna ýanyna golaý barmaga rugsat eder. ⁶Eý, Kora hem-de onuň ýoldaşlary, tütetgi gaplaryňyzy alyň. ⁷Ertir olaryň içine ot salyp, Rebbiň huzurynda ýakymly ysly tütetgi ýakyň. Onsoň Reb kimi saýlasa, şol hem mukaddes bolar. Siz – lewiler, juda öte geçdiňiz!» ⁸Soňra Musa Kora ýüzlenip, şeýle diýdi: «Eý, lewiler, maňa gulak salyň! ⁹Ysraýyl Hudaýy sizi ysraýyl halkynyň arasyndan saýlap aldy. Siz Rebbiň mukaddes çadyrynyň hyzmatyny ederiňiz ýaly we halkyň önünde durup olara hyzmat ederiňiz ýaly, Ol size Özüne ýakynlaşmaga mümkinçilik berdi. Size indi şu-da azmy? ¹⁰Ol size we siziň bütün lewi doganlaryňyza Özüne golaý barmaga rugsat beren bolsa-da, siz munuň üstesine ruhanylyk wezipesini hem talap edýärmisiňiz?! ¹¹Sen ähli ýoldaşlaryň bilen bile Haruna garşy bolduň, hakykatda bolsa bu siziň Rebbe garşy boldugyňyzdyr».

¹²Musa Eliýabyň ogullary Datanyň bilen Abyramy çagyrmaga adam ugratdy. Ýöne olar şeýle jogap berdiler: «Biz barjak däl! ¹³Bizi çölde öldürmek üçin, süýt we bal akýan Müsür topragyndan çykaryp, şu ýere getireniňi az görýärmiň? Ýene-de üstümüzden höküm hem sürjek bolýarmyň? ¹⁴Bizi süýt we bal akýan ýurda getirmediğiň-ä belli, ýa bolmasa bize meýdanlary, üzümçilikleri mülk edip bermediň. Bu adamlaryň näme gözünü çykarjakmy? Biz barjak däl».

¹⁵Musanyň muňa gaty gahary gelip, Rebbe: «Olaryň sadakalaryny kabul etme, men olaryň hiç biriniň göwnüne degmändim, hatda olardan ýekeje eşek-de almandym» diýdi. ¹⁶Musa Kora ýüzlenip şeýle diýdi: «Ähli ýoldaşlaryň ertir Rebbiň huzurynda gelsin, Harun

ikiňizem şol ýere geliň. ¹⁷Her biriňiz öz tütetgi gaplaryňyza ýakymly ysly tütetgi salyň, iki ýüz elli kişiniň her biri öz tütetgi gabyny göterip, Rebbiň huzurynda gelsin. Harun ikiňizem tütetgi gaplaryňyzy getiriň». ¹⁸Şeýdip, her kim öz tütetgi gabynyda ot ýakyp, üstüne-de ýakymly ysly tütetgi goýup, Musa we Harun bilen bile Rebbe ýüz tutulýan çadyryň girelgesinde durdular. ¹⁹Soňra Kora Musa bilen Harunyň garşysyna çykmak üçin, bütün jemagaty Rebbe ýüz tutulýan çadyryň girelgesine ýygnady, şonda bütün jemagata Rebbiň şöhraty göründi.

²⁰Reb Musa bilen Haruna şeýle diýdi: ²¹«Siz bu jemagatdan bir gyra çekiliň, Men bulary bir demde ýok edeyin!» ²²Emma Musa bilen Harun ýüzin ýykylyp: «Eý, Hudaý, ähli adamzadyň gözbaşy bolan Hudaý, bir adam günä etdi diýip, bütün jemagata gazaplanýarmyň?» diýdiler.

²³Reb Musa: ²⁴«Jemagata ýetir, goý, Koranyň, Datanyň we Abyramyň çadyrlaryndan daşrak çekilsinler» diýdi. ²⁵Musa ýerinden turup, Datanyň we Abyramyň ýanyna gitdi, Ysraýyl ýaşu-lulary-da onuň yzyna düşdüler. ²⁶Onsoň Musa halka ýüzlenip: «Ol azgynlaryň çadyrlarynyň golaýyna barmaň we olaryň hiç bir zadyny-da ellemäň, ýogsam olaryň günäleri zerarly sizem ýok bolarsyňyz» diýdi. ²⁷Jemagat Koranyň, Datanyň we Abyramyň çadyrlaryndan uzaga çekildi. Datanyň bilen Abyram bolsa daş çykyp, aýallary, çagalary bilen öz çadyrlarynyň girelgesiniň önünde durdular. ²⁸Musa şeýle diýdi: «Bu işleriň ählisini etmegim üçin meni Rebbiň iberenini, meniň özbaşdak hereket etmeýändigimi siz şu zatlardan bilersiňiz. ²⁹Eger bu adamlar hem beýlekiler ýaly

öz ajalyna ölseler, onda meni Rebbiň ibermedigidir. ³⁰Emma Reb entek gör-lüp-eşidilmedik bir zat edäýse, ýagny ýer darka ýarylyp, bu adamlary we olara degişli zatlaryň hemmesini ýuwutsa, olar hem diriligine ölüler dünýäsine düşseler, şonda bu adamlaryň Rebbi äsgermezlik edendiklerine göz ýetirersiňiz».

³¹Musa bu zatlary aýdyp gutaran bady-na, olaryň astyndaky ýer darka ýaryldy. ³²Ýer agzyny açyp, olary we maşgala-laryny – Kora degişli bolan adamlaryň we emlägiň baryny ýuwutdy. ³³Şeýdip, olar ähli goş-golamlary bilen bile dirili-gine ölüler dünýäsine düşdüler. Olaryň yzyndan ýer ýapyldy we olar jemagatyň arasyndan gaýyp boldular. ³⁴Olaryň tö-wereginde duran ähli ysraýyllar bolsa, olaryň dady-perýadyny eşidenlerinde: «Ýer bizi-de ýuwudar!» diýşip gaçdylar. ³⁵Onsoň Rebden bir ot çykyp, ýakymly ysly tütetgi hödür eden iki ýüz elli kişini ýakyp ýok etdi.

³⁶Reb Musa şeýle diýdi: ³⁷«Ruhany Harunyň ogly Elgazara aýt, maňňallaryň mukaddesdigi üçin olary oduň içinden çykarsyn we olaryň içindäki közleri çet-de giň edip pytradyp taşlasyn. ³⁸Jana kast edip, günä eden bu adamlaryň maňňal-laryndan bolsa ýukajyk gapaklar ýasaň. Maňňallar Rebbiň huzuryňa eltilensoň, mukaddes boldular. Goý, olar ysraýyllar üçin nyşan bolsunlar». ³⁹Onsoň ruhany Elgazar ýandyrylan adamlar tarapyn-dan Rebbiň huzuryňa eltilen бүрүнч maňňallary alyp, olardan gurbanlyk sypasyny ýapar ýaly gapaklar ýasatdy. ⁴⁰Bu ysraýyllara Harunyň neslinden bolmadyk kişiniň Rebbiň huzurynda ýakymly ysly tütetgini hödür etmeli dældigini, ýogsam Koranyň we onuň ýoldaşlarynyň gününe düşjekdigini ýat-ladyp durmak üçindi. Elgazar bularyň

baryny edil Rebbiň Musa arkaly özüne aýdyşy ýaly etdi.

⁴¹Yöne ertesi gün Ysraýyl ogullary-nyň бүтін jemagaty Musa bilen Haruna garşy çykyp: «Rebbiň halkyny siz öldürdiňiz» diýdiler. ⁴²Jemagat olara garşy toplananda, Musa bilen Harun Rebbe ýüz tutulýan çadyra tarap öwürüldiler. Ine, görseler, ony bulut бүрәп, Rebbiň şöhraty göründi. ⁴³Onsoň Musa bilen Harun Rebbe ýüz tutulýan çadyryň önüne geldiler. ⁴⁴Reb Musa şeýle diýdi: ⁴⁵«Bu jemagatyň arasyndan gyra çykyň, Men bulary bir demde ýok edeýin». Olar ýüzin ýykyldylar. ⁴⁶Musa Haru-na şeýle diýdi: «Öz tütetgi ýakylýan gabyňy al, oňa gurbanlyk sypasyndan köz alyp sal, onuň üstüne-de ýakymly ysly tütetgini goýup, halky günälerin-den saplamak üçin, çaltlyk bilen olaryň arasynda bar. Çünki Rebbiň gahar-gazaby tutaşdy, gyrgynçylyk başlandy». ⁴⁷Harun Musanyň buýruşy ýaly, tütetgi gabyny alyp, jemagatyň arasynda ylgap bardy. Ol gyrgynçylygyň başlanyny görende, közleriň üstüne ýakymly ysly tütetgi-ni goýup, halky günäsinden saplady. ⁴⁸Harun ölüler bilen dirileriň arasynda duransoň, gyrgynçylyk togtady. ⁴⁹Ko-ranyň gozgalaňynda ölenlerden başga, gyrgynçylykdan ölenleriň sany on dört müň ýedi ýüz adam boldy. ⁵⁰Gyrgyn-çylyk togtadylansoň, Harun Musanyň ýanyna, Rebbe ýüz tutulýan çadyryň girelgesine gaýdyp geldi.

17-nji bap

Harunyň hasasy

¹Reb Musa şeýle diýdi: ²«Ysraýyllara öz tire baştutanlarynyň hemmesinden, ýag-ny her tireden bir hasa – jemi on iki hasa ýygnap, olary saňa getirip bermeklerini

tabşyr. Olaryň hersiniň atlaryny öz hasalaryna ýazyp goý. ³Harunyň adyny lewileriň hasasyna ýaz. Çünki her tire baştutany üçin bir hasa bolmalydyr. ⁴Hasalary getirip, siziň bilen duşuşýan ýerim bolan Maňa ýüz tutulýan çadyrdaky Äht sandygynyň önünde goý. ⁵Meniň saýlan adamymyň hasasy gögerer, şeýdip, Men ysraýyllaryň sizden närazylyklarynyň soňuna çykaryn». ⁶Musa Rebbiň sözlerini ysraýyllara ýetirdi. Olaryň tire baştutanlarynyň hemmesi hasalaryny, her tire üçin bir hasany – jemi on iki hasany Musa berdiler. Harunyň hasasy-da şolaryň arasyndady. ⁷Onsoň Musa hasany getirip, Rebbiň huzurynda äht çadyrynda goýdy.

⁸Ertesi gün Musa äht çadyryna girdi, görse, ine, lewi tiresiniň beren, Harunyň ady ýazylan hasasy, hakykatdanam, gögeren eken. Onda pyntyklar, güller we ýetişen badamlar bardy. ⁹Onsoň Musa hasalary Rebbiň huzuryndan alyp, ähli ysraýyllaryň önüne çykardy. Olar bu ahwalata syn etdiler we her kim öz hasasyny aldy. ¹⁰Reb Musa şeýle diýdi: «Harunyň hasasyny yzyna getirip, Äht sandygynyň önünde goý. Ol pitneçiler üçin duýdurýş alamaty hökmünde saklanar. Şeýdip, sen olaryň Menden närazy bolmaklarynyň soňuna çykarsyň, ýogsam olar ölerler». ¹¹Musa hemme zady edil Rebbiň buýruşy ýaly etdi.

¹²Ysraýyllar Musa: «Onda biziň işimiz gaýdypdyr! Biziň barymyz heläk bolarys! ¹³Kim Rebbiň mukaddes çadyryna golaýlaşsa, ol öler. Şeýdip, indi biziň hemmämiz gyrlaýmalymy?» diýdiler.

18-nji bap

Ruhanylar bilen lewileriň borçlary

¹Reb Haruna şeýle diýdi: «Sen, seniň ogullaryň we urugyňyz bilen bilelikde

mukaddes zatlar bilen baglanyşykly edilen hata işlere jogapkär bolarsyňyz. Ruhanyçylyga degişli bolan işlerde hata goýberilse, oňa diňe sen öz ogullaryň bilen bile jogapkär bolarsyň. ²Ogullaryň bilen äht çadyrynyň önünde hyzmat edýärkäň, ataňyz Lewiniň tiresinden bolan ähli dogan-garyndaşlaryňyz size goşulyp, size hyzmat ederleri ýaly, olary-da ýanyňa getir. ³Goý, olar tutuş öýi gorap, seniň üçin goramak işini ýerine ýetirsinler. Ýöne olar mukaddes öýüň enjamlaryna ýa-da gurbanlyk sypasyna asla golaýlaşmasynlar, ýogsam olaram, sizem heläk bolarsyňyz. ⁴Ýüz tutulýan çadyryň işini ýerine ýetirmäge onuň ähli hyzmatyny etmäge sen jogapkär bolarsyň. Başga bir keseki size ýakynlaşmasyn. ⁵Mundan beýläk ysraýyllaryň depesinden gazabym inmez ýaly, mukaddes ýeriň we gurbanlyk sypasynyň işlerini siziň özüňiz ediň. ⁶Size peşgeş hökmünde, ysraýyllaryň arasyndan lewi doganlaryňyzy Meniň Özüm saýlap aldym. Ýüz tutulýan çadyryň hyzmatyny ederleri ýaly, olar Maňa bagyş edilendir. ⁷Emma sen ogullaryň bilen gurbanlyk sypasyna, iň mukaddes otaga degişli işleriň ählisini yhlas bilen berjaý etmelisiň. Ruhanylygy size Men peşgeş berdim. Sizden başga oňa kim golaýlaşsa, onuň jezasy ölümdir».

Ruhanylaryň paýy

⁸Reb Haruna şeýle diýdi: «Maňa berlen sadakalara göz-gulak bolmagy saňa tabşyrdym. Ysraýyllaryň ähli mukaddes sowgatlaryny ruhanyçylyk paýyňyz hökmünde saňa we seniň ogullaryňa ebedilik berdim. ⁹Iň mukaddes sadaka hökmünde otda ýakylmaýan zatlardan şular siziňki bolar: olaryň iň mukaddes zat hökmünde Maňa hödür edýän her

bir sadakasy, galla sadakasy, günä gurbanlygymy ýa ýazyk gurbanlygymy, parhy ýok, bular saňa we seniň ogullaryňa degişlidir. ¹⁰Olary siz iň mukaddes zat hökmünde ýımelisiňiz, hemme erkekler olardan iýip bilerler. Bular siziň üçin mukaddesdir. ¹¹Ine, bular hem siziňkidir: hödür edilen sowgatlary we ysraýyllaryň göterme sadakasy hökmünde berlen sadakalary Men saňa we seniň ogul-gyzlaryňa ebedilik paý edip berdim. Seniň maşgalaňdaky her bir tämiz adam olardan iýip biler. ¹²Olaryň Rebbe hödür edýän iň oňat zeýtun ýagyny, iň oňat şerabyny we bugdaýyny, iň oňat önümlerini size berdim. ¹³Olaryň topragyndan önen ilkinji hasylyndan Rebbe getirilenleriniň hemmesi siziňki bolar. Seniň maşgalaňdaky her bir tämiz adam ondan iýip biler. ¹⁴Ysraýylda Rebbe aýry goýlan hemme zat seniňki bolar. ¹⁵Ynsan bolsun, haýwan bolsun, parhy ýok, Rebbe hödür edilýän her jandaryň ilkinji erkek doglan çagasy seniňki bolar. Emma ynsanyň we haram mallaryň ilkinji erkek doglan çagasyny yzyna satyn almalysyň. ¹⁶Çagalar bir aýlyk bolanda, yzyna satyn almak bahasy mukaddes öýüň resmi ölçegi boýunça baş şekel kümüş bolsun. Bir şekel iki mys gala ^a deňdir. ¹⁷Ýöne sygryň, goýnuň, geçiniň ilki guzlanlary üçin töleg alma, olar mukaddesdirler. Olaryň ganyny gurbanlyk sypasyna tarap serpip, ýagyny-da Rebbe ot üsti bilen berilýän ýakymly ysly gurbanlyk hökmünde otda ýak. ¹⁸Göterme sadakasyňyň döşi we sag budy ýaly, sygryň, goýnuň, geçiniň ilki guzlanlarynyň eti hem seniňkidir. ¹⁹Ysraýyllaryň Rebbe hödür edýän ähli mukaddes sadakalaryny saňa we

seniň ogul-gyzlaryňa ebedilik paý hökmünde berdim. Bu seniň we nesilleriň bilen Meniň eden müdimilik ähtimdir». ²⁰Soňra Reb Haruna şeýle diýdi: «Olaryň topragynda seniň mülküň bolmaz, olaryň arasyndan saňa paý berilmez. Ysraýyllaryň arasyndaky seniň paýyň we mülküň Mendirin.

Lewileriň paýy

²¹Lewilere Rebbe ýüz tutulýan çadyrda edýän hyzmatlarynyň öwezine paý hökmünde ysraýyllaryň Maňa berýän hemme ondan birini berdim. ²²Mundan beýläk ysraýyllar Rebbe ýüz tutulýan çadyra golaýlaşmasynlar, ýogsam olar günäleri üçin jeza çekip ölerler. ²³Rebbe ýüz tutulýan çadyryň hyzmatyny lewiler etsinler, olar öz hata işlerine jogapkär bolarlar. Bu size nesiller boýy ebedilik parz bolsun. Ýöne ysraýyllaryň arasynda lewileriň mülki bolmaz. ²⁴Sebäbi Men lewilere paý edip, ysraýyllaryň Maňa sadaka hökmünde berýän ondan birini berdim». Şonuň üçin hem, Men lewilere ysraýyl halkynyň arasyndan miras bermerin diýdim. ²⁵Onsoň Reb Musa şeýle diýdi: ²⁶«Lewilere aýt, olara paý hökmünde beren ondan birimi ysraýyllardan kabul edip alanlarynda-da, ondan Maňa sadaka edip, ondan birleriň ondan birini bersinler. ²⁷Bu olar üçin täze harmandan berlen galla ýa-da täze şerap sadakasy bilen deň hasap ediler. ²⁸Şeýdip, olar hem ysraýyllardan alýan ondan birinden Rebbe sadaka bersinler we Rebbiň sadakasyny ruhany Haruna bersinler. ²⁹Lewilere berilýän sowgatlardan Rebbiň sadaka paýyny bersinler. Hemmesiniň iň gowusyny Rebbiň mukaddes paýy hökmünde bersinler. ³⁰Lewilere ýene şuny

^a 18:16 *Iki mys gal* – ýewreýçe *yigrimi gera*. Bu takm. 10 gr deňdir.

áýt: dayhanyň sadaka bereninden soň galanyňy özüne alşy ýaly, lewiler hem sadakanyň in gowusyny hödür edenlerinden soň galanyňy özerine alsynlar. ³¹Olar we olaryň maşgalalary ony islendik ýerde iýip bilerler. Çünki ol Rebbe ýüz tutulýan çadyrda lewileriň edýän hyzmatynyň hakydyr. ³²Onuň in gowusyny sadaka bereniňizden soň, ondan iýseňiz, ýazykly bolmarsyňyz. Emma ysraýyllaryň berýän mukaddes sowgatlarynyň in gowy bölegi sadaka berilmänkä iýip, harama çykarmaň, ýogsam ölersiňiz».

19-njy bap

Tämizleýiş suwy

¹Reb Musa bilen Haruna şeýle diýdi: ²«Rebbiň buýran kanunyndaky parz şudur: ysraýyllar size gurat, şikessiz, boýnuna boýuntyryk salynmadyk bir gyzyl sygyr getirsinler. ³Ony siz ruhany Elgazara berersiňiz. Sygry Ysraýyl düşelgesiniň daşyna alyp çykyp, Elgazaryň önünde soýsunlar. ⁴Ruhany Elgazar onuň ganyna barmagyny batyryp, Rebbe ýüz tutulýan çadyryň önüne tarap ýedi gezek sepelesin. ⁵Soňra sygyr derisi, eti, gany we içgoşy bilen bilelikde Elgazaryň gözünüň alnynda ýakylsyn. ⁶Ruhany bir bölek kedr agajyny, kākilik otuny, gyzyl reňkli sapak alsyn-da, olary sygry ýakyp duran oda atsyn. ⁷Onsoň ruhany geýimlerini ýuwsun we suwa düşsün, şondan soň ol Ysraýyl düşelgesine girip biler. Emma ol agşama çenli haramdyr. ⁸Sygry oda ýakan adam hem geýimlerini ýuwsun we suwa düşsün. Ol hem agşama çenli haramdyr. ⁹Onsoň sygryň külünü tāmiz adamlaryň biri ýygnaý alyp, düşelgäniň daşynda halal ýerde goýsun. Bu kül ysraýyl halky üçindir, ol tāmizlik suwy üçin saklansyn. Bu günä

gurbanlygynyň bir görnüşidir. ¹⁰Sygryň külünü ýygnaý adam geýimlerini ýuwsun, ol agşama çenli haramdyr. Bu ysraýyllar üçin we olaryň arasynda ýaşayan gelmişekler üçin ebedilik düzgündir.

¹¹Jesede degen kişi ýedi günläp haramdyr. ¹²Üçünji we ýedinji günlerde ol özüni tāmizlik suwy bilen tāmizlesin, şonda ol tāmizlener. Emma ol özüni üçünji we ýedinji günlerde tāmizlemese, tāmiz bolmaz. ¹³Jesede galtaşandan soň, özüni tāmizlemedik adam Rebbiň mukaddes çadyryny haram eder. Beýle adam Ysraýyldan kowlup çykarylsyn. Onuň üstüne tāmizlik suwy sepilmändir, şonuň üçin ol haramlygyna galypdyr, onuň haramlygy entegem onuň boýnundadyr.

¹⁴Eger çadyrda biri ölse, şu kada ulanylsyn: çadyryň içindäki we şol wagt çadyra giren her bir adam ýedi gün haram hasaplansyn. ¹⁵Çadyryň içindäki agzy açyk bolan hemme gaplary haram bolar. ¹⁶Eger kimde-kim meýdanda gylyçdan ölen ýa öz ajalyna ölen adamyň jesedine, ýa-da adam süňküne ýa mazaryna galtaşsa, ol ýedi gün haram saýylar. ¹⁷Haram saýylan adam üçin ýakylan günä gurbanlygynyň külünden bir gaba salyp, onuň üstüne çeşme suwuny guýuň. ¹⁸Onsoň tāmiz adamlardan biri kākilik otuny suwa batyryp, çadyryň, onuň içindäki esbaplaryň üstüne sepelesin. Şeýle-de ol ýerdäki adamlaryň we meýdanda gylyçdan ölen ýa öz ajalyna ölen adamyň jesedine, ýa-da adam süňküne ýa mazaryna galtaşan kişiniň üstüne sepelesin. ¹⁹Tāmiz adam haram kişileriň üstüne suwy üçünji we ýedinji günler sepelesin. Ýedinji gün olar tāmizlenerler. Soňra olar geýimlerini ýuwsunlar we suwa düşsünler, agşama çenli olar tāmizlenerler. ²⁰Emma haram bolubam özüni tāmizlemeýänler

jemagatyň arasyndan kowlup çykarylsyn. Çünki olar Rebbiň mukaddes öýüni haram edendirler. Olaryň üstüne tämizlik suwunyň sepilmändigi üçin, olar haramdyrlar. ²¹Bu olar üçin ebedilik düzgün bolsun. Tämizlik suwuny sepýän adam geýimlerini ýuwsun. Tämizlik suwuny ellän adam agşama çenli haramdyr. ²²Haram adamyň her bir ellän zady-da haram bolar. Haram adamy ellän kişi-de agşama çenli haramdyr».

20-nji bap

Gaýadan çykan suw

¹Bütün ysraýyl jemagaty birinji aýda Sin çölüne geldi. Halk Kadeşde düşledi. Ol ýerde Merýem aradan çykdy we jaýlandy. ²Olaryň düşlän ýerinde suw ýokdy, onsoň jemagat Musa bilen Harunyň garşysyna toplandy. ³Olar Musa bilen dawalaşyp, şeýle diýdiler: «Rebbiň huzurynda dogan-garyndaşlarymyz ölen-de, biz hem gyrlan bolsak gowy bolardy! ⁴Näme üçin siz Rebbiň halkyny bu çöl-beýewana alyp geldiňiz? Bizi we mal-garalarymyzy bu ýere gyrmak üçin getirdiňizmi? ⁵Näme üçin siz bizi bu ýowuz ýere Müsürden alyp gaýtdyňyz? Bu ýerde ne ekin, ne injir, ne üzüm, ne-de nar biter, munda hatda içmäge suwam ýok ahryryn!» ⁶Onsoň Musa bilen Harun jemagatyň önünden gtdiler we Rebbe ýüz tutulýan çadyryň girelgesine baryp, ýere ýüzin ýyklydylar. Rebbiň şöhraty bulara göründi. ⁷Reb Musa şeýle diýdi: ⁸«Hasany al we doganyň Harun bilen halky ýygna. Onsoň olaryň gözüniň alnynda gaýa: „Suw ber!“ diýip buýruk ber. Şeýdip, halka gaýadan suw çykaryp berersiň we olaryň mallaryny suwa ýakarsyň».

⁹Musa Rebbiň buýruşy ýaly baryp, hasany aldy. ¹⁰Onsoň Musa Harun bilen bile halky gaýanyň önüne ýygna, olara: «Gulak goýuň, eý, pitneçiler! Biz indi siziň üçin şu gaýadan suw çykarmalymy?» diýdi. ¹¹Soňra Musa elini ýokary galdyryp, hasasy bilen gaýany iki gezek urdy welin, gaýadan şaglap, suw akyp başlady. Bütün halk we olaryň mallary suwdan gandylar. ¹²Emma Reb Musa bilen Haruna: «Maňa doly ynanman, ysraýyllaryň gözüniň alnynda Meniň mukaddesligimi ykrar etmändiginiz üçin, siz bu jemagaty olara beren ýurduma getirip bilmersiňiz» diýdi. ¹³Ysraýyl halky bu ýerde Reb bilen dawa edeni üçin, bu suwuň çykan ýerine Meriba^a diýip at berildi. Ol ýerde Reb Öz mukaddesligini görkezdi.

Edomdan geçmäge rugsat berilmeyär

¹⁴Musa Kadeşden Edomyň patyşasyna şu habar bilen ilçiler ýollady: «Doganlaryňyz ysraýyl halky şeýle diýýär: „Biziň başymyzdan inen ähli kynçylyklardan habaryňyz bardyr. ¹⁵Atalarymyz Müsüre gtdiler we ol ýerde uzak wagtlap ýaşadylar. Müsürliler bizi we atalarymyzy ezdiler. ¹⁶Biz Rebbe dady-perýat etdik. Ol biziň sesimizi eşitdi we Öz perişdesini iberip, bizi Müsürden çykardy. Ine, indi biz Kadeşde – siziň serhediňize golaý şäherçede durus. ¹⁷Bize ýurduňyzyň içinden geçip gitmäge rugsat ber. Biz ekinleriň ýa-üzümçilikleriň içinden yöremeris ýa-da guýularyňyzdan suw içmeris. Tä siziň ýurduňyzdan çykýançaň, saga-solla sowulman, diňe şaýoldan ýöräris“». ¹⁸Emma edomlylar şeýle jogap berdiler: «Ýurdumyzyň içinden geçmersiňiz, eger geçjek bolup synanyşaýsaňyz gylç alyp, garşyňyza çykarys». ¹⁹Ysraýyllar: «Biz

^a 20:13 *Meriba* – bu söz *dawa* diýmegi aňladýar.

şayoldan çykman ýöräris, eger biz we biziň mallarymyz siziň suwuňyzdan içäýsek, biz onuň üçin töleg töläris. Bi-ze diňe pyýada geçip gitmäge rugsat berseňiz bolýar» diýdiler. ²⁰Ýöne olar: «Ýok, geçmersiňiz!» diýip jogap berdiler. Onsoň edomlylar agyr ýaraglanan uly goşun bilen olaryň garşysyna çykdylar. ²¹Edomlylar geçmäge ýol bermänsoňlar, ysraýyllar ol ýerden sowlup geçdiler.

Harunyň ölümi

²²Bütün ysraýyl halky Kadeşden gö-çüp, Hor dagyna gelip düşdi. ²³Onsoň Reb Musa bilen Haruna Hor dagynda, Edom topragynyň serhedinde şeýle diý-²⁴di: «Harunyň ölüp, öz ata-babalaryna gowuşmaly wagty ýetdi. Ol ysraýyllara wada beren ýurduma girmez, sebäbi siz Meriba çeşmesiniň ýanynda Meniň buý-²⁵rugyma boýun egmändiňiz. Haruny we onuň ogly Elgazary ýanyňa al-da, olary Hor dagyna çykar. ²⁶Harunyň egninden ruhanylyk lybaslaryny çykaryp, olary ogly Elgazara geýdir. Harun bolsa şol ýerde ölüp, öz ata-babalaryna gowşar». ²⁷Musa Rebbiň buýruşy ýaly etdi. Ähli halkyň gözüniň alnynda olar Hor daga-²⁸na çykdylar. Musa Harunyň egninden ruhanylyk lybaslaryny çykaryp, onuň ogly Elgazara geýdirdi. Harun bolsa şol ýerde, dagyň depesinde jan berdi. Musa bilen Elgazar dagdan düşdüler. ²⁹Harunyň ölendigini gören bütün ysraýyl halky otuz günläp onuň üçin ýas tutdy.

21-nji bab

Ysraýyllar aratlylary ýok edýär

¹Negep çölündäki Arat galasynyň ken-²gan hany ysraýyllaryň Atarym ýolundan

gelyändigini eşidende, ol ysraýyllar bi-³len urşup, olaryň birnäçesini ýesir aldy. Şonda ysraýyllar Rebbe wada berip: «Eger hakykatdan hem bu halky biziň elimize berseň, olaryň galalaryny Sa-⁴ña aýry goýlandygy üçin bütünleý ýok ederis» diýdiler. ⁵Reb ysraýyl halkynyň sesini eşitdi we kenganlary olaryň eline berdi. Ysraýyllar olary gyryp, olaryň galalaryny-da bütünleý ýok etdiler. Şon-⁶dan soň ol ýere Horma^a diýen at galdy.

Bürünç ýylan

⁷Onsoň ysraýyllar Hor dagyndan gö-⁸çüp, Edom ýurdunyň daşyndan aýlanyp ötmek üçin, Gyzyldeniziň ýoly bilen git-⁹diler. Emma ýolda halk sabyrсызлык etdi. ¹⁰Olar Hudaýyň we Musanyň garşysyna: «Bizi Müsürden çölde gyrylmagymyz üçin alyp gaýtdyňyzmy? Bu ýerde ne çörek, ne-de suw bar. Bu tagamsyz iý-¹¹mitden-de halys irdik» diýdiler. ¹²Reb muňa jogap edip, halkyň arasyna zäherli ýylanlar iberdi. Olaryň zäherinden ysra-¹³ýyllardan köp adam öldi. ¹⁴Halk Musanyň ýanyna gelip: «Rebbe we saňa dil ýetirip, biz günä iş etdik. Ýylanlary aramyzdan aýrar ýaly, Rebden dileg et» diýdiler. Musa halk üçin dileg etdi. ¹⁵Reb Musa: «Bir zäherli ýylanyň şekilini ýasa we ony uzyn syrygyň ujuna berkit. Ýylan çakan adam oňa sereden badyna saga-¹⁶lar» diýdi. ¹⁷Onsoň Musa sap bürünçden ýylan ýasap, ony syrygyň ujuna berkitdi. Her bir ýylan çakan adam oňa sereden badyna sagalyp, diri galdy.

Mowaba tarap ýöriş

¹⁸Ysraýyllar göçdüler we gelip, Obot-¹⁹da düşlediler. ²⁰Soňra Obotdan göçüp, Mowabyň gündogaryndaky çöllükde,

^a 21:3 Ýewreýçe *Horma* we *bütünleý ýok etdiler* diýen sözleriň aýdylyşy meňzeşdir.

İyeý Abarymda düşlediler. ¹²Ol ýerden hem Zeret deresine göçüp bardylar. ¹³Ol ýerden hem göçüp, Arnon jülgesiniň aňrsynda, amarlaryň serhedinden bäri ýaýylyp ýatan çöllükde düşlediler. Arnon jülgesi Mowap bilen Amoryň arasyndan geçýän Mowabyň serhedi bolup hyzmat edýärdi. ¹⁴⁻¹⁵Şeýdip, «Rebbiň söweşleri kitabynda» Supa ülkesindäki Wahep galasy hakynda, Arnon dereleriniň ýapgytlary hakynda, Mowabyň serhediniň boýy bilen Ar galasyna çenli ýaýylyan bu dereleriň ýapgytlary hakynda hem ýatlanylýar.

¹⁶Ysraýyllar ol ýerden Beýere^a, Rebbiň Musa: «Halky bir ýere ýygna, olara suw berjek» diýen guýusyna tarap ýola düşdüler. ¹⁷Şonda olar şu aýdymy aýtdylar:

«Suwlaryň joşsun, eý, guýy!
Munuň şanyňa aýdym
aýdalyň!

¹⁸Patyşalyk hasasy bilen,
soltanlyk naýzasy bilen,
baştutanlaryň açdy bu guýyny,
halk şazadalary gazdy bu
guýyny».

Olar çöllükden Matana çenli, ¹⁹Matanadan Nahalyýele çenli, Nahalyýelden Bamota, ²⁰Bamotdan bolsa çölüň üstüne abanyp duran Pisga dagynyň depesi bilen Mowap topragynda ýerleşýän jülgä çenli gtdiler.

Ysraýyllar Sihon hanyňnyň ýerlerini eýeleýärler

(Kanun taglymaty 2:26 – 3:11)

²¹Soňra ysraýyllar amarlaryň hany Sihona ilçiler ýollap, şeýle diýdiler: ²²«Bize ýurduňyzyň içinden geçip gitmäge rugsat ber. Biz ekinleriň ýa üzümçilikleriň

içine sowulmarys ýa-da guýularyňyzdan suw içmeris. Biz tä siziň ýurduňyzdan çykýançaň, diňe şaýoldan ýöräris».

²³Emma Sihon öz ýurdunyň içinden geçip gitmäge ysraýyllara rugsat bermedi. Ol bütin goşunyny ýygnaý, ysraýyllaryň garşysyna çöle çykdy we Ýahasa gelip, olar bilen söweşe girdi. ²⁴Ysraýyllar Sihony gylyçdan geçirip, onuň Arnondan Ýaboga çenli, tä Ammonyň serhedine çenli bolan ýerleriniň baryny eýelediler. Ammonyň serhedi bolsa güýçli goralýardy. ²⁵Ysraýyllar amarlaryň galalarynyň hemmesini basyp aldylar. Olar amarlaryň ähli galalarynda, hatda Heşbona we onuň ähli obalarynda ornaşdylar. ²⁶Heşbon galasy amarlaryň hany Sihonyň paýtagt galasydy. Sihon Mowabyň öňki hany bilen urşup, onuň Arnona çenli bolan ähli ýerlerini basyp alypdy.

²⁷Bu hakda bagşylar şeýle diýýärler:

«Heşbona geliň, goý, ol gurulsyn,
goý, Sihon galasy dikeldilsin.

²⁸Çünki Heşbondan ot,
Sihonyň galasyndan ýalyn
çykdy.

Mowabyň Ar galasyny ýalyn
gurşady,
Arnon depelerini-de,
ýuwutdy ol.

²⁹Waý, saňa, eý, Mowap!
Siz heläk bolduňyz, eý, Kemoş^b
halky!

Ogullaryňyz bosgunlara öwrüldi,
gyzlaryňyz amor hany Sihonyň
ýesiri boldular.

³⁰Şeýdip, biz olary ýer bilen ýegsan
etdik.
Heşbondan Dibona barýançaň
gyryldylar.

^a 21:16 *Beýer* – bu söz *guýy* diýmegi aňladýar.

^b 21:29 *Kemoş* – mowaplaryň hudaýy.

Meýdeba uzalýan Nopa çenli olary ýok etdik».

³¹Şunlukda, ysraýyllar amurlaryň ýurdunda ornaşdylar. ³²Musa Ýazer galasyny gözden geçirmek üçin, içalylyr ugratdy. Soňra ysraýyllar onuň töweregindäki obalary basyp aldylar we ol ýerdäki amurlary kowup çykardylar.

Ysraýyllar Og hanyň ýurduny eýeleýärler

³³Soňra ysraýyllar Başan ýurduna tarap ýoluny dowam etdirdiler. Başan hany Og ysraýyllar bilen söweşmek üçin, Edreý galasynda ähli urşujylary bilen olaryň garşysyna çykdy. ³⁴Reb Musa: «Men Ogy, onuň ähli halkyny we ýurduny seniň eliňe berdim. Ondan gorkma. Heşbonda hanlyk süren amor hany Sihony ýok edişiň ýaly, Ogy hem ýok et» diýdi. ³⁵Ysraýyllar Ogy, onuň ogullaryny we bütin goşunyň ýekeje adam goýman gyryp, onuň ýurduny eýelediler.

22-nji bap

Mowap patyşasy Bilgamy çagyrdýar

¹Ysraýyllar ýola düşüp, Iordan derýasynyň boýunda, Ýerihonyň garşysynda ýerleşýän Mowap düzlüginde düşlediler. ²Ysraýyllaryň amurlaryň başyna salan ähli işlerinden Sipor ogly Ballagyň habary bardy. ³Mowaplylar ysraýyl halkynyň köpdüginä görenlerinde, juda gorkdular. Şeýdip, mowaplylar ysraýyllar sebäpli dowla düşdüler. ⁴Onsoň mowaplylar Midýan ýaşulularyna şeýle habar ýolladylar: «Öküziň meýdandaky otlary ýalmap-ýuwudyşy ýaly, bu gelyň mähelle hem töwerek-daşymyzdaky zatlaryň hemmesini ýalmap-ýuwudar».

Ol wagtlar Sipor ogly Ballak Mowabyň patyşasydy. ⁵Ballak Begor ogly Bilgamy

çagyrmak üçin çaparlar ýollady. Bilgam Ýewfrat derýasynyň boýunda, Petorda öz tohum-tijiniň arasynda ýaşaýardy. Ballak Bilgama: «Müsürden bir halk çykyp gelip, bütin ýer ýüzüne ýaýrady. Ine, indi olar meniň alkymyma dykyltyp geldiler. ⁶Şonuň üçinem gelip, olary meniň haýryma näletle. Çünki olar menden güýçli, belki şondan soň men olary ýeňip, ýurtdan kowup çykaryp bilerin. Çünki seniň ýalkanyňyň ýalkanyandygyny, näletläniňiň bolsa näletlenýändigini men bilýärin» diýip habar iberdi.

⁷Onsoň Mowabyň we Midýanyň ýaşululary ellerine nälet üçin töleg hakyny alyp, Bilgamyň ýanyna gitdiler we Ballagyň habaryny oňa ýetirdiler. ⁸Bilgam olara: «Gijäni şu ýerde geçiriň, Reb maňa näme diýse, men ony size ýetirerin» diýdi. Şeýdip, mowaply emeldarlar Bilgamyň ýanynda galdylar. ⁹Hudaý Bilgama görnüp: «Seniň ýanyňdaky adamlar kim?» diýip sorady. ¹⁰Bilgam Hudaýa şeýle jogap berdi: «Mowap patyşasy Sipor ogly Ballak maňa şeýle habar iberdi: ¹¹„Müsürden bir halk çykyp, bütin ýer ýüzüne ýaýrady. Sen gel-de, meniň haýryma olary näletle, belki şondan soň men olaryň garşysyna söweşip bilerin we kowup çykararyn“». ¹²Emma Hudaý Bilgama: «Sen bular bilen gitme! Bu halky näletleme, çünki ol halk ýalkanandyr!» diýdi. ¹³Bilgam ertesi turup, Ballagyň emeldarlaryna: «Öz ýurduňyza dolanyň, sebäbi Reb maňa siziň bilen gitmäge rugsat bermedi» diýdi. ¹⁴Onsoň mowaply emeldarlar Ballagyň ýanyna dolanyp gelip, oňa: «Bilgam biziň bilen gaýtmaga razy bolmady» diýdiler.

¹⁵Ballak bolsa indi öňkülerden-de has köp we has abraýly emeldarlaryny iberdi. ¹⁶Olar gelip, Bilgama şeýle diýdiler: «Sipor ogly Ballak şeýle diýýär: „Haýş

edýärin, meniň ýanyma gelmekden ýüz öwürmesene. ¹⁷Çünki men seniň sylag-serpaýyňy ýetirip, göwnüňiň islän zadyny bitirerin. Sen diňe gel-de, meniň üçin şol halky näetle!». ¹⁸Bilgam Ballagyň adamlaryna şeýle jogap berdi: «Ballak hatda öz öýündäki altyn-kümüşüň baryny berse-de, men Hudaýym Rebbiň emrini bozup, hiç hili uly ýa-da kiçi iş edip bilmerin. ¹⁹Gowusy siz hem bu gije şu ýerde galyň. Men Rebbiň maňa ýene näme diýjegini bileýin». ²⁰Şol gije Hudaý Bilgama görünüp, oňa: «Eger bu adamlar seni çagyrmak üçin gelen bolsalar, sen olar bilen git, ýöne diňe Meniň aýdamlarymy edersin» diýdi. ²¹Onsoň Bilgam ertesi irden turup, eşegini gaňňalady-da, mowaply emeldarlar bilen ýola düşdi.

Bilgam, onuň eşegi we perişde

²²Bilgam emeldarlar bilen gideninde, Hudaýyň gahary geldi. Onsoň Rebbiň perişdesi Bilgama päsgel bermek üçin, onuň ýolunda durdy. Bilgam eşegini münüp barýardy we onuň iki hyzmatkäri-de ýanyndady. ²³Eşek eli syrylan gylyçly, ýoluň üstünde duran Rebbiň perişdesini gören badyna ýoldan sowlup, atyzyň içine tutdurdy. Bilgam bolsa eşegi ýola çykarjak bolup saýgylamaga başlady. ²⁴Onsoň Rebbiň perişdesi üzümçiligiň içinden geçýän iki gapdaly diwar bolan darajyk ýodanyň ugrunda peýda boldy. ²⁵Eşek Rebbiň perişdesini görüp, diwara tarap gysyldy. Bilgamyň aýagy-da diwar bilen aralykda gysylyp galdy we ol ýene-de eşegi saýgylap başlady. ²⁶Rebbiň perişdesi ýene öňe gidip, indi ýodanyň ne saga, ne-de çepi öwrülip bolýan dar ýerinde peýda boldy. ²⁷Eşek bu gezek Rebbiň perişdesini görüp, Bilgamyň astynda aşak çöküp ýatyberdi. Muňa Bilgamyň gaty gahary

gelip, hasasy bilen ol janawary urmaga başlady. ²⁸Onsoň Reb eşege dil bitirdi we eşek Bilgama: «Meni üç gezek beýle ýenjer ýaly, men saňa näme etdim?» diýdi. ²⁹Bilgam eşege: «Sebäbi sen meni däliretdiň! Eger elimde gylyç bolsady, seni häziriň özünde öldürerdim!» diýip jogap berdi. ³⁰Şonda eşek Bilgama: «Men seniň bütün ömrüňe münüp ýören eşegiň dälmi näme? Heý, mundan ozal şeýle gylyk görkezipdimidim?» diýdi. Bilgam: «Ýok» diýip jogap berdi.

³¹Mundan soň Reb Bilgamyň gözünü açdy. Ol eli syrylan gylyçly Rebbiň perişdesiniň ýolda durandygyny gördi. Bilgam tagzym edip, özüni ýüzinligine ýere goýberdi. ³²Rebbiň perişdesi oňa şeýle diýdi: «Näme üçin sen eşegiňi üç gezek urduň? Men duşman hökmünde saňa päsgel bermek üçin çykdy, sebäbi sen Meniň nazarymda gabahat ýoldan barýarsyň. ³³Eşek Meni gördi we üç sapar Meniň önümden sowuldy. Eger ol sowulmadyk bolsa, hakykatdan hem Men seni öldürerdim, ony bolsa diri galdyrdym». ³⁴Onsoň Bilgam Rebbiň perişdesine: «Men günä etdim, Seniň garşymda ýolda duranyňy bilmändirin. Indi Sen eger meniň gitmegimi oňlamaýan bolsaň, men öýüme gaýdaýyn» diýdi. ³⁵Rebbiň perişdesi Bilgama: «Bu adamlar bilen git, ýöne diňe Meniň aýt diýen zatlarymy aýdarsyň» diýdi. Onsoň Bilgam Ballagyň emeldarlary bilen gitdi.

³⁶Ballak Bilgamyň gelendigini eşidende, ony garşylamak üçin, Arnon jülgesiniň golaýynda, serhedin iň çetki nokadynda ýerleşýän Mowabyň Ar galasyna gitdi. ³⁷Ballak Bilgama: «Seni çagyrtmak üçin adam ibermedimmi?! Näme üçin sen meniň ýanyma gelmediň? Megerem, özüňe mynasyp hezzet-hormat edip bilmez öýdensiň?»

diýdi. ³⁸Bilgam Ballaga: «Ine, men seniň ýanyňa geldim! Mende näme bir zat aýtmaga güýç barmydyr? Men diňe Hudaýyň agzyna salan sözlerini sözlärin» diýdi. ³⁹Onsoň Bilgam Ballak bilen ýola çykyp, Kirýathusota geldiler. ⁴⁰Ballak öküzleri we goýunlary gurbanlyk berip, olary Bilgama we onuň ýanyndaky emeldarlaryna iberdi.

⁴¹Ertesi gün Ballak Bilgamy alyp, ony Bamotbagala getirdi. Ol ýerden Bilgam ysraýyl halkynyň bir bölegini görüp bilýärdi.

23-njy bap

Bilgama gelen ilkinji aýanlyk

¹Onsoň Bilgam Ballaga: «Maňa şu ýerde ýedi sany gurbanlyk sypasyny gur-da, ýedi öküz bilen ýedi sany goçy taýýarlap goý» diýdi. ²Ballak Bilgamyň aýdyşy ýaly etdi. Onsoň Ballak bilen Bilgam her gurbanlyk sypasynda bir öküzi we bir goçy gurbanlyk berdiler. ³Soňra Bilgam Ballaga: «Sen bu ýerde öz ýakma gurbanlygyňyň ýanynda dur, men gideýin. Ähtimal, Reb maňa görner we Ol maňa näme diýse, men ony saňa ýetirerin» diýip, ol depä çykdy. ⁴Hudaý Bilgam bilen duşuşdy we Bilgam Oňa: «Men ýedi sany gurbanlyk sypasyny taýýarladym we olaryň her biriniň üstünde bir öküz bilen bir goçy gurbanlyk berdim» diýdi. ⁵Reb Bilgamyň agzyna aýtmaly sözlerini salyp: «Ballagyň ýanyna bar we oňa şulary aýt» diýdi. ⁶Bilgam Ballagyň ýanyna gaýtady. Ballak Mowabyň ähli emeldarlary bilen öz ýakma gurbanlyklarynyň ýanynda durdy. ⁷Onsoň Bilgam Hudaýdan gelen aýanlygy habar berip, şeýle diýdi:

«Mowap patyşasy Ballak meni gündogardaky daglardan,

Siriýa ýurdundan getirip, şeýle diýdi:

„Gel, meniň üçin Ýakuby näletle, gel-de, Ysraýyla garga!“

⁸Hudaýyň näletlemedigini men nädip näletläýin?

Rebbiň gargamadygyna men nähili gargaýyn?

⁹Gaýalaryň depesinden men Ysraýyly görýärin.

Baýyrlardan men oňa bakyp durun.

Ine, aýry ýaşaýan bir halkdyr ol, milletler arasynda aýry hasaplanýar.

¹⁰Ýakubyň nesillerini kim sanap biler?

Ysraýylyň dördten birini kim hasaplap biler?

Maňa-da dogruçyl adamlaryň ölüşi dek ölmäge, ömrümiň ysraýylyňky deý gutarmagyna rugsat et!»

¹¹Onsoň Ballak Bilgama: «Sen meni nädäýdiň? Duşmanlaryma nälet okasyn diýip, seni ýörite şu ýere getirdim. Sen bolsa olara hiç zat etmän, gaýtam, olary ýalkaýarsyň!» diýdi. ¹²Bilgam oňa: «Men diňe seresaplylyk bilen Rebbiň agzyna salan sözlerini aýtmaýarynmy näme?» diýip jogap berdi.

Bilgama gelen ikinji aýanlyk

¹³Onsoň Ballak oňa: «Haýyş edýärin, meniň yzyma düş, başga ýere gideli, sen ol ýerden olaryň hemmesini däl, bir bölegini görersiň. Meniň üçin olary şol ýerden näletle» diýdi. ¹⁴Şeýdip, Ballak Bilgamy Zopym ýaýlasyna, Pisga dagynyň depesine alyp bardy. Ol ýerde ýedi sany gurbanlyk sypasyny gurup, olaryň hersiniň üstünde bir öküz bilen bir goçy gurbanlyk berdi. ¹⁵Bilgam

Ballaga: «Men ol ýerde Reb bilen duşuşançam, sen şu ýerde öz ýakma gurbanlyklaryň ýanynda dur» diýdi.

¹⁶Reb Bilgama göründi we onuň agzy-na söz salyp: «Ballagyň ýanyna baryp, şu zatlary aýt» diýdi. ¹⁷Bilgam gelende, Ballak Mowabyň emeldarlary bilen öz ýakma gurbanlyklarynyň ýanynda durdy. Ballak ondan: «Reb näme diýdi?» diýip sorady. ¹⁸Bilgam indi boljak zatlardan habar berip, şeýle diýdi:

«Eý, Sipor ogly Ballak,
oýan-da, maňa gulak goý.

¹⁹Hudaý ynsan däl ahryryn,
ýalan sözlär ýaly.
Ol adam ogly däl, pikirini
üýtgeder ýaly.
Heý, Onuň beren wadasynyň,
aýdan sözüniň bitmedigi barmy?

²⁰Ine, Ol maňa Ysraýyly ýalka
diýip emr etdi.
Hudaýyň Özi ýalkanda, men
ony üýtgedip bilmeýärim.

²¹Men Ýakuba hiç hili betbagtlyk
ýokdugyny,
Ysraýylda bela-beteriň
bolmajagyny görýärim.

Ysraýyl Hudaýy Reb olar bilendir.
Olar Ony öz patyşasy
hökmünde alkyşlaýarlar.

²²Olary Müsürden çykarýan
Hudaýdyr,
ýabany öküziň güýji deý güýç
bilen çykarýar.

²³Ýakuba hiç bir doga-jady täsir
etmez,
Ysraýylyň garşysyna täleý
garanyň peýdasy ýokdur.
Indi bolsa Ysraýyl we Ýakup
hakda:
„Gör, Hudaýyň eden zatlaryny!“
diýerler.

²⁴Seret, halk şir dek oýanyp,

arslan deý ýerinden turýar!
Ol indi awuny iýip doýýança,
öldürenleriniň ganyndan
ganyança köşeşmez».

²⁵Onsoň Ballak Bilgama:
«Sen olary näletleme-de,
ýalkama-da» diýdi.

²⁶Emma Bilgam Ballaga: «„Reb ma-
ňa näme diýse, men hem şony aýdaryn“
diýip, saňa aýtmadymmy näme?» diýip
jogap berdi.

²⁷Onsoň Ballak Bilgama: «Ýör, men
seni başga bir ýere äkideýin, belki seniň
olary şol ýerde näletlemegiň Hudaýyň
göwnüne ýarar» diýdi. ²⁸Onsoň Ballak
Bilgamy alyp, çöle bakyp duran Pegor da-
gynyň depesine getirdi. ²⁹Bilgam Ballaga:
«Bu ýerde ýedi sany gurbanlyk sypasyny
gur-da, meniň üçin ýedi öküz bilen ýedi
goç taýýarlap goý» diýdi. ³⁰Onsoň Ballak
edil Bilgamyň aýdyşy ýaly edip, her bir
gurbanlyk sypasynyň üstünde bir öküz
bilen bir goçy gurbanlyk berdi.

24-nji bap

Bilgama gelen üçünji aýanlyk

¹Bilgam Rebbiň ysraýyl halkyny ýal-
kamakdan hoşal bolýandygyny bildi.
Şonuň üçin hem ol öňküsi ýaly palçylyk
edip ýörmedi-de, göni çöle tarap tutdur-
dy. ²Bilgam seredip, ysraýyl halkynyň
düşelgede tire-tire bolup oturandygyny
gördi. Şol pursat onuň üstüne Hudaýyň
Ruhy indi. ³Onsoň ol geljekden söz açyp,
şeýle diýdi:

«Begor ogly Bilgam sözleýär,
gözi bilen aýdyň görýän diýýär,

⁴Hudaýyň sözlerini eşidýän,
Gudratygüýçlünden görnüş
görýän,
ýere ýüzin düşüp, gözüm bilen
aýdyň görýän.

⁵ Eý, Ýakup, çadyrlaryň ne ajap,
eý, Ysraýyl düşelgeleriň ne gözeli!

⁶ Giň jülgerler kimin uzalýar.

Derýa kenaryndaky baglar deý
uzalyp,

Rebbiň eken hoşboý ysly agaçlary
deý,
edil suw boýunda biten kedrlər
deý görünüýär.

⁷ Ysraýyl meşiginden suwlar çogar.

Tohumlary bol suw bilen
suwarylar.

Onuň patyşasy Agakdan-da beýik
bolar.

Patyşalygy bolsa has-da beýgeler.

⁸ Hudaý olary Müsürden

ýabany öküzüň güýji deý güýç
bilen çykarýar.

Olar duşman milletlerini iýip,
sünklerini çeynärler,
peýkam bilen ýaralarlar.

⁹ Ysraýyl edil arslan deý,
ene şir deý ýatar.

Kim ony turuzmaga milt eder?

Çünki Ysraýyly ýalkan ýalkanar,
näletlän näletlener».

¹⁰ Onsoň Ballagyň kalbynda Bilgama
garşy gazap ody tutaşdy. Ol ellerini şar-
pyldadyp, biri-birine urup, Bilgama şeýle
diýdi: «Men seni duşmanlaryma nälet
okatmak üçin çagyrypdyň, sen bolsaň,
eýýäm üç gezek olara ak pata berdiň.

¹¹ Indi bu ýerden güm bol-da, öýüňe git!
Men seni oňat sylaglaýajkdym, emma
Reb saňa hiç bir sylagy rowa görmedi».

¹² Onda Bilgam Ballaga: «Men seniň
ýollan adamlaryňa: ¹³ „Ballak hatda öz
öýündäki altyn-kümüşüň baryny berse-
de, men Hudaýym Rebbiň emrini bozup,
öz erkime oňat iş hem, erbet iş hem
edip bilmerin. Reb näme diýse, menem
şony gaýtalaryn“ diýip aýtmanmydym?

¹⁴ Ine, indi men öz ilime gaýtmankam,

bu ysraýyl halkynyň geljek günlerde
seniň halkyňa nämeler etjekdigi bilen
seni habardar edeyin» diýdi.

Bilgama gelen dördünji aýanlyk

¹⁵ Onsoň Bilgam geljekden söz açyp,
şeýle diýdi:

«Begor ogly Bilgam sözleýär,
gözi bilen aýdyň görýän diýýär.

¹⁶ Hudaýyň sözlerini eşidýän,
Beýik Hudaýdan bilim alýan,
Gudratygüýçlünden görnüş görýän,
ýere ýüzin düşüp, gözüm bilen
aýdyň görýän.

¹⁷ Men ony görýän, ýöne häzir däl,
oňa bakýan, ýöne ýakyn däl.
Ýakubyň neslinden ýyldyz dörär.
Ysraýyldan bir şalyk hasasy
göterilip,

Mowabyň maňlaýyny ýarar,
Şisleriň başyny mynjyradar.

¹⁸ Edom eýeleniler,
Segir öz duşmanlarynyň
mülküne öwrüler.
Ysraýyl bolsa has kuwwatlanar.

¹⁹ Ýakup neslinden bolan biri
höküm sürer,
galada diri galanlaryň baryny
gyrar».

²⁰ Soňra ol amaleklere seredip, sözünü
şeýle dowam etdi:

«Amalek milletleriň naýbaşsýdy,
emma onuň zýy müdimilik
ýiter».

²¹ Onsoň ol keýnlere bakyp, şeýle diýdi:
«Siziň mesgeniňiz howpsuz ýerde,
ol gaýanyň depesindeki
höwürtege deý amandyr.

²² Emma, eý, Keýn, aşurlar sizi
ýesir alanda,
siz ýanyp ýok bolarsyňyz».

²³ Bilgam ýene-de sözünü dowam edip,
şeýle diýdi:

«Hudaý bulary amal edende,
ýaşajak adamlaryň dat
gününe!

²⁴ Emma Kitimden gämiler gelip,
Aşur bilen Eberi gulçulykda
ezerler,
olaryň yzy hem müdimilik
ýiter».

²⁵ Şondan soň Bilgam öýüne tarap ýola
düşdi. Ballak hem öz ýoly bilen gitdi.

25-nji bap

Ysraýyllar keseki hudaýlara sygynýar

¹ Ysraýyllar Şitimde ýaşayarkalar, mowaply aýallar bilen zyna etmäge başladylar. ² Ol aýallar ysraýyllary öz hudaýlaryna hödür eden gurbanlyklaryna çagyryrdylar. Ysraýyllar olaryň gurbanlyklaryndan iýip, olaryň hudaýlaryna sežde edýärdiler. ³ Şeýdip, ysraýyllar Bagalpegor butuna özlerini bagyş etdiler. Ysraýyllaryň garşysyna Rebbiň gahary geldi. ⁴ Onsoň Reb Musa: «Rebbiň gahar-gazaby Ysraýyldan sowlar ýaly, halkyň ähli ýolbaşçylaryny getirip, olary öldürip, Günün astynda ser» diýdi. ⁵ Musa ysraýyl serdarlaryna: «Siziň her biriňiz öz adamlaryňyzyň arasynda Bagalpegor butuna sežde edýänlere goşulan her kesi öldüriň!» diýip buýruk berdi.

⁶ Musa we bütün ysraýyl halky Rebbe ýüz tutulýan çadyryň işiginde aglaşyp durkalar, bir ysraýylly erkek kişi olaryň gözünüň alnynda bir midýanly aýaly öz maşgalasyna getirdi. ⁷ Muny gören Elgazaryň ogly, ruhany Harunyň agtygy Pinehas halkyň arasyndan çykyp, eline naýza aldy. ⁸ Ol ysraýyllynyň yzýndan çadyra girip, naýzany birbada olaryň ikisiniň hem – ysraýyllynyň hem, midýanly aýalyň hem garnyndan sokdy. Şol bada ysraýyl halkynyň arasyna iberilen

gyrgynçylyk togtadyldy. ⁹ Emma gyrgynçylykdan eýýäm ýigrimi dört müň ysraýylly ölüpdü.

¹⁰ Reb Musa şeýle diýdi: ¹¹ «Ysraýyl halkyndan Meniň gaharymy Elgazaryň ogly, ruhany Harunyň agtygy Pinehas gaýtardy, olaryň arasynda ol Maňa özüniň hakyky wepadardygyny görkezdi. Şonuň üçin men olary gabanyp, bütinleý ýok etmedim. ¹² Şoňa görä hem oňa şuny aýt: „Men onuň bilen parahatçylyk ähtimi baglaşýaryn. ¹³ Pinehas öz Hudaýyna wepadarlygyny görkezip, ysraýyllary günäsinden saplandygy üçin, oňa we onuň nesline ruhanylygy müdimilik bagyş edýärin“».

¹⁴ Midýan aýaly bilen birlikde öldürilen ysraýyllynyň ady Saluwyň ogly Zimridi. Ol şimgon tire baştutanlarynyň biridi. ¹⁵ Onuň bilen bile öldürilen aýalyň ady bolsa Suruň gyzy Kozbydy. Sur midýan tiresiniň baştutanlarynyň biridi.

¹⁶ Reb Musa şeýle diýdi: ¹⁷ «Midýanlary indi Ysraýylyň duşmany saýyň, olary gyryň! ¹⁸ Ine, olaryň Pegorda eden işleri: olar gyz doganlary, midýanly tirebaşynyň gyzy Kozbynyň üsti bilen ysraýyllara duzak gurdular. Size hile salyp, duşman ýaly daraşdylar. Pegora gyrgynçylygyň gelmeginiň sebäpkäri bolany üçin Kozby öldürildi».

26-njy bap

Musa ysraýyllary ikinji gezek hasaba alýar

¹ Reb ysraýyllary gyrgynçylyk bilen ýok etmegini bes edenden soň, Musa bilen Harunyň ogly Elgazara: ² «Ýaşy ýigrimi we ondan ýokary bolan söweşe ukyply, bütün ysraýyl halkynyň her bir erkeginin sanyny kowumlaryna görä ýekeme-ýeke hasaba al» diýdi.

³Ysraýyl halky bu wagt Iordan derýa-synyň boýunda, Ýerihonyň garşysynda ýerleşýän Mowap düzlüginde düşelge gurupdy. Musa bilen Elgazar ysraýyllara Rebbiň Musa buýruşy ýaly: ⁴«Ýaşy ýigrimi we ondan ýokary bolan adamlaryň hasabyny alyň» diýdiler.

Müsürden çykyp gelen ysraýyllaryň sanawy şulardyr:

⁵Ysraýylyň nowbahar ogly Rube-niň nesillerinden: Hanogyň neslinden hanoklar urugy, Palluwyň neslinden pallular urugy, ⁶Hesronyň neslinden hesronlar urugy, Karmynyň neslinden karmylar urugy. ⁷Bularyň bary rubenle-riň uruglarydyr, olar kyrk üç müň ýedi ýüz otuz adam boldy. ⁸Palluwyň ogul-laryndan Eliýap. ⁹Eliýabyň neslinden: Nemuwal, Datan we Abyram. Bular şol halkyň içinden saýlanan, Rebbe boýun egmän, Musa bilen Harunyň garşysy-na gozgalaň turzan Koranyň toparyna goşulan Datan bilen Abyramdyr. ¹⁰Ýer ýarylyp, olary Kora bilen birlikde ýu-wudypdy. Ol ýerdäki iki ýüz elli adam oda ýanypdy. Olar şeýdip, başgalara-da göz bolupdylar. ¹¹Koranyň ogullary bolsa ölmän galypdylar.

¹²Uruglaryna görä Şimgon ogullary şulardyr: Nemuwalyň neslinden nemuwallar urugy, Ýamynyň neslinden ýamynlar urugy, Ýakiniň neslinden ýakinler urugy, ¹³Zeranyň neslinden zeralar urugy, Şawulyň neslinden şawul-lar urugy. ¹⁴Şimgon uruglary şulardan ybaratdyr, olar ýigrimi iki müň iki ýüz adamdyr.

¹⁵Uruglaryna görä Gat ogullary şulardyr: Seponyň neslinden seponlar urugy, Hagynyň neslinden hagylar urugy, Şuny-nyň neslinden şunylar urugy, ¹⁶Ozynyň neslinden oznylar urugy, Eriniň neslin-den eriler urugy, ¹⁷Arodyň neslinden

arotlar urugy, Areliniň neslinden areliler urugy. ¹⁸Gat uruglary şulardyr, olar kyrk müň baş ýüz adamdyr.

¹⁹Ýahudanyň ogullary: Er we Onan. Olaryň ikisi hem Kengan topragynda öldüler. ²⁰Uruglaryna görä Ýahudanyň ogullary şulardyr: Şelanyň neslinden şelalar urugy, Peresiň neslinden peres-ler urugy, Zeranyň neslinden zeralar urugy. ²¹Peres ogullaryndan bolanlar şulardyr: Hesronyň neslinden hesronlar urugy, Hamulyň neslinden hamullar urugy. ²²Ýahudanyň uruglary şulardan ybaratdyr, olaryň adam sany yetmiş alty müň baş ýüz kişidir.

²³Uruglaryna görä Ysakaryň ogullary şulardyr: Tolanyň neslinden tolalar uru-gy, Puwanyň neslinden punylar urugy, ²⁴Ýaşubyň neslinden ýaşuplar urugy, Şimronyň neslinden şimronlar urugy. ²⁵Ysakar uruglary şulardyr, olaryň adam sany altmyş dört müň üç ýüz kişidir.

²⁶Uruglaryna görä Zebulun ogullary şulardyr: Saradyň neslinden saratlar urugy, Eýlonyň neslinden eýlonlar urugy, Ýahleýeliň neslinden ýahleýeller urugy. ²⁷Zebulun uruglary şulardyr, olaryň adam sany altmyş müň baş ýüz kişidir.

²⁸Uruglaryna görä Ýusubyň ogullary: Manaşa bilen Efraýym. ²⁹Manaşanyň ogullary: Makyryň neslinden makyr-lar urugy. Makyr Gilgadyň atasydy, Gilgadyň neslinden gilgatlar urugy. ³⁰Gilgadyň ogullaryndan bolanlar: Ige-zeriň neslinden igezerler urugy, Helegiň neslinden helekler urugy, ³¹Asryýeliň neslinden asryýeller urugy, Şekemiň neslinden şekemler urugy, ³²Şemidanyň neslinden şemidalar urugy, Heperiň neslinden heperler urugy. ³³Heperiň ogly Selophadyň ogly ýokdy, ýöne onuň Mahla, Noga, Hogla, Milka we Tirsa atly gyzlary bardy. ³⁴Manaşa uruglary

şulardan ybaratdyr, olaryň adam sany elli iki müň ýedi ýüz kişidir.

³⁵Uruglaryna görä Efraýymyň neslinden döränler şuladyr: Şutelanyň neslinden şutelalar urugy, Bekeriniň neslinden bekerler urugy, Tahanyň neslinden tahanlar urugy. ³⁶Bular Şutelanyň neslinden döränlerdir: Eranyň neslinden eranlar urugy. ³⁷Efraýym uruglary şuladyr, olaryň adam sany otuz iki müň baş ýüz kişidir. Uruglaryna görä Ýusubyň nesilleri şulardy.

³⁸Uruglaryna görä Benýaminiň ogullary şuladyr: Balanyň neslinden balalar urugy, Aşbeliň neslinden aşbeller urugy, Ahyramyň neslinden ahyramlar urugy, ³⁹Şefufamyň neslinden şufamlar urugy, Hupamyň neslinden hupamlar urugy. ⁴⁰Balanyň Art we Nagaman atly ogullary bardy: Artyň neslinden artlar urugy, Nagamanyň neslinden nagamanlar urugy. ⁴¹Uruglaryna görä Benýaminiň nesilleri şulardy, olaryň adam sany kyrk baş müň alty ýüz kişidir.

⁴²Uruglaryna görä Danyň ogullaryndan bolanlar şulardy: Şuhamyň neslinden şuhamlar urugy. Bular Dan uruglarydy. ⁴³Şuham uruglarynyň hemmesiniň jemi altmyş dört müň dört ýüz adamdy.

⁴⁴Uruglaryna görä Aşer ogullaryndan döränler şulardy: Ýimnanyň neslinden ýimnalar urugy, Ýişwiniň neslinden ýişwiler urugy, Beriganyň neslinden berigalar urugy. ⁴⁵Beriganyň ogullaryndan: Heberiň neslinden heberler urugy, Malkyýeliň neslinden malkyýeller urugy. ⁴⁶Aşeriň gyzynyň ady Serady. ⁴⁷Bular aşer uruglarydy, olaryň adam sany elli üç müň dört ýüz kişidir.

⁴⁸Uruglaryna görä Naftalynyň ogullaryndan döränler: Ýahseýeliň neslinden ýahseýel urugy, Gunynyň neslinden gunylar urugy, ⁴⁹Ýezeriň neslinden ýezerler

urugy, Şillemiň neslinden şillemler urugy. ⁵⁰Bular naftaly uruglarydy, olaryň adam sany kyrk baş müň dört ýüz kişidir.

⁵¹Sanalyp, hasaba alnan ysraýyllaryň jemi alty ýüz bir müň ýedi ýüz otuz adam boldy.

⁵²Reb Musa şeýle diýdi: ⁵³«Adamlarynyň sanyna görä, ýerleri tireleriň arasynda mülk edip paylaň. ⁵⁴Uly tirelere uly, kiçi tirelere kiçi mülk ýer beriň. Her bir tirä hasaba alnan sanyna görä mülk berilmelidir. ⁵⁵Ýurdy bije boýunça tireler arasynda paylaşsnylar. Her kim öz tiresiniň paýyna görä eýelemelidir. ⁵⁶Ýer bije atylyp paylansyn, uly paýy uly tirä, kiçi paýy kiçi tirä beriň».

⁵⁷Uruglaryna görä lewileriň sanawy: Gerşonyň neslinden gerşonlar urugy, Kohadyň neslinden kohatlar urugy, Merarynyň neslinden merarylar urugy. ⁵⁸Bular hem Lewi uruglarydyr: libniler urugy, hebronlar urugy, mahlylar urugy, muşylar urugy, koralar urugy. Kohat Imranyň atasydy. ⁵⁹Imranyň aýalynyň ady Ýokebetdi. Ol Lewiniň gyzydy we Müsürde doglupdy. Ýokebet bilen Imrandan Harun, Musa we olaryň uýasy Merýem doguldy. ⁶⁰Harunyň Nadap, Abyhu, Elgazar we Ytamar diýen ogullary boldy. ⁶¹Emma Nadap bilen Abyhu Rebbiň huzurynda mukaddes bolmadyk ody hödür edendikleri üçin öldüler. ⁶²Bir aýlyk we ondan ýokary ýaşyndaky hasaba alnan erkek göbekli lewiler ýigrimi üç müň adam boldy. Lewiler ysraýyllardan aýry hasaba alyndylar. Çünki olara Ysraýylda hiç bir paý berilmedi.

⁶³Iordan derýasynyň boýunda, Ýerihonyň garşysyndaky Mowap düzlüğünde Musa bilen Elgazar Ysraýylyň ilat sanawyny geçirenlerinde, ähli tireleriň hasabyny aldylar. ⁶⁴Musa bilen ruhany Harunyň Sinaý çölünde geçiren ilat

sanawynda hasaba alanlarynyň ýekeje-si-de bu gezekdäkileriň arasynda ýokdy. ⁶⁵Çünki Reb olar hakda şeýle diýipdi: «Olaryň hemmesi çölde ölüp giderler. Ýepunnäniň ogly Kalep bilen Nunuň ogly Ýeşuwadan başga olaryň ýekejesi hem diri galmaz».

27-nji bap

Selophadyň gyzlary

¹Onsoň Selophadyň gyzlary öňe çyk-dylar. Selophat Heperiň ogly, Gilgadyň agtygy, Makyryň çowlугy, Ýusubyň ogly Manaşanyň ýuwlugydy. Ol Manaşanyň urugyndandy. Onuň gyzlarynyň atlary Mahla, Noga, Hogla, Milka we Tirsady. ²Olar gelip, Musanyň, ruha-ny Elgazaryň, baştutanlaryň we bütin halkyň önünde, Rebbe yüz tutulýan çadyryň girelgesinde durup: ³«Biziň atamyz çölde jan berdi. Ol Rebbiň garşysyna baş göteren Koranyň toparyna goşulmady, ol öz günäsi üçin öldi we ondan ogul galmady. ⁴Ogly bolmanlygy üçin, kakamyzyň ady öz urugynyň arasyndan ýitip gidäýmelimi? Kakamyzyň dogan-garyndaşlarynyň arasyndan bize-de mülk beriň» diýdiler.

⁵Musa bularyň dawasyny Rebbiň dyk-gatyna ýetirdi. ⁶Reb Musa şeýle jogap berdi: ⁷«Selophadyň gyzlarynyň diýýäni dogry, sen hökman olara kakalarynyň dogan-garyndaşlarynyň arasyndan mülk ber hem-de kakalarynyň ýer paýyny olara geçir. ⁸Ysraýyllara-da aýt, eger bir adam ölse we onuň zynda ogly galmasa, onda onuň mülki gyzyňa geçirilmelidir. ⁹Eger onuň gyzy hem bolmasa, onda onuň mülki doganlaryna berilsin. ¹⁰Eger

onuň doganlary-da bolmasa, onda mülki atasynyň doganlaryna berilsin. ¹¹Eger atasynyň doganlary-da bolmasa, onda mülki öz urugyndan oňa iň ýakyn bolan garyndaşyna berilsin. Men Rebbiň Musa buýruşym ýaly, ysraýyllara şeýle düzgün parz bolsun».

Ýeşuwa Musanyň ýerine ýolbaşçy bellenýär

¹²Reb Musa şeýle diýdi: «Abarym daglarynyň aralygynda ýerleşýän şu dagyň depesine çyk-da, Meniň ysraýyllara berýän ýurduma syn et. ¹³Ony synlanyňdan soň, sen hem doganyň Harun ýaly, öz ata-babalaryňa gowşar-syň. ¹⁴Çünki siz ikiniz Sin çölünde halk Meniň garşy baş göterende, Meniň emrime garşy çykdyňyz. Çeşmäniň boýunda, olaryň gözünüň alnynda Meniň mukaddesdigimi ykrar etmediňiz». (Bu Sin çölündäki Kadeşiň golaýynda ýerleşýän Meriba çeşmesidir.) ¹⁵Musa Rebbe: ¹⁶«Reb, ähli adamzadyň gözbaşy bolan Hudaý, goý, halkyň üstünden bir adamy ýolbaşçy bellesin. ¹⁷Ol bellenen adam söweşde baştutan bolup, halkyň önüne düşsün, goý, Rebbiň jemagaty çopansyz süri ýaly bolmasyn» diýdi. ¹⁸Onda Reb Musa şeýle diýdi: «Meniň Ruhumdan dolan Nunuň ogly Ýeşuwany saýla-da, ellerini onuň üstünde goý. ¹⁹Ony ruha-ny Elgazaryň we bütin halkyň önünde durzup, olaryň gözünüň alnynda ony halka ýolbaşçy belle. ²⁰Bütin ysraýyl halky tabyn bolar ýaly, oňa öz ygtyýarlyklaryňdan ber. ²¹Emma ol her bir meselede ruhany Elgazara maslahat salsyn. Elgazar bolsa oňa Urymyň ^a kömegi bilen Rebbiň islegini bilip berer.

^a 27:21 *Urym* – Hudaýyň islegini bilmek üçin, ruhanylar tarapyndan ulanylan daş. Sözlüğe seret.

Ýeşuwa we bütün ysraýyl halky hemme ýagdaýda şuna garap iş tutsun». ²²Musa Rebbiň özüne buýruşy ýaly etdi. Ol Ýeşuwany getirip, ruhany Elgazaryň we bütün halkyň önünde duruzdy. ²³Onsoň ellerini Ýeşuwanyň depesinde goýup, Rebbiň özüne aýdyşy ýaly, ony halkyň ýolbaşçysy belledi.

28-nji bap

Her gün berilmeli gurbanlyklar

(Müsürden çykyş 29:38-43;

Lewiler 6:8-13)

¹Reb Musa şeýle diýdi: ²«Ysraýyllara şeýle buýruk ber, Maňa berýän sadakalaryny öz bellenen wagtynda hödür etsinler. Bular Meniň naharymdyr, Maňa ot üsti bilen berilýän ýakymly ysly gurbanlyklardyr. ³Olara aýt, Maňa ot üsti bilen berjek gündelik ýakma gurbanlyklary şikessiz iki sany birýaşar erkek tokly bolsun. ⁴Toklularyň birini ir bilen, beýlekisini aşamara bersinler. ⁵Toklular bilen bile galla sadakasy üçin bir küýze^a sap zeýtun ýagy bilen garylan, bir batmanyň ondan birine barabar saýlama bugdaý ununy sadaka bersinler. ⁶Bu Sinaý dagynda buýrulan gündelik ýakma gurbanlygy bolup, Rebbe ot üsti bilen berilýän ýakymly ysly gurbanlykdyr. ⁷Her tokly bilen bile içgi sadakasy hökmünde Rebbe bir küýze şeraby hödür edip, ony mukaddes ýerde guýsunlar. ⁸Beýleki toklyny aşamara, galla we içgi sadakasy bilen birlikde, edil irdenki ýaly hödür ediň. Bu ot üsti bilen Rebbe berilýän ýakymly ysly gurbanlykdyr. ⁹Sabat günü şikessiz birýaşar erkek tokludan ikisini, zeýtun ýagy garylan bir batmanyň ondan iki

möçberindäki saýlama bugdaý ununy we içgi sadakasyňy hödür etsinler. ¹⁰Gündelik berilýän ýakma gurbanlygynyň we içgi sadakasyňyň daşyndan, her Sabat günü berilýän ýakma gurbanlygy şudur.

Her aý berilmeli sadakalar

¹¹Her aýyň başynda iki öküzçäni, bir goçy, şikessiz ýedi sany birýaşar erkek toklyny ýakma gurbanlygy hökmünde Rebbe bagyş etsinler. ¹²Her öküz üçin galla sadakasy hökmünde zeýtun ýagy garylan bir batmanyň ondan üç möçberindäki saýlama bugdaý ununy we goç üçin galla sadakasy hökmünde, zeýtun ýagy garylan bir batmanyň ondan iki möçberindäki saýlama bugdaý ununy hödür etsinler. ¹³Her tokly üçin galla sadakasy hökmünde zeýtun ýagy garylan bir batmanyň ondan bir möçberindäki saýlama bugdaý ununy Rebbe ot üsti bilen berilýän ýakymly ysly gurbanlyk hökmünde hödür etsinler. ¹⁴Her öküz üçin içgi sadakasy hökmünde iki küýze şeraby, goç üçin bir ýarym küýze şeraby, her tokly üçin bolsa, bir küýze şeraby hödür etsinler. Ýyl boýy her täze Aýda berilmeli ýakma gurbanlygy şudur. ¹⁵Gündelik berilýän ýakma gurbanlygy bilen içgi sadakasyndan başga-da, Rebbe günä gurbanlygy üçin bir teke hödür edilsin.

Pesah gurbanlygy

(Lewiler 23:3-32)

¹⁶Birinji aýyň on dördüne Rebbe Pesah gurbanlygy hödür edilsin. ¹⁷Şu aýyň on başi günü baýramdyr. Siz ýedi günläp petir iýmelişiniňiz. ¹⁸Şu günleriň ilkinji günü siz halky mukaddes ýygnaňyşyga çagyryň. Şol gün siz işleň. ¹⁹Rebbe

^a 28:5 *Bir küýze* – ýewreýçe hiniň dörtten biri. Bu takm. 1 litre deňdir.

ot üsti bilen berilýän ýakma gurbanlygy hökmünde iki öküzçäni, bir goçy we şikessiz birýaşar erkek tokludan ýedi sanysyny hödür ediň. ²⁰Olaryň galla sadakasy zeýtun ýagy garylan saýlama bugdaý unundan bolsun. Her öküz üçin bir batmanyň ondan üç möçberindäki uny, goç üçin bolsa bir batmanyň ondan iki möçberindäki uny hödür etsinler. ²¹Ýedi toklynyň her biri üçin, bir batmanyň ondan bir möçberindäki uny hödür etsinler. ²²Olar günälerinden saplanmak üçin, günä gurbanlygy hökmünde bir tekäni gurbanlyk etsinler. ²³Bulary gündelik berilýän gurbanlyklara degişli bolup, irden berilýän ýakma gurbanlyklaryň daşyndan hödür etsinler. ²⁴Şeýdip, olar her gün – ýedi günläp, ot üsti bilen Rebbe ýakymly ysly iýmit sadakasyny hödür etsinler. Bu gündelik berilýän ýakma gurbanlygydyr, ol içgi sadakasynyň daşyndan berilsin. ²⁵Ýedinji gün bolsa mukaddes ýygmanyşyk geçirsinler we şol gün işlesinler.

Galla baýramyndaky sadakalar

²⁶Ilkinji Hasyl baýramy günü, ýagny Galla baýramynda täze bugdaýdan Rebbe galla sadakasyny hödür edeniňizde, mukaddes ýygmanyşyk geçiriň we şol gün işlemäň. ²⁷Iki öküzçäni, bir goçy, ýedi sany birýaşar erkek toklyny Rebbe ýakymly ysly ýakma gurbanlygy hökmünde hödür ediň. ²⁸Galla sadakaňyz zeýtun ýagy garylan saýlama bugdaý unundan bolup, her öküz üçin bir batmanyň ondan üç, goç üçin bir batmanyň ondan iki, ²⁹ýedi toklynyň her biri üçin bir batmanyň ondan bir möçberindäki undan berilsin. ³⁰Günäleriňizden saplanmak üçin, bir tekäni gurbanlyk beriň. ³¹Olary gündelik berilýän ýakma gurbanlygynyň we galla sadakasynyň

daşyndan, ýanynyň içgi sadakasy bilen birlikde hödür ediň. Olar şikessiz bolmalydyrlar.

29-njy bap

Surnaý baýramyndaky sadakalar

¹Ýedinji aýyň birinji gününde siz mukaddes ýygmanyşyk geçiriň we şol gün işlemäň. Bu gün siziň üçin surnaý çalyňyň gündür. ²Bir öküzçäni, bir goçy we şikessiz ýedi sany birýaşar erkek toklyny Rebbe ýakymly ysly ýakma gurbanlygy hökmünde hödür ediň. ³Olaryň ýany bilen berilýän galla sadakasy zeýtun ýagy garylan saýlama bugdaý unundan bolup, öküz üçin bir batmanyň ondan üç, goç üçin bir batmanyň ondan iki, ⁴her tokly üçin hem bir batmanyň ondan bir möçberindäki undan berilsin. ⁵Günäleriňizden saplanmak üçin bir tekäni günä gurbanlygy hökmünde hödür ediň. ⁶Bu täze Aýdaky gündelik berilýän ýakma gurbanlygynyň we olaryň düzgüne görä berýän galla we içgi sadakasynyň daşyndandyr. Bular Rebbe ot üsti bilen berilýän ýakymly ysly sadakalardyr.

Günäden saplanma günündäki sadakalar

⁷Şu ýedinji aýyň onunjy günü siz mukaddes ýygmanyşyk geçirip, öz islegiňizi terk edip, agyz bekläň, şol gün işlemäň. ⁸Bir öküzçäni, bir goçy, ýedi sany birýaşar erkek toklyny Rebbe ýakymly ysly ýakma gurbanlygy hökmünde hödür ediň. Olar şikessiz bolmalydyrlar. ⁹Olaryň ýany bilen hödür edilýän galla sadakasy zeýtun ýagy garylan saýlama bugdaý unundan bolup, öküz üçin bir batmanyň ondan üç, goç üçin bir batmanyň ondan iki, ¹⁰ýedi toklynyň her biri üçin hem bir batmanyň ondan bir

möçberindäki undan berilsin. ¹¹Günäden saplaýan günä gurbanlygynyň, gündelik berilýän ýakma gurbanlygynyň, onuň galla we içgi sadakasynyň daşyndan bir tekäni günä gurbanlygy hökmünde hödür ediň.

Çatma baýramyndaky sadakalar

¹²Ýedinji aýyň on başine siz mukaddes ýygmanyşyk geçiriň, şol gün işlemäň. Rebbiň şanyna ýedi günläp baýram ediň. ¹³On üç sany öküzçäni, iki sany goçy, on dört sany birýaşar erkek toklyny ot üsti bilen ýakymly ysly ýakma gurbanlygy hökmünde Rebbe hödür ediň. Olar şikessiz bolmalydyrlar. ¹⁴Olaryň ýany bilen berilýän galla sadakasy, zeýtun ýagy garylan saýlama bugdaý unundan bolup, on üç öküzçäniň her biri üçin bir batmanyň ondan üç, iki goçuň her biri üçin bir batmanyň ondan iki, ¹⁵on dört toklynyň her biri üçin bir batmanyň ondan bir möçberindäki undan berilsin. ¹⁶Gündelik berilýän ýakma gurbanlygynyň, galla we içgi sadakasynyň daşyndan bir tekäni günä gurbanlygy üçin hödür ediň.

¹⁷Ikinji gün şikessiz on iki sany öküzçäni, şikessiz on dört sany birýaşar erkek toklyny hödür ediň. ¹⁸Öküzleriň, goçlaryň we toklularyň sanyna görä, olaryň ýany bilen berilýän galla we içgi sadakalaryny hödür ediň. ¹⁹Gündelik berilýän ýakma gurbanlygynyň, galla we içgi sadakasynyň daşyndan bir tekäni günä gurbanlygy üçin hödür ediň.

²⁰Üçünji gün şikessiz on bir sany öküz, iki sany goçy, şikessiz on dört sany birýaşar erkek toklyny hödür ediň. ²¹Öküzleriň, goçlaryň we toklularyň sanyna görä, olaryň ýany bilen berilýän galla we içgi sadakalaryny hödür ediň. ²²Gündelik berilýän

ýakma gurbanlygynyň, galla we içgi sadakasynyň daşyndan bir tekäni günä gurbanlygy üçin hödür ediň.

²³Dördünji gün şikessiz on öküz, iki goçy, şikessiz on dört sany birýaşar erkek toklyny gurbanlyk hökmünde hödür ediň. ²⁴Öküzleriň, goçlaryň we toklularyň sanyna görä, olaryň ýany bilen berilýän galla we içgi sadakalaryny hödür ediň. ²⁵Gündelik berilýän ýakma gurbanlygynyň, galla we içgi sadakasynyň daşyndan bir tekäni günä gurbanlygy üçin hödür ediň.

²⁶Bäşinji gün şikessiz dokuz öküz, iki goçy, şikessiz on dört sany birýaşar erkek toklyny gurbanlyk hökmünde hödür ediň. ²⁷Öküzleriň, goçlaryň we toklularyň sanyna görä, olaryň ýany bilen berilýän galla we içgi sadakalaryny hödür ediň. ²⁸Gündelik berilýän ýakma gurbanlygynyň, galla we içgi sadakalarynyň daşyndan bir tekäni günä gurbanlygy üçin hödür ediň.

²⁹Altynjy gün şikessiz sekiz sany öküz, iki sany goçy, şikessiz on dört sany birýaşar erkek toklyny gurbanlyk hökmünde hödür ediň. ³⁰Öküzleriň, goçlaryň we toklularyň sanyna görä, olaryň ýany bilen berilýän galla we içgi sadakalaryny hödür ediň. ³¹Gündelik berilýän ýakma gurbanlygynyň, galla we içgi sadakalarynyň daşyndan bir tekäni günä gurbanlygy üçin hödür ediň.

³²Ýedinji gün şikessiz ýedi öküz, iki goçy, şikessiz on dört sany birýaşar erkek toklyny gurbanlyk hökmünde hödür ediň. ³³Öküzleriň, goçlaryň we toklularyň sanyna görä, olaryň ýany bilen berilýän galla we içgi sadakalaryny hödür ediň. ³⁴Gündelik berilýän ýakma gurbanlygynyň, galla we içgi sadakalarynyň daşyndan bir tekäni günä gurbanlygy üçin hödür ediň.

³⁵Sekizinji gün siz mukaddes ýygna-nyşyk geçiriň, şol gün işlemäň. ³⁶Bir öküzi, bir goçy, şikessiz ýedi sany birýaşar erkek toklyny ot üsti bilen ýakymly ysly ýakma gurbanlygy hökmünde Rebbe hödür ediň. ³⁷Öküzleriň, goçlaryň we toklularyň sanyna görä, olaryň ýany bilen berilýän galla we içgi sadakalaryny hödür ediň. ³⁸Gündelik berilýän ýakma gurbanlygynyň, galla we içgi sadakalarynyň daşyndan bir tekäni günä gurbanlygy üçin hödür ediň.

³⁹Bulary siz aýdylan sadakaňyzyň, meýletin sadakaňyzyň, ýakma gurbanlygynyň, galla we içgi sadakalaryňyzyň, salamatlyk gurbanlygynyň daşyndan bellemeli baýramlaryňyzda Rebbe hödür ediň».

30-njy bap

Kasam hakda

¹Şeýlelikde, Musa Rebbiň buýran zatlarynyň baryny ysraýyl halkynyň dykgatyna ýetirdi. ²Soňra Musa ysraýyl tire baştutanlaryna şeýle diýdi: «Ine, Reb size şu zatlary buýurdy: ³„Eger bir adam Rebbe wada etse ýa-da her hili zatdan özüni saklamaga kasam içse, onda ol beren sözünü bozman, agzy bilen aýdan wadasyny berjaý etsin.

⁴Eger aýal maşgala ýaş wagty, entek atasy öýündekä, Rebbe wada etse ýa-da kasam içse, ⁵atasy-da gyzynyň eden wadasyny ýa-da kasamyny eşidibem oňa hiç zat diýmese, onda ol aýalyň eden wadasy ýa-da kasamy öz güýjünde galar. ⁶Emma atasy bulary eşidip, öz närazylygyny bildirse, gyzynyň eden wadasy, içen kasamy öz güýjünü ýitirýär. Atasynyň oňlaman-dygy sebäpli, Reb bu gyzy bagyşlar.

⁷Eger gyz wada edip ýa-da bir zat babatda oýlanman kasam içip, soňam

durmuşa çyksa, ⁸äri hem bu zatlardan habarly bolubam hiç zat diýmese, onda gyzyny eden wadasy, içen kasamy öz güýjünde galar. ⁹Emma äri bu zatlary eşidip oňlamsa, onda aýalynyň eden wadasyny ýa-da oýlanman içen kasamyny ret eder we Reb berjaý etmedik kasamy üçin bu aýaly bagyşlar. ¹⁰Emma dul aýalyň ýa-da äri bilen aýrylyşan aýalyň eden wadasy, özüni saklamaga içen kasamy berjaý edilmelidir. ¹¹Eger durmuşa çykan aýal wada eden ýa-da her hili zatdan özüni saklamaga kasam içen bolsa, ¹²äri-de muny eşidip, hiç zat diýmän, garşy bolmadyk bolsa, onda aýalyň eden wadasy ýa kasamy öz güýjünde galar. ¹³Emma äri bulary eşidip, öz närazylygyny bildiren bolsa, onda ol aýalynyň beren ähli wadalaryny, içen kasamyny ret edýär. Äriniň oňlaman-dygy sebäpli, wadasyny berjaý edip bilmedik bu aýaly Reb bagyşlar. ¹⁴Aýalynyň eden islendik wadasyny ýa-da içen kasamyny äri tassyklaý ýa-da ret edip biler. ¹⁵Emma äri aýalynyň eden wadasyny ýa-da içen kasamyny eşidip, şol gününň özünde oňa garşy çykmadyk bolsa, onda aýalynyň eden wadasydyr kasamyny äri oňlan hasap ediler. Çünki äri olara garşy aýalyňa hiç zat diýmändi. ¹⁶Ýöne äri olary eşiden badyna hiç zat diýmän, ony biraz wagtdan soň ret etse, onda aýalynyň günäleri äriniň boýnunadyr“».

¹⁷Är-aýalyň we entek atasy öýünde ýaşayan gyz bilen atasynyň arasyndaky gatnaşyklar hakynda Rebbiň Musa buýran düzgünleri şulardan ybaratdyr.

31-nji bap

Midýanlaryň garşysyna uruş

¹Reb Musa: ²«Ysraýyllara garşy eden işi üçin midýanlaryň jezasyny ber. Soňra amanadyňy tabşyryp, öz ata-babalaryňa

gowşarsyň» diýdi. ³Onsoň Musa gelip, halka: «Midýanlaryň garşysyna uruşmak üçin öz araňyzdan esgerler saýlaň, goý, olar Rebbe eden işi üçin midýanlaryň jezasyny bersinler. ⁴Her ysraýyl tire-sinden müň adamy urşa ýollaň» diýdi. ⁵Şeýlelikde, ysraýyl tireleriniň hersinden müň adam, jemi on iki müň ýaragly esger ýygandy. ⁶Musa olary ruhany Elgazaryň ogly Pinehas bilen bile urşa ugratdy. Pinehas ýanyna mukaddes öýüň enjamlary bilen söweş sazyny çalar ýaly surnaýlar hem aldy. ⁷Ysraýyllar Rebbiň Musa buýruşy ýaly, midýanlar bilen urşup, olaryň ähli erkek göbeklisini gyrdylar. ⁸Öldürenleriň arasynda Ewi, Rekem, Sur, Hur we Reba atly baş sany Midýan hany-da bardy. Begor ogly Bilgamy-da ysraýyllar gylyçdan geçirdiler. ⁹Onsoň ysraýyllar midýan aýallarydyr çagalaryny ýesir alyp, midýanlaryň ähli mal-garalaryny, sürülerini we ähli zatlaryny olja aldylar. ¹⁰Midýanlaryň ýaşan ähli galalarydyr obalaryny ýakdylar. ¹¹Talanyp alnan zatlary we ähli oljany, adamlardyr mallary bolsa alyp gaýtdylar. ¹²Onsoň olar ýesirleri, oljalaryny we talanyp alnan zatlary Iordan derýasynyň boýunda, Ýerihonyň garşysynda ýerleşýän Mowap düzlügin-däki düşelgede bolan Musa bilen ruhany Elgazara we ysraýyl halkyna getirdiler.

¹³Musa, ruhany Elgazar we бүтін halkyň baştutanlary olary garşy almaga düşelgäniň daşyna çykdylar. ¹⁴Uruşdan gaýdyp gelen goşun serkerdelerine – müňbaşylara, ýüzbaşylara Musanyň gahary geldi. ¹⁵Musa olara: «Aýallaryň hemmesini diri galdyrdyňyzmy?» diýip ýüzlendi. ¹⁶«Bu aýallar Bilgamyň maslahaty bilen Pegorda ysraýyllara Rebbe garşy dönüklük etdirdiler. Şonuň üçinem, Rebbiň halkynyň arasynda gyrgynçylyk aralaşdy. ¹⁷Indi bolsa erkek göbekli ähli

çagalary we erkek kişi bilen ýanaşan aýallaryň hemmesini öldüriň. ¹⁸Emma erkek kişi bilen ýanaşmadyk ýaş gyzalaryň ählisini özüňiz üçin diri galdyryň. ¹⁹Araňyzda kim adam öldüren ýa-da ölä galtaşan bolsa ýedi gün düşelgäniň daşynda galsyn. Üçünji we yedinji günler özüňizi hem-de ýesirleriňizi tämizläň. ²⁰Bar eşikleri, deriden, geçi ýüňünden edilen her bir zady we agaçdan ýasalan gap-gaçlaryň ählisini tämizläň».

²¹Ruhany Elgazar urşa gidip gelen esgerlere şeýle diýdi: «Rebbiň Musa buýran kanunynyň parzlary şulardan ybarat: ²²altyn, kümüş, bürünç, demir, galaýy we gurşun ýaly ²³oda çydamly zatlaryň ählisini oduň içinden geçirip halallaň. Ondan başga-da, olar tämizlik suwy bilen hem halallansyn. Galan oda çydamsyz zatlar bolsa suwdan geçirilsin. ²⁴Yedinji gün eşikleriňizi ýuwmalysyňyz we tämiz bolmalysyňyz. Ondan soňra düşelgä girip bilersiňiz».

Olja paýlanylyar

²⁵Reb Musa şeýle diýdi: ²⁶«Sen, ruhany Elgazar we halkyň urugbaşlary getirilen ähli oljany, aýallary we mal-garalary hasaplaň. ²⁷Oljany iki bölege bölüp, bir bölegini urşa gatnaşan esgerlere, galany bolsa jemagata paýlaň. ²⁸Urşa gatnaşan esgerleriň paýyndan – ynsan, sygyr, eşek, goýun-geçiden Rebbe paç hökmünde baş ýüzden birini aýry goýuň. ²⁹Esgerleriň paýyndan alyp, ony Rebbe sadaka hökmünde ruhany Elgazara beriň. ³⁰Ysraýyllaryň paýyndan: ynsan, sygyr, goýun, geçi, ähli mal-garalaryň elliden birini alyp, Rebbiň mukaddes çadyryny goraýan lewilere beriň. ³¹Musa bilen ruhany Elgazar Rebbiň Musa buýruşy ýaly etdiler.

³²Alnan oljanyň esgerlerden artany: alty ýüz ýetmiş baş müň goýundyr geçi,

³³ýetmiş iki mün iri mal, ³⁴altmyş bir mün eşek ³⁵we erkek bilen ýanaşmadyk otuz iki mün boý gyz. ³⁶Urşa gatnaşan esgerleriň paýyna üç ýüz otuz ýedi mün baş ýüz goýundyr geçi düşdi. ³⁷Olardan alty ýüz ýetmiş baş goýundyr geçi Rebbe paç hökmünde berildi. ³⁸Iri malyň jemi otuz alty mün bolup, olardan paç hökmünde Rebbe ýetmiş ikisi berildi. ³⁹Eşekleriň jemi sany otuz mün baş ýüz bolup, olardan paç hökmünde Rebbe altmyş birisi berildi. ⁴⁰Gyzlaryň jemi sany on alty mün bolup, olardan otuz ikisi Rebbe paç hökmünde berildi. ⁴¹Musa Rebbiň özüne buýruşy ýaly, Rebbe berlen paçlaryň hemmesini sadaka hökmünde ruhany Elgazara berdi.

⁴²⁻⁴⁶Jemagatyň paýy hökmünde Musanyň esgerlerden aýran bölegi üç ýüz otuz ýedi mün baş ýüz goýundyr geçiden, otuz alty mün iri maldan, otuz mün baş ýüz eşekden we on alty mün gyzdan ybarat boldy. ⁴⁷Rebbiň özüne buýruşy ýaly, Musa ysraýyllaryň paýyndan her elli adamdan we mal-garalardan birini alyp, Rebbiň mukaddes çadyryny go-raýan lewilere berdi.

⁴⁸⁻⁴⁹Soňra goşun serkerdeleri – münbaşylar, ýüzbaşylar Musanyň ýanyna gelip, oňa şeýle diýdiler: «Biz gullaryň ýolbaşçylyk edýän goşunymyzdaky esgerleri sanap çykdyk. Olaryň ýekesi hem kem däl. ⁵⁰Biz öz tapan altyn şaý-seplerimizi: uly we kiçi bilezikleri, möhürli ýüzükleri, gulakhalkalary we asyklary öz günälerimizden saplanmak üçin, Rebbiň huzurna sadaka getirdik». ⁵¹Musa bilen ruhany Elgazar olardan ähli bezeg şaý-sepleri görnüşindäki altyny kabul edip aldylar. ⁵²Münbaşylardan we ýüzbaşylardan Rebbe sadaka hökmünde

hödür edilen altynyň agramy on iki put ^a boldy. ⁵³Urşa gatnaşan esgerler bolsa alan oljalaryny özlerine galdyrdylar. ⁵⁴Şeýdip, Musa bilen ruhany Elgazar münbaşylardan, ýüzbaşylardan altyny kabul edip aldylar. Ony Rebbiň ýoluna berilýän paý hökmünde ysraýyllar üçin Rebbe ýüz tutulýan çadyra getirdiler.

32-nji bab

Iordanyň gündogaryndaky tireler (*Kanun taglymaty 3:12-22*)

¹Rubenler bilen gatlaryň mal-garasy gaty köpdi. Ýazer we Gilgat topraklarynda mal bakmaga oňat ýerleriň bardygyny görenlerinde, ²gatlar bilen rubenler gelip, Musa bilen ruhany Elgazara we halkyň baştutanlaryna şeýle diýdiler: ³«Atarot, Dibon, Ýazer, Nimra, Heşbon, Elgala, Sebam, Nebo we Begon ýaly ⁴Rebbiň ysraýyl halky üçin basyp alan ýerleri mal bakmaga amatly ýerlerdir. Siziň gullaryňyzyň bolsa mal-garasy bar». ⁵Olar şeýle dowam etdiler: «Eger biz siziň öňüňizde merhemet gazanan bolsak, goý, bu toprak biz gullaryňyza mülk edilip berilsin. Bizi Iordan derýasyndan aňry geçirmän».

⁶Musa olara şeýle jogap berdi: «Doganlaryňyz urşa gidýärkä, siz bu taýda galmakçymy? ⁷Näme sebäpden Rebbiň özlerine beren ýurduna gitmezlikleri üçin, ysraýyllaryň ýüregine dowul saljak bolýarsyňyz? ⁸Ýurdy gözden geçirsinler diýip, Kadeşbarneýadan ugradan atalaryňyz hem şeýle edipdiler. ⁹Eşkol deresine çenli gidip, ýurdy synlanlaryndan soň, olar gelip, Rebbiň özlerine beren ýurduna girmezlikleri üçin, ysraýyllaryň ýüreklerine gorky salypdylar.

^a 31:52 *On iki put* – ýewreýçe *on alty mün ýedi ýüz elli şekel*. Bu takm. 200 kg deňdir.

¹⁰Ol gün Rebbiň gahary geldi we Ol ant içip, şeýle diýdi: ¹¹„Müsürden çykan ýaşı ýigrimi we ondan ýokary bolan adamlaryň hiç biri Ybraýyma, Yshaga we Ýakuba wada beren ýurdumy görmez. Çünki olar Maňa бүтін kalplary bilen ynanmadylar. ¹²Meniň wada beren ýurduma diňe Ýepunnäniň ogly Kalep bilen Nunuň ogly Ýeşuwa baryp biler, çünki olar Maňa бүтін kalby bilen ynanadylar“. ¹³Onsoň Ysraýylyň garşysyna Rebbiň gahary geldi we Ol Öz nazarynda pislik eden nesil ölüp gutaryança, olary kyrk ýyllap çölde entetdi. ¹⁴Ine, indi bolsa siz – günäkärleriň nesli, öz atalaryňyzyň ornuna geçip, Ysraýylyň garşysyna Rebbiň gahar-gazap oduny has-da tutaşdyrdyňyz! ¹⁵Eger siz Rebbiň yzyňa eýermekden boýun towlasaňyz, Ol бүтін halky ýene-de çölüň içinde ýeke taşlar. Siz hem halkyň ölümüne sebäp bolarsyňyz».

¹⁶Onsoň rubenler bilen gatlar Musanyň ýanyna gelip, oňa şeýle diýdiler: «Biz bu ýerde dowar sürülerimiz üçin agyllar we çagalarymyz üçin galalar gurjak. ¹⁷Emma biz söweşe taýýar bolup, gaýduwsyz esgerler hökmünde ysraýylaryň öňünden gideris we olary barmaly ýerlerine çenli elteris. Şu wagt bolsa, biziň çagalarymyz bu ölkäniň ilatyndan goranyp, berkidilen galalarda ýaşarlar. ¹⁸Ysraýyllaryň her biri öz mülküne eýe bolýança, biz öýüme gaýtmarys. ¹⁹Biz olar bilen birlikde Iordanyň aňry gapdalyndan mülk ýer almarsy, çünki biziň paýymyza Iordanyň bäri gapdaly, gündogar tarapy düşdi».

²⁰Şonda Musa olara şeýle diýdi: «Eger siz şu aýdanlaryňyzy edip, gaýduwsyz esgerler hökmünde Rebbiň huzurynda söweşe gitseňiz, ²¹Reb duşmanlaryny gaçmaga mejbur edýänçä, gaýduwsyz

esgerler hökmünde hemmähiz Rebbiň huzurynda Iordanyň aňry tarapyna geçseňiz ²²we ýurt Rebbe tabyn bolsa, ondan soň siz zzyňyza dolanyp bilersiňiz. Bu siziň Rebbiň we Ysraýylyň öňündäki borçlaryňyzy ýerine ýetirdigiňiz bolar we bu öлке Rebbiň huzurynda siziň mülküňiz bolar. ²³Eger beýle etmeseňiz, Rebbe garşy günä iş etdigiňiz bolar we hökman gazanan günäniňizi jezasyny çekersiňiz. ²⁴Çagalaryňyz üçin galalar, sürüleriňiz üçin agyllar guruň, ýöne beren wadaňyzy berjaý ediň».

²⁵Onsoň gatlar bilen rubenler Musa şeýle diýdiler: «Agamyz näme buýursa, biz gullaryň berjaý ederis. ²⁶Çaga-çagalarymyz, aýallarymyz, dowarlarymyz we ähli mal-garalarymyz bu ýerde, Gilgat galasynda galar. ²⁷Gullaryň bolan biz bolsa, gaýduwsyz esgerler hökmünde hemmämiz agamyzyň aýdyşy ýaly, derýadan geçip, Rebbiň huzurynda söweşe çykarys».

²⁸Onsoň Musa olar hakda ruhany El-gazara, Nunuň ogly Ýeşuwa we ysraýyl tireleriniň urugbaşlaryna şeýle buýruk berdi: ²⁹«Eger gatlar bilen rubenler gaýduwsyz esgerler hökmünde hemmesi Rebbiň huzurynda siziň bilen Iordandan geçseler we ol ýurt size tabyn bolsa, onda siz olara Gilgat ölkesini mülk edip beriň. ³⁰Emma olar gaýduwsyz esgerler hökmünde siziň bilen derýadan geçmeseler, onda siziň araňyzda Kengan topragyndan mülk alarlar». ³¹Gatlar bilen rubenler şeýle jogap berdiler: «Reb seniň gullaryňa näme buýursa, biz şony-da berjaý ederis. ³²Biz gaýduwsyz esgerler hökmünde Rebbiň huzurynda derýadan geçip, Kengan ýurduna gireris, ýöne bize miras düşen mülkümüz, goý, Iordanyň şu gündogar gapdaly bolsun».

³³Musa gatlar bilen rubenlere we Ýusubyň nesli bolan manaşa tiresiniň

ýarysyna amor hany Sihonyň ýurduny we Başanyň hany Oguň ýurduny, olaryň töweregindäki galalarydyr obalary bilen birlikde berdi. ³⁴Onsoň gatlar Dibon, Atarot, Aroger, ³⁵Atrotşopan, Ýazer, Ýog-boha, ³⁶Beýtnimra we Beýtharan ýaly berk galalary dikeltdiler we dowarlar üçin agyllar gurdular. ³⁷Rubenler bolsa Heşbon, Elgala, Kirýataýym, ³⁸Nebo, Bagalmegon (olar käbir galanyň atlaryny çalyşdylar) we Sibma galasyny täzedan gurdular. Olar täzedan guran galalaryna başga atlar dakdylar. ³⁹Manaşanyň ogly Makyryň nesilleri gidip, Gilgady basyp aldylar we ol ýerden amorlary kowdular. ⁴⁰Musa Gilgady Manaşanyň ogly Makyryň nesillerine berdi. Olar ol ýerde mesgen tutdular. ⁴¹Manaşanyň ogly Ýaýyr gidip, olaryň obalaryny basyp aldy we olaryň adyna Hawotýaýyr^a goýdy. ⁴²Noba gidip, Kenaty we onuň töweregindäki obalary basyp alyp, ol ýere Noba diýip, öz adyny dakdy.

33-nji bap

Müsürden Mowaba çenli ýöriş

¹Musa bilen Harunyň ýolbaşçylygy astynda tireme-tire ýöreyän ysraýyllaryň Müsürden çykanlaryndan soňky düşlän düşelgeleri şulardyr. ²Musa Rebbiň emri bilen düşlän düşelgelerini her gezek ýazyp belledi. Olaryň düşlän düşelgeleri şulardyr: ³ysraýyllar birinji aýyň on başine Pesah baýramynyň ertesi günü müsürlileriň gözünüň alnynda arkaýynlyk bilen Ragmeses galasyndan çykyp gaýtdylar. ⁴Ol wagt müsürliler Rebbiň gyran nowbahar ogullaryny jaýlaýardylar. Reb hatda olaryň hudaýlaryny-da jezalandyrypdy.

⁵Ysraýyllar Ragmesesden çykyp, Sukotda düşlediler. ⁶Soňra Sukotdan çykyp, çölüň gyrasyndaky Etamda düşlediler. ⁷Etamdan çykyp, olar yzlaryna, Bagalseponyň gündogaryndaky Pihahyrot tarap öwrülip, Migdolyň golaýynda düşlediler. ⁸Pihahyrotan çykyp, deňziň içi bilen çöle tarap gitdiler. Etam çölünde üç gün-läp ýöräp, Marada düşlediler. ⁹Ysraýyllar Maradan çykyp, Eýlime geldiler. Ol ýerde on iki sany suwly çeşme we ýetmiş sany palma agajy bardy. Olar suwuň başynda düşlediler. ¹⁰Eýlimden çykyp gelip, Gyzyň deňziň kenarynda düşlediler. ¹¹Gyzyň deňziň kenaryndan gaýdyp, Sin çölünde, ¹²Sin çölünden gaýdyp, Dopkada, ¹³Dopkadan çykyp gelip, Aluşda, ¹⁴Aluşdan çykyp gelip, Repidimde düşlediler. Ol ýerde halk üçin içmäge suw ýokdy. ¹⁵Soň Repidimden çykyp, Sinaý çölünde, ¹⁶Sinaý çölünden çykyp gelip, Kibrothatawada, ¹⁷Kibrothatawadan çykyp gelip, Haserotda, ¹⁸Haserotdan çykyp gelip, Ritmada, ¹⁹Ritmada çykyp gelip, Rimmonperesde, ²⁰Rimmonperesden çykyp gelip, Libnada, ²¹Libnadan çykyp gelip, Risada, ²²Risadan çykyp gelip, Kehelatada, ²³Kehelatadan çykyp gelip, Şeper dagynda, ²⁴Şeper dagyndan çykyp gelip, Haradada, ²⁵Haradadan çykyp gelip, Makhelotda, ²⁶Makhelotdan çykyp gelip, Tahatda, ²⁷Tahatdan çykyp gelip, Terada, ²⁸Teradan çykyp gelip, Mitkada, ²⁹Mitkadan çykyp gelip, Haşmonada, ³⁰Haşmonadan çykyp gelip, Moserotda, ³¹Moserotdan çykyp gelip, Beneýagakanda. ³²Beneýagakandan çykyp gelip, Horhagydgatda, ³³Horhagydgatdan çykyp gelip, Ýotbatada, ³⁴Ýotbatadan çykyp gelip, Abronda, ³⁵Abrondan çykyp gelip, Esýongeberde,

^a 32:41 *Hawotýaýyr* – bu söz *Ýaýyryň obalary* diýmegi aňladýar.

³⁶Esýongeberden çykyp gelip, Sin çölünde (ýagny Kadeşde), ³⁷Kadeşden çykyp gelip, Edomyň serhedindäki Hor dagynda düşlediler.

³⁸Ruhany Harun Rebbiň buýrugy bilen Hor dagyna çykdy. Ol şol ýerde ysraýyllaryň Müsürden çykanlaryndan soňky kyrkynjy ýylynyň başinji aýynyň birinji güni amadyny tabşyrdy. ³⁹Hor dagynda ölen Harun bir ýüz ýigrimi üç ýaşyndady.

⁴⁰Negepde ýaşayan kengan Arat hany ysraýyllaryň gelýändigini hakda eşitdi.

⁴¹Ysraýyllar Hor dagyndan gaýdyp, Salmonada düşlediler. ⁴²Salmonadan çykyp, Punonda düşlediler. ⁴³Punondan çykyp, Obotda düşlediler. ⁴⁴Obotdan çykyp, Mowap ýurdundaky Iýeý Abarymda düşlediler. ⁴⁵Iýeý Abarymdan çykyp, Dibongatda düşlediler. ⁴⁶Dibongatdan çykyp, Almondyblataýmada düşlediler. ⁴⁷Almondyblataýmadan çykyp, Nebonyň golaýyndaky Abarym daglarynda düşlediler. ⁴⁸Abarym daglaryndan gaýdyp, Iordan derýasynyň boýunda, Ýerihonyň garşysynda ýerleşýän Mowap düzlüginde düşlediler. ⁴⁹Olar Iordan derýasynyň boýunda, Beýtýeşimotdan tä Abelsitime çenli Mowap düzlüginde düşelge gurup oturdylar.

Kenganyň basylyp alynmaly ýerleri

⁵⁰Iordanyň boýunda, Ýerihonyň garşysyndaky Mowap düzlüginde Reb Musa bilen gepleşip, oňa şeýle diýdi: ⁵¹«Ysraýyllara aýt, Iordan derýasyndan geçip, Kengana baranlarynda, ⁵²ýurduň ilatynyň hemmesini kowup çykarsynlar. Olaryň ähli daş we guýma butlaryny döwsünler, seždegählerini ýok etsinler. ⁵³Ýurdy basyp alyp, ol ýerde mesgen tutsunlar, çünki Men ony olara mülk edip berdim. ⁵⁴Ýurdy bize boýunça tireler arasynda paýlaşsynlar. Uly tirä uly mülk,

kiçi tirä-de kiçi mülk berilsin. Kimiň bijesi çykسا, mülk hem şonuňky bolar. Mülk tirelere görä paýlansyn. ⁵⁵Emma ysraýyllar ýerli ilaty kowup çykarmasalar, onda ol ýerde galanlar ysraýyllaryň gözlerine dürtülen inňe, böwürlerine sanjylan tiken ýaly bolarlar. Ýaşajak ýurtlarynda olar ysraýyllary ezerler. ⁵⁶Men hem olara çekdirjek azaplarymy ysraýyllaryň başyndan indererin».

34-njy bap

Ýurduň serhetleri

¹Reb Musa şeýle diýdi: ²«Ysraýyllara şeýle buýruk ber: „Siz Kengan ýurdu-na gireniňizde, size mülk hökmünde berilýän bu topragyň serhetleri çäklendirilendir. ³Siziň günorta serhediniň Sin çölünden Edom serhediniň boýuna uzalyp gider. Ol gündogarda Öli deňziň günorta kenaryndan başlanýandyr. ⁴Soňra serhet Içýan geçidiniň günortasyndan öwürülip, Sin çölüne geçer. Ondan Kadeşbarneýanyň günortasyna çenli, Hasaradara tarap uzalyp, Asmona tarap geçer. ⁵Serhet Asmondan öwürülip, Müsür derýasyna tarap uzalyp gider we onuň çeti Ortaýer deňzine baryp ýeter.

⁶Ortaýer deňzi we onuň kenary siziň günbatar serhediniň bolup hyzmat eder. Bu siziň günbatar araçägiňiz bolar.

⁷Siziň demirgazyk araçägiňiz şeýle bolar: Ortaýer deňzinden Hor dagyna çenli aralykda öz serhediniňizi bellärsiniň.

⁸Hor dagyndan Lebohamada çenli öz serhediniňizi bellärsiniň we serhet ondan soň Sedat galasynyň içinden geçer. ⁹Araçäk Sedatdan gündogara Ziprona tarap uzalyp, onuň bir uýy Hasareýnana ýeter. Bu siziň demirgazyk serhediniňiz bolar.

¹⁰Gündogar serhediniňiz demirgazykda Hasareýnandan başlanyp, günorta

Şepama tarap uzalyp gider. ¹¹Serhet Şepamdan Aýynyň gündogar gapdalyndaky Ribla tarap öwrülip, Kinneret deňziniň gündogar ýapgydyna çenli baryp ýeter. ¹²Soňra serhet Iordanyň boýy bilen aşaklygyna gidip, onuň çeti Öli deňze baryp ýeter. Daş-töwereginde şeýle serhetleri bolan bu ýurt siziň ýurduňyz bolar“». ¹³Musa ysraýyllara buýruk berip, şeýle diýdi: «Rebbiň size bije atyp, dokuz tiräniň we günbatardaky manaşa tiresiniň arasynda paýlama-gy emr eden mülki, ine, şu toprakdyr. ¹⁴Ruben, gat tireleri we gündogardaky manaşa tiresi uruglaryna görä özleriniň mülküni eýýäm aldylar. ¹⁵Bu iki tire we manaşa tiresiniň ýarysý özlerine mülki Iordanyň aňrysýndan, Ýerihonyň gündogaryndan aldylar».

Tire ýolbaşçylary

¹⁶Reb Musa şeýle diýdi: ¹⁷«Ýeri size mülk edip paýlap berjek adamlar, ine şulardyr: ruhany Elgazar we Nunuň ogly Ýeşuwa. ¹⁸Mülki paýlamak üçin her tireden bir adamy ýolbaşçy hem saýlaň. ¹⁹Ýolbaşçy saýlanmaly adamlar şulardyr: ýahuda tiresinden Ýepunnäniň ogly Kalep. ²⁰Şimgon tiresinden Emihudyň ogly Şamuwel. ²¹Benýamin tiresinden Kislonyň ogly Elidat. ²²Dan tiresinden Ýoglynyň ogly Buky serdar. ²³Ýusubyň nesilleri: manaşa tiresinden Efodyň ogly Hannyýel serdar. ²⁴Efraýym tiresinden Şiptanyň ogly Kemuwal serdar. ²⁵Zebulun tiresinden Parnagyň ogly Elisapan serdar. ²⁶Ysakar tiresinden Azanyň ogly Paltyýel serdar. ²⁷Aşer tiresinden Şelomynyň ogly Ahyhut serdar. ²⁸Naftaly tiresinden Emihudyň ogly Pedahel serdar». ²⁹Rebbiň Kengan ýurdunda ysraýyllara mülk paýlap bermegi emr eden adamlary şulardan ybaratdy.

35-nji bap

Lewilere berilmeli galalar

¹Iordan derýasynyň boýunda, Ýerihonyň garşysynda ýerleşýän Mowap düzlüğünde Reb Musa şeýle diýdi: ²«Ysraýyllara şeýle buýruk ber, goý, olar özlerine miras düşen mülklerinden lewilere ýaşar ýaly galalar bersinler. Şol galalaryň töweregindäki öri meýdanlaryny-da lewilere bersinler. ³Bu galalar lewileriň ýaşamagy üçindir. Galalaryň töweregindäki öri meýdanlary bolsa lewileriň sürüleri we ähli mal-galalary üçindir. ⁴⁻⁵Galanyň diwaryndan çar tarapa mün tirsek aralyk goýup, onuň gündogar we günorta taraplaryny iki mün tirsek, günbatar we demirgazyk taraplaryny-da iki mün tirsek edip, lewilere beriljek galalaryň öri meýdanlaryny dörtburç şekilinde ölçäň».

Gaçybatalga galalary

(Kanun taglymaty 19:1-13;

Ýeşuwa 20:1-9)

⁶«Lewilere berýän galalaryňyzyň altysy gaçybatalga galalary bolsun. Bulardan başga ýene kyrk iki galany lewilere beriň. ⁷Lewilere öri meýdanlary bilen birlikde jemi kyrk sekiz gala beriň. ⁸Olara berjek galalaryňyz tire paýy görnüşinde bolsun. Galalary köp bolan uly ysraýyl tiresinden köp gala, galalary az bolan kiçiräk tireden bolsa az gala alnyp, her tire öz mülk paýyna görä lewilere bersin». ⁹Soňra Reb Musa şeýle diýdi: ¹⁰«Ysraýyllara aýt, Iordan derýasyndan geçip, Kengan topragyna gireniňizde, ¹¹özünüň üçin gaçybatalga galalaryny saýlaň. Tötänlikde adam öldüren ganhor, goý, şol ýere gaçsyn. ¹²Bu galalar ganhora jemagatyň önünde

höküm çykarylýança, öldürileniň hossaryndan gaçybatalga bolup hyzmat etsin.

¹³Özüňiz üçin jemi alty sany gaçybatalga galasyny belläň: ¹⁴olaryň üçüsi Iordan derýasynyň gündogar tarapynda, üçüsi hem Kengan topragynda bolsun. ¹⁵Bu alty gala ysraýyllara we araňyzda ýaşayan gelmişeklere, göçüp gelenlere gaçybatalga bolup hyzmat etsin. Tötänlikde adam öldürüp, ganhor bolan adam ol ýere gaçyp biler.

Ganhorlyk we ar almak hakda

¹⁶Eger-de biri demirden ýasalan zat bilen başga birini urup öldürse, ol adam ganhordyr. Ganhoryň jezasy ölüm bolsun. ¹⁷Eger biri adama degende öldürüp biljek daş bilen adam urup öldürse, ol ganhordyr. Ganhoryň jezasy ölüm bolsun. ¹⁸Ýa-da biri adama degende öldürüp biljek agaç bölegi bilen adam urup öldürse, ol ganhordyr. Ganhoryň jezasy ölüm bolsun. ¹⁹Dökülen gan üçin öldürileniň hossary ganhory öldürer. Ol öz gandaryny duşan ýerinde öldürsin. ²⁰Şunuň ýaly-da, eger biri başga bir adamy ýigrenýändigini üçin itekläp ýa-da başga biri bukuda ýatyp, oňa tarap bir zat zyňyp öldürse, ²¹ýa-da duşmançylykdan ony eli bilen urup öldürse, onda ony öldüren adam ölüme höküm edilsin. Ol adam ganhordyr, öldürileniň hossary ganhory duşan ýerinde öldürsin.

²²Emma biri duşmançylyk etmezden, bir adamy tötänlikde itip goýberse ýa-da bukuda ýatyp peýlemezden, oňa tarap bir zat zyňyp goýberse, ²³ýa-da adama degende öldürüp biljek daşy seretmän zyňyp, tötänlikde bir adamyň ganyna galsa, öldüren bilen öleniň arasynda duşmançylyk bolmandygyna we öldüreniň oňa şikes ýetirmek islemändigine garamazdan, ²⁴ganhor bilen öldürileniň

hossarynyň arasyndaky dawany şu kada-kanunlar boýunça jemagat çözsün.

²⁵Jemagat öldürileniň hossarynyň elinden ganhory halas etsin we ony başdaky gaçyp baran gaçybatalga galasyna ug ratsyn. Depesine mukaddes ýag guýlup bellenen baş ruhany ölyänçä, ganhor şol ýerde bolmalydyr. ²⁶Emma ganhor ilki gaçyp baran gaçybatalga galasynyň çäginde daşa çykarsa ²⁷we öldürileniň hossary ony tapyp öldürse, öldürileniň hossary ganhor saýylmaly däl. ²⁸Çünki ganhor baş ruhany ölyänçä, gaçybatalga galasynyň daşyna çykmaly däl. Ol diňe baş ruhany öleniden soň, öz öýüne gaýdyp biler.

²⁹Bular siz niredede ýaşasaňyz-da, nesiller boýy size parz we höküm bolsun.

³⁰Eger bir adam başga bir adamy öldürse, şaýatlaryň görkezmesi esasynda ol ölüme höküm edilsin, emma diňe bir şaýadyň görkezmesi esasynda ol ölüme höküm edilmeli däl. ³¹Ölüm jezasyna höküm edilen ganhoryň janynyň öwezine hun alynmasyn, ganhor öldürilmelidir. ³²Gačybatalga galasyna gaçyp baran biriniň baş ruhany ölmezden öň öz topragyna gaýdyp barmagy üçin ondan töleg almaň. ³³Gan topragy harama çykarýandyr, öz ýaşayan topragyňyzy haramlamaň. Dökülen gany toprakdan diňe ganhoryň gany bilen ýuwup bolar. ³⁴Meniň mekan tutan topragymy, ýagny öz ýaşayan ýeriniizi haramlamaň. Çünki ysraýyl halkynyň arasynda ýaşayan Reb Mendirin».

36-njy bap

Durmuşa çykan gyzlaryň mülki

¹Makryň ogly, Manaşanyň agtygy, Ýusubyň çowlugy bolan Gilgadyň nesilleriniň urugbaşlary öňe çykyp,

Musanyň, ýolbaşçylaryň we ysraýyl tileriniň urugbaşylarynyň önünde şeýle diýdiler: ²«Reb ýurdy bize atyp, mülk hökmünde ysraýyllara paýlap ber diýip, agamyz Musa emr etdi. Doganymyz Selophadyň mülkünü onuň gyzlaryna bermegi hem Reb agamyza buýurdy. ³Eger Selophadyň gyzlary Ysraýylyň başga tiresinden bolanlara durmuşa çyksalar, onda olaryň mülki biziň mülkümüzden aýrylyp, baran ärleriniň tiresine goşular. Şeýdip, bijede biziň mülk paýymyz kemeler. ⁴Ysraýyllaryň baýram ýyly gelende bolsa, gyzlaryň mülki ärleriniň tiresiniň mülküne goşular. Şeýlelikde, olaryň mülki biziň tirämiziň mülkünden alnar».

⁵Onsoň Musa Rebbiň emri boýunça ysraýyllara şeýle buýurdy: «Ýusubyň tiresiniň nesilleriniň diýýäni dogrudyr. ⁶Selophadyň gyzlary hakda Reb şeýle diýdi: „Olar islän adamsyna durmuşa çykyp bilerler, ýöne olaryň barjak kişileri öz tirelerinden bolsun. ⁷Ysraýyllaryň

mülki bir tireden başga bir tirä geçmeli däldir. Ähli ysraýyllar öz tireleriniň mülküne eýelik etsinler. ⁸Islandik ysraýyl tiresinden mülk alan gyz, öz tiresinden bolan kişä durmuşa çyksyn. Şonda her bir ysraýylly öz atalarynyň mülküne müdimilik eýelik edip biler. ⁹Hiç bir mülk bir tireden başga bir tirä geçmeli däldir. Ysraýyl tireleriniň her biri öz mülküne eýelik etsin“».

¹⁰Selophadyň gyzlary Rebbiň Musa buýruşy ýaly hem etdiler. ¹¹Onuň gyzlary Mahla, Tirsä, Hogla, Milka we Noga öz kakasynyň doganlarynyň ogullaryna durmuşa çykdylar. ¹²Olar Ýusubyň ogly Manaşanyň nesilleriniň uruglaryndan bolan kişilere durmuşa çykdylar. Şeýdip, olaryň mülki öz atalarynyň tiresinde galdy.

¹³Iordan derýasynyň boýunda, Ýerihonyň garşysynda ýerleşýän Mowap düzlüğünde Rebbiň Musa arkaly ysraýyllara beren parzlardyr hökümleri şulardan ybaratdy.

